

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALATI • CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 162
august
2015

Suflet către Suflet!

Poezie basarabeană

paradox revoltat
pe propria stare
aceea matricea
sentimentelor ne-nmultita
a sentimentelor tale
este egala cu matricea
lor tale-nmultita
matricea
lor

Eu. Golan

devarat,
e pret
la seninătate

Am timp
sunt
si incine
peste sa-mi
DUPĂ REVOLUȚIE

Țăpțura mamei
Ușoară, măică, ușoară,
C-ai putea să mergi călcând
Pe semintele ce zboară
între ceruri și pământ.

în priviri cu-n fel de teamă,
făcându-ți totuși
gărbă, stă cum să călăuză
plăcea și ce să urzești

la 3 octombrie
a rupt ceva în
Prin logica curvin
matania minții se
când uitând de
mă mai trist
mă mai
mă

Am timp
sunt
si incine
peste sa-mi
DUPĂ REVOLUȚIE
Am timp
sunt
si incine
peste sa-mi
DUPĂ REVOLUȚIE
Am timp
sunt
si incine
peste sa-mi
DUPĂ REVOLUȚIE

Modern Movie Festival

Organizat de Centrul Cultural Dunărea de Jos, Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film din România, Consiliul Județului Galați, Primăria Municipiului Galați, Centrul Național al Cinematografiei, Universitatea Hyperion, festivalul „Modern Movie”, ediția a VI-a, a adus în fața publicului gălățean filme de succes precum: **Cel ales**, regia Cristian Comeagă, **Cuibul de cuci** (scurtmetraj), regia Cătălin Apostol, **The Grand Budapest Hotel**, regia Wes Anderson, **În familie** (scurtmetraj), regia Andrei Cotarcea, **Pinguinii din Madagascar**, regia Simon J. Smith și Eric Barnell, **În căutarea lui Dumnezeu** (scurtmetraj), regia Sebastian Chelu, **Gone Girl**, regia David Fincher, **Kandy - ciocolată de lux cu gust de femeie** (scurtmetraj), regia Mariana Pachis, **Doar cu buletinul la Paris**, regia Șerban Marinescu.

Festivalul de Fanfare „Iosif Ivanovici”

La ediția de anul acesta, a XI-a, desfășurată la scena montată pe esplanada Casei de Cultură a Sindicatelor, au participat 13 formații din 4 țări, Fanfara *Muzica Apelor* - Constanța, Fanfara Municipality Edirne (Turcia), Fanfara din Chetriș a fraților Lucan - Iași, Fanfara *Transilvania* - Alba Iulia, Fanfara din Șoldănești (Republica Moldova), Fanfara *Valahia* - Giurgiu, Fanfara Localității Reci - Covasna, Fanfara din Slobozia Mare (Republica Moldova), Fanfara Municipality Sighișoara, Fanfara Cazașu - Brăila, Cvartetul *Clarinarmonia* (Italia) și Fanfara *Valurile Dunării* a Centrului Cultural *Dunărea de Jos* (organizatorul acestui festival). Ca în fiecare an, am avut ca invitați Școala de Dans *Fantezia* - Galați și Grupurile de majorete *Genys Models* - Galați și *Step Up* - Giurgiu, balerini Irina Georgiana Nedelcu și Bogdan Adrian Pârnu (Teatrul Muzical *Nae Leonard*), soliștii vocali ai Teatrului Muzical, soprana Adelina Diaconu și tenorul Florin Adrian Mărginean.

Cătălin Apostol

Harul, între Blestem și Binecuvântare

Interviu realizat de Vall Alexandru

Spune despre sine că este un om sensibil. Și este. Spune despre sine că nu contenește în a căuta adevărul. Și așa este. Spune despre sine că este încăpățânat și nu va înceta să caute diamante în mocirlă: „nu există loc fără lumină și speranță în acel întuneric, diamante se găsesc și în mocirlă, numai că lumea în care cu toții trăim nu are nevoie de ele... Oamenii nu mai au timp... de lucrurile simple OMENEȘTI!”

Valentin Alexandru: *De unde a început „nebulia” de a face „CUIBUL DE CUCI”, să mergi acolo, să interacționezi cu acei oameni la modul la care ai făcut-o tu? Spun asta pentru că se simte dăruirea cu care ai făcut acel film... asta transmite filmul tău... dincolo de drama personajului principal...*

Cătălin Apostol: Oufff, ai pus degetul pe rană. Când eram copil, aveam vreo 10 ani sau în jur de, printr-o anume **î m p r e j u r a r e**, într-o vacanță am stat o săptămână la țară, la niște cunoștințe de-ale familiei mele, chiar în acea comuna, în Călinești, acolo unde este și acest, nu știu cum să îi spun, azil, spital, ospiciu... Familia la care am locuit avea 2 băieți apropiați vârstei mele, unul dintre ei era ceva mai mare decât mine cu vreo 3 ani și era un pic cam golan.

Ne-am tot plimbat, ne-am tot jucat și la un moment dat am ajuns într-un parc mare, imens și foarte frumos de altfel, care era chiar grădina în care se plimbau oamenii care erau internați în acel loc. Dă-ți seama că nu aveam de unde să știu unde sunt... că acel loc aparține vreunui spital sau cămin unde sunt internați oameni cu probleme ce țin de sănătate mintală. Cei cu care eram, îți pot spune acum, pentru că sunt convins, știau foarte bine lucrul acesta, mai cu seamă că acum, dacă mă gândesc mai bine, nu erau pentru prima oară acolo. Abia când ne-am întâlnit cu un grup de oameni care erau „proprietarii într-un veșnicie” al acelui loc, am realizat unde mă aflu. Ce urmează a fost pentru mine, de asemenea, de neînțeles în ceea ce înseamnă uman, nu altceva. Copiii satului îi alergau, îi foloseau pe acei oameni drept ținte pentru bătaia cu pietre, trasul cu praștia... ceva îngrozitor. Ba mai mult decât atât, în ziua ce a urmat s-a petrecut ceva care pentru copilul de atunci era înspăimântător, reține, te

rog, că eu eram marcat de ceea ce se întâmplase cu o zi înainte, un alt grup de copii ai satului au prins o femeie sau, mă rog, ceva ce semăna cu o femeie, un om schimonosit de suferință și de boală și au început să o batjocorească la modul cel mai josnic, să o dezbrace cu forța, să o lovească, ce a urmat nu știu, dar este lesne de înțeles de ceea ce au fost în stare acei oameni în demența lor, erau în stare de orice... Eu nu am mai suportat, am fugit efectiv din acel loc, nu am putut asista la asemenea scene... Momentul cu pricina m-a marcat, nu aveam decât 10 ani, așa cum am spus, nu știam de lucrurile astea cum se petrec în normalitatea lor, iar despre condițiile în care se desfășurau acolo la acel moment lucrurile, nici atât. Eu sufeream, o compătimeam sincer în sufletul meu pe acea femeie, iar fără discuție acei indivizi erau niște ticăloși. Am plecat din acel loc rămânând cu sufletul la durerea pe care o îndurau acei oameni din partea celor din sat?! Asta se deduce și din film, această suferință a mea m-a urmărit tot timpul... era pentru mine o rană deschisă pe care am purtat-o cu mine ani de zile.

Eram angajat al trustului Pro, aveam de făcut un reportaj pentru emisiunea Povești Adevărate, era în jurul sărbătorii de Paște, iar eu mi-am ales ca subiect: cum își petrec sărbătorile de Paște oamenii care sunt internați în aceste ospicii, spitale, cămine-spital. Oarecum subconștient mi-am ales subiectul acesta, puteam alege orice. Aveam ceva pe suflet, trebuia cumva să îmi înving durerea, tristețea care îmi marcase copilăria la un moment dat. Am mers acolo, la Călinești, și am redescoperit acel loc, nu știu cum să îi spun; cămin, spital, ospiciu?! De ce? Îi poți spune spital unui loc unde exista cel puțin un medic, dar acolo se scotea postul de medic psihiatru la concurs și... nu se înscria nimeni... toată lumea fugea de locul acela, era

ca un infern, am înțeles asta un pic mai târziu... un infern al oamenilor cu „dorinți pierdute” sau suflete triste, de ce nu... Sentimentele mele de atunci au revenit. Ascultându-le poveștile acelor oameni, nimic nu se schimbase, erau aceleași victime ale sătenilor... după 20 de ani nimic nu se schimbase... alți oameni de o parte și de alta a gardului, dar aceleași manifestări, aceleași comportamente delirante. Oare, stau și întreb, care erau cei sănătoși, cei care erau în spital sau cei care îi batjocoreau?!

V.A.: *Ești de acord cu exprimarea că sănătatea mintală și nesănătatea mintală sunt despărțite de lama unui cuțit... ușor alunecos.*

C.A.: Da, sunt de acord... există exemple destule care pot confirma lucrul spus de tine. Da, este o distanță precum cea a unei lame de ras, așa spune eu, dar asta nu justifică în niciun mod comportamente delirante, repet, a celor aflați de cealaltă parte a gardului. Așa cum spun și în film, lumea aceasta și lumea aceea se află pe nisipuri mișcătoare, nu știi niciodată... Unii dintre cei care ajung acolo în urma unor ieșiri total necontrolate, deviate, așa cum a fost cazul lui Florin Trâmbițașu care a dat foc casei, personajul principal al filmului. În momentele lor de luciditate, ei recunosc că sunt bolnavi, că suferința lor interioară i-a adus în pragul acestor gesturi, atitudini.

„Adevărul este adevăr oricum l-ai privi, din orice unghi de percepție al lucrurilor.”

V.A.: *Există o teorie precum că din durere se naște creația mai abilită decât din bucurie?!*

C.A.: Poți aborda o dramă ca subiect la modul spectaculos, senzaționalist, artistic chiar, pentru a scoate bani, ceea ce evident nu este cazul meu sau poți alege să cauți adevărul. Atitudinea multor oameni care au filmat în acele locuri este nulă, se foloseau și se folosesc, exploatau și exploatează și azi durerea despre care vorbeam mai devreme, o ambalează frumos și o vând ca pe orice marfă. Iartă-mă, mie mi se pare cinic. Când m-am hotărât să merg să filmez acolo, nicio secundă nu m-am gândit la foloasele materiale pe care le pot avea în urma filmului. Eu caut adevărul, nu facilul. Caut să scot adevărul dintr-o situație, fie că este sau nu pe placul unora sau al altora. Adevărul este adevăr oricum l-ai privi, din oricare unghi de percepție. Așa vreau să cred. Cât am stat acolo, la Călinești, m-am împrietenit cu acei oameni, le-am ascultat poveștile, am rezonat cumva cu ei, cu emoțiile lor, cu durerile lor. Acei oameni au micile lor bucurii,

au speranțe și unii dintre ei au o voință pe care eu nu am întâlnit-o la mulți dintre cei, hai să le spun, normali... (râde)

Vreau să spun că la plecare ne-am despărțit de ei care erau cu lacrimile în ochi... poate n-ai să crezi, dar așa a fost... foarte puțini dintre cei care se duc să filmeze în aceste locuri reușesc să comunice cu acei oameni... dacă nu ești sincer, ei te simt și în acel moment „zădărnicia clipei” este distrusă.

Piața media este infestată de tot soiul de specimene cu pretenții de valoare și timpul pe care îl trăim azi pentru unii are alte valențe...

V.A.: *Trăim într-o societate normală?*

C.A.: Într-o societate în care valorile morale, reperatele culturale sunt anihilate și duse către mizerie și derizoriu... ce să fie normal?! Poate fi asta o stare de normalitate?! Nu, în niciun caz, din păcate anormalul a devenit normal. Înainte (n.r. epoca trecută) lucrurile erau cumva așezate și nu puteai cu atâta ușurință să arunci cu noroi în oricine și oricare îți venea la îndemână. Cred că acum se întâmplă aceste lucruri care țin de absurdul situațiilor, de ridicolul lor și pentru faptul că se iau anumite decizii, dincolo de acele teorii conspiraționiste, care influențează individul complet. Scara de valori este

rasturnată efectiv. Fiind asistent la clasa de regie a celui care mi-a fost profesor și de la care am avut și am ce învăța, profesorul Ioan Cărmăzan, la Facultatea de Arte a Universității Hyperion, observ studenți care nu-și respectă valorile, dar și mai tragic este că unii nici măcar nu le cunosc?! Și putem liniștit generaliza, nu se întâmplă doar la această facultate... este un haos general... este acel facil despre care vorbeam mai devreme. Oamenii de valoare nu se expun. Tot ceea ce vedem la tv, acei oameni în marea lor majoritate reprezintă mediocritatea... este o vorbă a poporului român care definește cumva această neparticipare la nivelul societății, a vârfurilor: *dacă te amesteci în târâțe, te mănâcă porcii...*

Îmi doresc să cred, chiar cred sincer, că la un moment dat societatea se va așeza, cumva se vor „repara” aceste, sa le zic frumos, „imperfecțiuni” pe care le vedem și de care ne lovim la tot pasul în toate domeniile. Piața media este infestată de tot soiul de specimene cu pretenții de valoare. Oamenii nu mai au răbdare să discearnă.

Într-o zi, trecând printr-un parc, se auzea cântând o mierlă. M-am oprit și m-am așezat pe o bancă să o ascult, parcă ascultam o simfonie, eram eu într-o stare

meditativă să-i spun, în același timp prin fața mea treceau alți mulți oameni. M-am întristat. Știi care era durerea mea în acel moment, faptul că acei oameni nu au auzit, nimeni nu s-a oprit în loc... timpul pe care îl trăim azi pentru unii are alte valențe. Nu mai suntem atenți la simplitatea vieții, la lucrurile simple care au atâta valoare în ele...

V.A.: *Cum ar trebui să arate lumea lui Cătălin Apostol cu decupaj regizoral cu tot... că tot ești regizor.?!*

C.A.: N-aș vrea vreo clipă să se înțeleagă cum că lumea în care trăim nu-mi place, ba dimpotrivă... vezi tu, această lume oferă tot felul de situații, de întâmplări, de filme până la urmă... care mai de care. Îmi doresc, așa cum am spus, ca lumea, nu numai a mea, așa cum m-ai întrebat, lumea în general să se întoarcă la reperatele morale, la valorile autentice, ca fiind prima condiție ca lucrurile să se așeze pe un făgaș normal. Eu m-am adaptat, nu am nicio problemă, „revolta” mea până la urmă face parte din fișa postului și culmea este că această revoltă îmi încarcă bateriile, îmi dă energia de care am nevoie pentru a merge mai departe. Imaginează-ți cum ar fi să trăim într-o lume așa, doar cu floricele și multă veselie... ne-am plictisi (râde)... nefericirea în schimb vine tocmai din dimensiunea și expunerea grotescului, a nefirescului pe care îl întâlnim la tot pasul. Sper și cred că lucrurile se vor așeza, că până la urmă se va crea un echilibru. Un exemplu bun, de data asta, este cel pe care ni-l dau cei care vin din alte țări, care își lasă acolo luxul și serviciile lor corporatiste, pentru a avea o viață liniștită trăită în autenticitate, undeva în Transilvania, mai direct și sincer spus: întoarcerea oamenilor la sacru, la adevărul lucrurilor, aceasta cred eu că este rezolvarea... un râu, fie el canalizat, până la urmă se va întoarce în propria albie... așa cred că se va întâmpla cu poporul român.

V.A.: *Vorbind despre film, regie, regizor... Ce poți să-mi spui despre faptul că ești asistent al unei clase de regie a profesorului tău Ioan Cărmăzan?*

C.A.: Profesorul meu, Ioan Cărmăzan, și o spun

cu tot dragul, vine din lumea despre care vorbeam, lumea aceea autentică care are la bază valoarea, lume pe care a încercat să ne-o însușească și nouă, studenților dumnealui. Tot timpul ne spunea că valorile nu trebuie uitate, nu trebuie ignorate, în acest spirit se desfășurau cursurile la orele dumnealui. Dar vezi tu, dorința de a face film având la bază subiectele din societatea asta care este anapoda, care este cu susul în jos și cu josul în sus, ochiul nostru critic ne-a fost dezvățat de

dumnealui. Dacă în lumea în care trăim comunicarea este atât de banală, este normal ca noi să avem un punct de vedere unic și în aceeași măsură și critic... Profesorul meu, **Ioan Cărmăzan**, m-a învățat că filmul este o poveste. Atunci când pleci acasă după ce ai văzut un film și nu-ți poți pune întrebări, nu trezește în tine interesul, ai dat și banii degeaba și, mai cu seamă, ai pierdut și timpul total aiurea. Pentru mine, Ioan Cărmăzan este un om providențial. Povestea filmului meu „Umiliința” vine din încrederea pe care dumnealui mi-a acordat-o în fața domnului producător Alexandru Iclozan al cărui regizor plecase în

ultimul moment. M-a recomandat, am făcut acel film și ulterior domnul producător Alexandru Iclozan a devenit producătorul filmului meu. Ioan Cărmăzan are un cult deosebit pentru prietenie.

V.A.: *Cum te-ai simțit la Galați ca invitat și regizor premiat în cadrul Festivalului MODERN MOVIE ediția a VI-a din acest an?*

C.A.: Nu este pentru prima dată când am fost în Galați în cadrul acestui Festival. De data aceasta a fost altceva. Am văzut oameni, mulți oameni, cred că erau peste 1500 care au venit să vadă film, oameni dornici de a vedea film de calitate. Am avut onoarea să întâlnesc oameni deosebiți, Dl. Dr. Bacalbașa, Dl. Director Sergiu Dumitrescu, care m-au impresionat sincer pentru dăruirea cu care tratează această manifestare. Țin să le mulțumesc celor din Galați pe care în seara de 2 august 2015 i-am putut vedea și le-am putut spune ceea ce simt. Mulțumesc sincer iubitorilor de film din Galați.

Regizorul Cătălin Apostol și Nicolae Bacalbașa, președintele CJ Galați

„Ca peștele prin apă” - simpozion

Proiectul „Ca peștele prin apă” - culegere de rețete tradiționale pescărești din Lunca Joasă a Prutului Inferior și Dunărea Inferioară s-a axat pe cercetarea și consemnarea informației referitoare la alimentația tradițională pescărească, autohtonă și a minorităților naționale din zona pescărească a comunelor Cavadinești, Suceveni, Oancea, Vlădești, Măstăcani, Foltești, Frumușița, Tulucești și o parte a municipiului Galați, cartierul Valea Orașului și Faleza Inferioară a Dunării. S-a avut în vedere creșterea nivelului de implicare a locuitorilor pentru salvarea și gestionarea durabilă a patrimoniului cultural imaterial, promovarea formelor de cultură arhaice românești și cele ale minorităților etnice.

Luând în considerare transformările socio-culturale pe care le înregistrează societatea actuală în ansamblu, tendința de modernizare prin uniformizare, globalizare și standardizare, acest demers întreprins în privința recuperării, valorificării și promovării culturii tradiționale în ceea ce privește gastronomia zonei pescărești vine în sprijinul păstrării elementelor identitare proprii sau comune localităților de pe malul apelor, fapt ce va contribui într-o mare măsură la creșterea vizibilității acestui tip de patrimoniu, la promovarea și conștientizarea specificului pescăresc local.

Derularea proiectului a condus și la încheierea unor contracte de colaborare și

parteneriat la nivelul unităților administrativ teritoriale din comunele vizate de finanțator, parteneriate menite să mențină sustenabilitatea proiectului precum și dezvoltarea de acțiuni viitoare comune pentru dezvoltarea durabilă a zonei.

Realizarea unei culegeri de rețete tradiționale privind alimentația în specific pescăresc din zona Prutului Inferior și a Dunării Inferioare va exemplifica modul de preparare al produselor tradiționale pescărești din localitățile menționate. Materialul cules în timpul cercetărilor de teren va fi editat bilingv română-engleză.

La Simpozionul proiectului, desfășurat în data de 04.08.2015, au fost prezenți reprezentanți ai instituțiilor de cultură din Galați, ai administrației publice locale și județene, de la Prefectura Galați, reprezentanți ai comisiei de cultură a Camerei Deputaților, reprezentanți ai finanțatorului, ai instituțiilor de învățământ superior, în specializarea industrie alimentară, mediu, acvacultură și piscicultură, reprezentanți ai comunităților etnice din Galați, ai mass-mediei locale audio-video și scrisă, public ce a aflat de activitate din mijloacele de difuzare clasice sau de pe site-urile instituției.

Gastronomie tradițională

Centrul cultural „Dunărea de Jos” a desfășurat, în data de 02.08.2015, cel de-al treilea concurs de preparare a mâncărilor cu specific pescăresc din cadrul proiectului „La pescuit – promovarea pescuitului ca ocupație tradițională în Lunca Joasă a Prutului Inferior și Dunărea Inferioară”. Derulat în cadrul măsurii 4, operațiunea 4.3, finanțat prin Programul Operațional pentru Pescuit 2007-2013 - Strategia de dezvoltare durabilă a zonei pescărești Prut-Dunăre din județul Galați, proiectul are în vedere promovarea și valorificarea elementelor de identitate locală în ceea ce privește pescuitul ca ocupație tradițională, dar și conștientizarea și familiarizarea tinerilor cu valorile culturale tradiționale autohtone și ale minorităților naționale specifice zonei pescărești.

Regăsiți pe teritoriul țării noastre în urma celor două mari valuri de migrații, în vremea lui Petru cel Mare, după răscoala lui Bulavin și în timpul țarinei Ecaterina a II-a, rușii lipoveni s-au așezat de-a lungul râului Prut în Moldova și în Delta Dunării. Primele așezări sunt cunoscute ca fiind cele din Bucovina, iar menționări despre regăsirea acestora în Moldova datează din prima jumătate a secolului al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea. Tot în perioada secolului al XVIII-lea sunt regăsite menționări despre prezența rușilor lipoveni și în regiunea Dobrogei, fiind însă asociată cu migrarea cazacilor nekrasovi, oropsiți de autoritățile țariste. Din Dobrogea, trecând Dunărea, staroverii au venit și la Galați, așa cum menționează dl. Voroviev Fanase, un pescar înrăit care cunoaște tainele apelor și ale pescuitului, și care, la vârsta de 85 de ani, încă mai pescuiește pe Prut.

Cu o înfățișare pitorească, vânjoși, cu bărbi lungi și Lipoveni din Galați.

răsfirate, albite de vreme și timpuri, cu ochi luminoși de un albastruverzui pătrunzător și un chip pe care se oglindește o mulțumire lăuntrică și o împăcare cu sine și cu lumea, credincioșii ortodocși de rit vechi, cunoscuți fiind și sub denumirea de **staroveri** sau **staroobreadi** („de credință veche”, „de rit vechi”), rușii lipoveni sau lipovenii, cum li se mai spune, au fost gazde primitoare, fiindu-ne ghizi în ceea ce privește gastronomia cu specific pescăresc a minorității.

În gospodăria doamnei Felicia Borisov, membră a Comunității Rușilor Lipoveni din Galați, am putut participa la pregătirea bucatelor tradiționale: ciorba pescărească și marinata din pește, apoi saramura, peștele prăjit și plachia nelipsită de pe masa unui pescar adevărat. Peștele la cuptor pe pat de cartofi, șnițelele sau chiftelulele din pește sunt de asemenea mâncăruri tradiționale pentru minoritatea rușilor lipoveni, însă de dată mai recentă în tradiția culinară. Activitatea desfășurată în zi de mare sărbătoare pentru această comunitate, Sfântul Ilie (pe stil vechi), a fost un bun prilej de a observa obiceiuri și atitudini la zi de mare însemnătate pentru enoriași. Astfel, am descoperit nu doar o comunitate, ci o comuniune între oameni unde tradițiile și obiceiurile sunt păstrate atât de tineri cât și de vârstnici. Strânși în jurul mesei, se spune mai întâi rugăciunea, în limba slavă, întotdeauna cu fața la icoană și se se mulțumește pentru bucatele de pe masă. Rușii lipoveni și-au păstrat credința, obiceiurile și limba. O serie de expoziții de obiecte tradiționale, de uz casnic și gospodăresc, de instrumente muzicale și obiecte de decor specifice popoarelor slave au fost amenajate de dl. Pentelei Achinfiiev, președintele Comunității Rușilor

„La pescuit”- simpozion

În cadrul proiectului „La pescuit” a avut loc, în data de 5 august 2015, simpozionul proiectului și întâlnirea cu oameni din mediul de afaceri gălățean. Activitatea s-a desfășurat în sala de Conferințe a Hotelului Mercur, situat pe faleza inferioară a Dunării, în aria de eligibilitate a proiectului.

Obiectivul general al proiectului este promovarea pescuitului ca ocupație tradițională, reliefarea și valorificarea moștenirii culturale tradiționaliste specifice zonei pescărești a Prutului Inferior și Dunării Inferioare, în vederea conservării unor elemente identitare proprii sau comune zonei pescărești menționate.

Considerat, mult timp, a fi o activitate de subzistență, pescuitul, ocupație tradițională secundară, realizată cu mijloace tehnice rudimentare și limitate, ce promova la rândul ei o economie de subzistență incapabilă de a produce surplus sau capital, s-a dezvoltat odată cu modernizarea mijloacelor tehnice, devenind chiar o meserie, cea de pescar, considerată, pentru o vreme, un punct forte al economiei. Deceniile din urmă nu au fost propice pentru această ocupație, intrând din nou într-un con de umbră din cauze mai mult sau mai puțin cunoscute. Chiar dacă astăzi peștele nu este la fel de abundent prin apele noastre, chiar dacă nu mai sunt la fel de mulți pescari, ocupațiile tradiționale nu s-au pierdut cu totul, ele practicându-se și în ziua de astăzi, ca o alternativă sau supliment la ceea ce se produce în agricultură sau industrie. Pentru economia țării, rezultatul pescuitului, peștele, este în continuare un produs ce aduce plus valoare.

O muncă brută, aspră, în permanent contact cu vicisitudinile vremii, fie vară fie iarnă, dintotdeauna pescuitul, ca ocupație, a fost un caz aparte. Ca sursă principală de hrană, pescuitul devine din ocupație de bază/ ocupație dominantă, o ocupație de destindere și agrement, datorită factorilor determinați de evoluția istorico-geografică a terenului și a celor de ordin climateric și social.

Prin intermediul simpozionului din cadrul proiectului au fost aduse la cunoștința celor prezenți aspectele regăsite în teritoriu legate de această ocupație și meșteugurile adiacente, menținându-se ideea colaborărilor viitoare pentru promovarea și valorificarea elementelor identitare cu specific pescăresc, componente ale patrimoniului cultural material și imaterial.

La Simpozionul proiectului, desfășurat în data de 05.08.2015, a fost prezent președintele Consiliului Județului Galați, dl. dr. Nicolae Dobrovici Bacalbașa, precum și reprezentanți ai instituțiilor de cultură din Galați, ai administrației publice locale, ai Prefecturii Galați, reprezentanți ai comisiei de cultură a Camerei Deputaților, reprezentanți ai finanțatorului, ai instituțiilor de învățământ superior, în specializarea industrie-alimentară, mediu, acvacultură și piscicultură, reprezentanți ai comunităților etnice din Galați, ai mass-mediei locale audio-video și scrisă, public ce a aflat de activitate din mijloacele de difuzare clasice sau de pe site-urile instituției.

Istorii uitate *

(fragment)

Natalia RUSU

Era înnourat și bura. Puntea vasului era umedă, alunecoasă și rece. Călătorii de clasă inferioară se înghesuiau într-o margine, căutând un loc mai dosnic, unde s-ar fi putut adăposti de vreme și de priviri indiscrete. Se vedea că sunt nevoiași. Alte categorii de călători nu se vedeau, nu mai erau.

Aceștia aveau priviri șterse și abătute, nu-și vorbeau și părea că ființa lor se ascunsese în străfundul trupului pentru a evita comunicarea. De fapt, ce să vorbească? Cine să fi declarat motivele care-l determinau să ia hotărârea de a-și părăsi meleagul, să ia această decizie existențială radicală? Cine să divulge spaima de necunoscutul spre care se îndreptau?

Toți trăiau același sentiment - un amestec de frică, nesiguranță și pustiie pe care și-l dă dezrădăcinarea. Se desprinseseră de aici, de acasă, dar ce urma?

Cei mai mulți răspundeau de decizia lor în fața unei familii, decizie-limită, ultima posibilă: să plece pe alte meleaguri pentru a găsi de lucru și a-și câștiga existența. Unii plecau singuri, alții cu întreaga familie. Și fiecare ducea cu el o boccea sau o lădiță în care-și îngrămădiseră sărăcia.

Iar în suflet... dar cine mai vorbea de suflet?... în suflet ducea o fărâmă de trecut, o scânteie de viitor, un noian de disperare, un strop de speranță.

Când și când se auzea scâncetul unui prunc flămând, pe care mama, cu sânul secătuit, se străduia să-l ostoaie. Cei mai măricei se înghesuiau unii într-alții să poată aduna puțină căldură. Erau slabi, pământii, cu ochii duși în fundul orbitelor.

Le era foame, o foame de aceea aprigă, ce te împinge când la disperare, când la resemnare totală...

Dar nu mai îndrăzneau să ceară ceva: nimeni nu avea nimic și nu putea oferi nimic.

Vasul pe care călătoreau transporta de obicei lemn din Rusia în Grecia, iar la întors lua și călători, sărăcime care emigra. Era singura posibilitate de a încerca ceva. Plata corespondea condițiilor de călătorie. Pasagerii își aduceau merinde, după puterea fiecăruia și dormeau pe unde le era permis.

Din fericire drumul dura doar câteva zile, timp în care gândul se anina de ceva luminos ce-ar fi putut pătrunde în viața fiecăruia din ei.

Uneori, chiar acolo, în atmosfera aceea mohorâtă și bântuită de spectrul incertitudinii, se înfiripa un vag

sentiment de atașament, izvorât - poate - tocmai din nesiguranța în care trăia fiecare. Cine știe? Se întâmpla ca la coborârea pe țarm, să vezi cupluri alcătuite atunci, pentru a ține piept singurătății. Unele, probabil, rezistau în timp, altele, nu; dar pentru moment erau salvatoare. Și era emoționant să vezi pe fețele acelea încruntate și aspre umbra unui zâmbet timid care le umaniza.

În cursul uneia dintre călătorii, cineva atent ar fi putut observa un grup de trei fetițe mici, sub zece ani, care nu ținea de nimeni, erau singure. Cea mai mică să fi avut șase ani, apoi alta, opt, iar cea mai mare vreo zece. Mai mult tăceau. Când spuneau ceva, nu se auzea

nimic pentru că vorbeau în șoaptă și scurt. Priveau cu atenție și sfială în jurul lor, dar nu cu spaimă, curioase, dar nu îndrăznețe. Purtau rochițe uzate, care avuseseră cândva culori vii. dar acum erau decolorate, iar sândaluțele erau încălțate direct pe picioarele goale. Mai aveau și niște basmale pe care le așezau când pe cap, când pe umeri, când pe brâu, probabil pentru vreme rece. Vorbeau numai între ele și se fereau să atragă atenția asupra lor. Din când în când scoteau dintr-o bocceluță ceva și mâncau; nu se vedea ce era, dar se auzea ronțăitul lor. Să fi fost pesmeți?

Nu știm.

Sufereau grozav din cauza tangajului: amețeau și le venea să vomite, mai ales cea mică. Și când începea să plângă, cea mai răsărită dintre ele o ținea strâns în brațe și îi vorbea precipitat.

Ea ar fi dorit s-o cheme pe mama sa.

Și se lăsa alintată de sora ei.

Pe puntea vasului mai erau și alți copii, tot ca ele; s-ar fi putut juca, ar fi putut alerga pentru că locul era larg, dar și ei simțeau gravitatea momentului și se adunau pe lângă părinți, renunțând la micile lor bucurii, la jocurile lor.

Vasul se mișca lent și scotea un fel de fum înecăcios pe care îl repezea în rafale asupra punții și de care nu te puteai feri. Călătorilor le lăcrimau ochii, iar copiii mai și tușeau. Ziua trecea cum trecea, dar noaptea se lăsa umedă și rece, iar întunericul îi apăsa mai tare.

După cinci zile vasul a ajuns în rada portului Odesa.

Încă de pe când se zărise la orizont silueta orașului, lumea era deja pregătită să coboare. Din muțenia de până atunci, trecuse direct în agitație. Puntea se umpluse de oameni, grăbiți să pășească pe țarm, cu gândul la o nouă etapă a vieții. Toți vorbeau tare, se strigau, vociferau, puși parcă pe harță, iar la acostare s-a produs acea înghesuială care, de obicei nu are nici o motivație. Și au coborât, s-au călcat în picioare și s-au oprit pe chei. Atunci au realizat că nu știau de fapt, ce au de făcut, încotro să se îndrepte, că acolo, jos, nu-i aștepta nimeni și greul de abia începe. Ca din pământ au răsărit câteva persoane, bărbați și femei, care căutau să angajeze bărbați tineri și fete tinere. Femeile cu copii nu prezentau interes, ba chiar erau considerate o povară. În scurt timp s-au format grupuri, au început negocieri. De fapt nu erau negocieri, pentru că în împrejurările acelea nu putea fi vorba ca ambele părți să pună condiții. Ceea ce se oferea, se accepta oricât de neconvenabil era. Cererea era prea mică în comparație cu oferta mare. În urma acestor tocmești, unii plecau în pas grăbit cu angajatorii, alții rămâneau pe chei, dezamăgiți și dezorientați. Pentru ei începeau zile foarte grele până apărea ocazia; ocazie care le specula disperarea.

Dar să ne întoarcem la cele trei fetițe.

Când pasagerii au coborât cu toții, s-au apropiat și ele de balustradă și ținându-se strâns de mână au privit de sus grămada de lume de pe țarm.

Greu puteai să desprinci o figură din învălmășagul acela. Căutau cu privirea. Li se spusese că le va aștepta cineva. Atunci au văzut că un bărbat voinic, îmbrăcat într-o haină ciudată, le face cu mâna. Mai târziu au înțeles că el purta haine de vizitiu de casă mare, cu fireturi și ornamente... dar ele nu cunoșteau așa ceva. S-au înviorat, a înflorit pe fețele lor neliniștite un surâs bucurios, copilăresc și i-au răspuns ridicând mânuțele. Apoi au coborât la el, aproape alergând.

„- Bine ați venit, fetelor!”

Ele ar fi vrut să-l îmbrățișeze pe acest uriaș, pe care nu-l cunoșteau, dar știau că este cineva binevoitor și a venit acolo pentru ele. N-au îndrăznit însă din cauza sfiiciunii și i-au răspuns printr-un zâmbet.

Și el glumi:

„- Ei, mi-ați adus și mie o bucățică de Elada?” Apoi:

„- Hai, că ne așteaptă cucoana.” Copilele n-au prea înțeles ce le întrebă și au urcat cu mare emoție în trăsura închisă, cu ornamente aurite, la care erau înhămați cai albi cu harnașamente sclipitoare. Drumul a trecut aproape neobservat, în primul rând pentru că din trăsură nu se vedea aproape nimic, iar în al doilea rând pentru că fetițele erau emoționate, obosite și flămânde iar ochii lor nu erau obișnuiți să cuprindă un volum atât de mare de noutăți.

Au intrat apoi, printr-o poartă masivă, în curtea casei și au putut vedea ceea ce nu știau nici din povești pentru că poveștile lor erau simple, despre oameni simpli - obișnuiți mediului de viață din satul lor.

Dar acum ele trei, la capătul acestei călătorii, făceau parte dintr-o poveste, o altfel de poveste.

Trăsura s-a oprit în fața unei scări foarte largi, albe și strălucitoare, iar în capul scării ieșise o doamnă

frumoasă, îmbrăcată ca o zână, care le privea zâmbitoare și curioasă și prietenoasă.

Împinse ușor de vizitiu, fetele s-au apropiat cu sfială. Atunci ea a desfăcut larg brațele și le-a cuprins strângându-le la piept pe toate trei, de parcă le-ar fi pierdut cândva și acum le-a regăsit. Se uita la ele și râdea, râdea... Se putea lesne observa cât de mult însemna pentru ea prezența acestor micuțe:

„- Ei, cum a fost călătoria?”

Ați obosit și sunteți flămânde, nu-i așa?”

Dar cum vă cheamă?”

Cea mare prelua rolul de soră protectoare a celorlalte și zise:

„- Asta mică este Aniuta, asta - Despina, iar eu mă numesc Eufrosina. Mă strigă Frosea”.

„- Știți că eu sunt mătușa voastră?”

Sigur că știau, dar n-au îndrăznit să-i răspundă decât zâmbind.

Tot dialogul acesta s-a desfășurat firesc, în limba greacă, limba lor de acasă, deși - se pare că erau în altă țară și tata le prevenise că va fi nevoie să învețe să vorbească și altfel. Cum altfel? Pe puntea vasului toată lumea vorbea ca ele; domnul acela voinic de la trăsură vorbea la fel; tot așa și mătușa lor. Atunci despre ce vorbise tata?

Dar nu aveau timp să se gândească prea mult căci trebuia să facă față acestei avalanșe de nou, care venea din toate părțile.

Și totuși ele fuseseră pregătite de acasă pentru ceea ce li se întâmpla acuma, nu erau străine de persoanele pe care urmau să le cunoască. Dar totul părea o poveste ca acelea minunate, pe care le auzeau acasă de la mama.

„Neînțelese și neștiute sunt căile Domnului!”

„Frumoasa doamnă”, zâna care le întâmpinase și care se numea Irina, zâna care intrase în viața lor sau poate ele intraseră într-a ei, era sora tatălui lor. Ea era într-adevăr de o frumusețe neobișnuită pe meleagurile acelea. Originea ei grecească era evidentă prin profilul identic cu acela de pe efigiile specifice Eladei, pictate pe amfore pretențioase, pe vase de ceramică sau pe unele monede. Și pieptănătura o apropia de imaginea acestora. Trupul ei, conceput armonios, amintea pe cel al zeițelor din miturile grecești pe care Fidias și marii pictori ai tuturor timpurilor, îndrăgostiți de perfecțiune, le immortalizau în piatră sau pe pânză. Se purta simplu, fără podoabe, fără bijuterii, ceea ce îi scotea în evidență naturalețea frumuseții.

Acum tânăra femeie urma să fie mama lor adoptivă, iar ele, venite din Grecia, dintr-un sat din insula Chios, ajunseseră aici ca să se instaleze în casa aceasta mare și frumoasă, care devenea acum și casa lor.

Pentru cei de acasă, din Chios, destinul Irinei părea o poveste din „O mie și una de nopți”. Și fetițele o știau. O știau toate neamurile lor și vecinii, căci era ceva nemaiauzit. Această frumoasă doamnă venise tot din satul lor. Ea făcea parte dintr-o familie foarte săracă și era cea mai mică din cei cinci copii. Și singura fetiță, începuse să ia viața în piept foarte de timpuriu

(continuare în pag. 45)

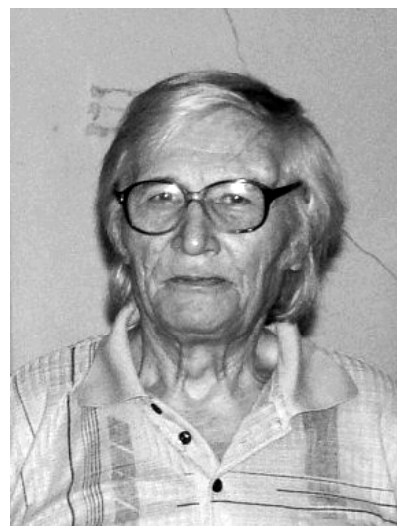
Pictorul Eugen Holban la 80 de ani

Corneliu STOICA

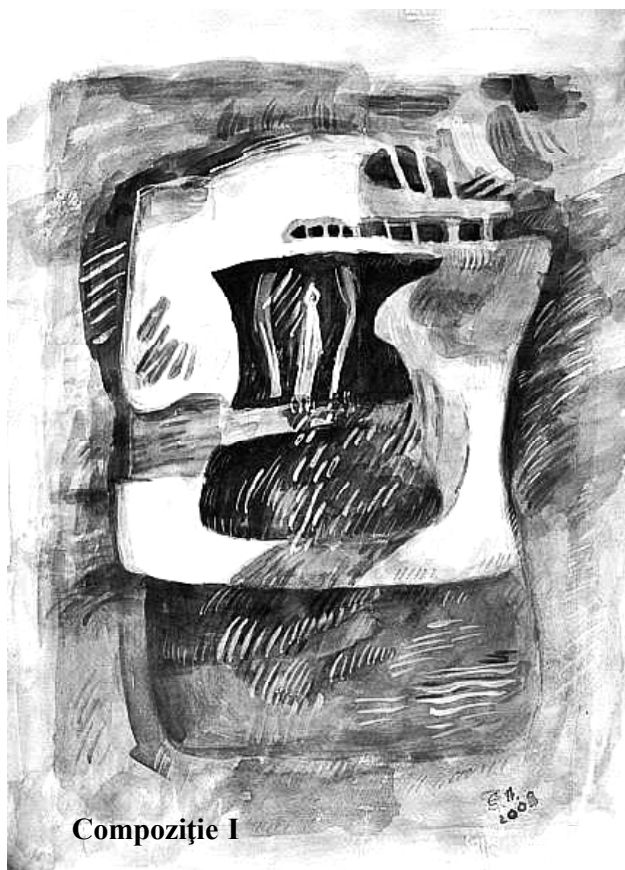
Pictorul Eugen Holban, decanul de vârstă al artiștilor plastici gălățeni, a împlinit în ultima decadă a lui Cuptor venerabila vârstă de 80 de ani, o vârstă frumoasă și un bun prilej de a-și privi retrospectiv activitatea desfășurată pe tărâmul culturii și artei și să se bucure de ceea ce realizat.

Născut la 26 iulie 1935, la Vâlcele, județul Buzău, a absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, secția artă monumentală, clasa profesorului Costin Ioanid în anul 1967, an când s-a stabilit definitiv la Galați împreună cu soția sa, pictorița Angela Tomaselli. A lucrat mai întâi ca muzeograf la Muzeul de Artă Vizuală (pe atunci Muzeul de Artă Românească Modernă și Contemporană), apoi ca metodist la Centrul Județean de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă (azi, Centrul Cultural Dunărea de Jos) și, până la pensionare, ca muzeograf la Muzeul Județean de Istorie. Este membru al U.A.P., secția pictură, din 1996. A debutat la Galați în expoziția interjudețeană din septembrie-octombrie 1968, și de atunci participă la Saloanele Filialei U.A.P. din acest

oraș și la alte manifestări de grup sau colective ale acesteia. Și-a deschis doar două expoziții personale la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu” (1970; 2012) și a participat la numeroase manifestări colective de profil cu caracter național organizate la Galați, Bacău,

Tg. Ocna, Suceava, Brăila, București, Bârlad, Chișinău etc. În 2008 a luat parte la tabăra de creație „Acuarela”, organizată de Muzeul de Artă Vizuală la Argamum-Celic Dere, Tulcea. A publicat, împreună cu soția sa, Angela Tomaselli, albumul „Arta populară din județul Galați” (1974, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Galați). Apariția acestuia a constituit la vremea respectivă o adevărată revelație, fiindcă era pentru prima oară când doi tineri cercetători demonstau că județul Galați deține un tezaur stilistic de mare valoare în arta populară românească, contrazicând astfel părerile unor specialiști de la nivel național, care considerau zona Covurluiului ca fiind săracă sub aspect etnofolcloric. Ulterior, Eugen Holban a întreprins o amplă cercetare a etnografiei din Moldova de Jos, publicând consistente articole în revistele „Datini și sinteze”, „Miorița”, „Școala gălățeană”, „Akademia”, „Dunărea de Jos”, „Antares”, „Porto-Franco”, „Axis Libri” etc., stăruind ca o serie de țesături (covoare, lăghicere, prosoape etc.) descoperite în satele Țepu, Corod, Gohor, Matca, Cerțești, Cudalbi, Bălăbănești, Cavadinești, Corni să fie achiziționate și să intre în colecția Muzeului Județean de Istorie. Pe baza cercetărilor sale a fost reconstituit și costumele naționale specifice zonei noastre. De asemenea, și-a adus substanțial contribuția la elaborarea documentației privind înființarea și organizarea Muzeului Satului „Petru Caraman” de la Pădurea Garboavele, instituție care funcționează în cadrul Centrului Cultural „Dunărea de Jos” și reconstituie sub aspect etnografic tipul de locuință specific zonei noastre, prezentând trei gospodării tradiționale din comunele Corod, Măstăcani,

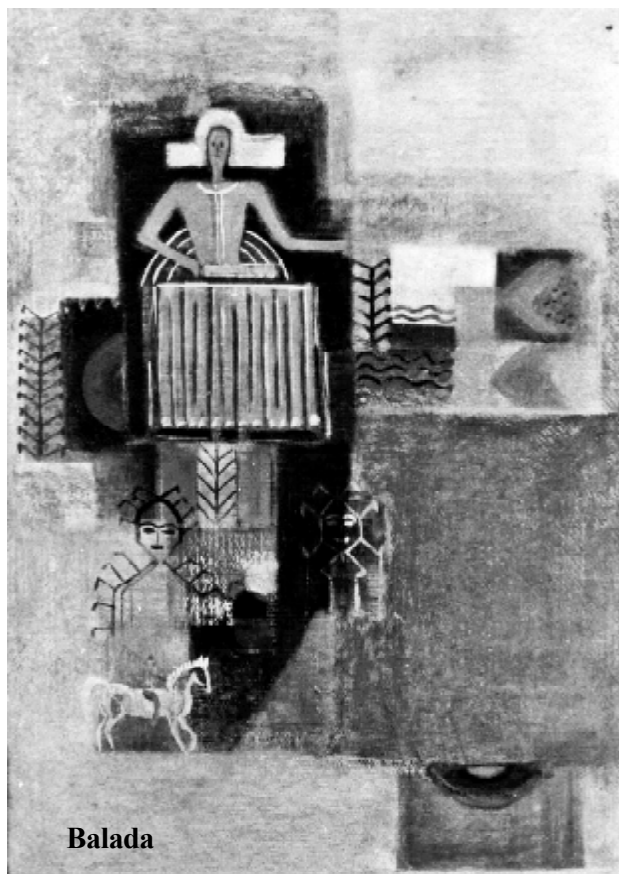

Compoziție I

Cavadinești și una din raionul Cahul (Republica Moldova). În prezent el definitivează un amplu studiu monografic referitor la etnografia și arta populară a județului Galați.

Aceste preocupări de a cerceta și a face cunoscute valori inestimabile ale artei populare românești din această zonă etnofolclorică, considerate altădată, din ignoranță, inexistente, nu au rămas fără ecou în creația sa picturală și în tapiseriile lui. „Spiritul modern al tablourilor lui Eugen Holban, subliniază Paul Petrescu în cartea sa „Arcade în timp” (Editura Eminescu, București, 1983), se hrănește fără îndoială și din rafinamentul și din stilizarea dusă uneori până la abstractizare a covoarelor moldovenești”. Creația sa a pendulat între temele de inspirație folclorică și compoziția abstractă. Un timp, citatul folcloric a fost pregnant și lucrul acesta este foarte vizibil în tablouri precum „Festival folcloric gălățean”, „Legendă”, „Baladă”, „Sărbătoarea recoltei”, „Grup de femei”, „Sărbătoare la Roșcani” ș.a. În „Baladă”, tablou pictat în ulei pe carton, într-o dominantă de griuri, pe lângă motive ca pomul vieții, calul și călărețul, păpuși stilizate, rombul în cârlige, pictorul aduce în prim-plan și imaginea Cavalerilor Danubieni. Personajele din „Grup de femei” alcătuiesc o compoziție monumentală, fiind așezate în pagină într-o formă de piramidă. Broboadele mari, care rețin insistent atenția pictorului, îi dau posibilitatea folosirii unor motive decorative specifice artei populare. În alte lucrări ca „Primăvară”, „Dimineți”, „Germinație”, „Mirabila sămânță”, „Solstițiu”, „Plăsmuiri interastrale” sau cele din ciclul „Jocuri secunde” formele sunt abstractizate, doar ritmul

Balada

de desfășurare a acestora și masele cromatice sugerează ideea cuprinsă în titlu. La fel procedează artistul și în „Întâmplare cu Erinii”, lucrare în care pictorul reușește să sugereze ingenios dezlănțuirea unei furtuni, grație acordurilor de negru, galben, roz și albastru, culori așezate cu virtuozitate în straturi transparente, de mare rafinament. În ultimii ani, Eugen Holban a expus mai ales lucrări realizate în tehnica pastelului („Vremea cuibăritului”, „Marțaloi și Joimărița”, „Neliniște III, IV”, „Liniște”, „Danubiu”, „Noaptea lupului”, „Sântoader”, „Mărul discordiei”, „Melancolie” ș.a.). Sunt structuri abstracte, aflate în zodia poetului. Influența artei populare abia mai poate fi sesizată în subtilitățile și rafinamentele cromatice, în acordurile surdinizate ale simfoniei de griuri, în atmosfera de nobilă spiritualitate pe care o creează.

La împlinirea celor 80 de ani, deși fizic simte povara vârstei, Eugen Holban dă dovadă de o robustețe spirituală remarcabilă, fiind o prezență activă în cultura gălățeană și națională. Articolele și studiile lui înnobilează paginile revistelor care le găzduiesc, elucidând multe aspecte inedite ale tradițiilor artistice și etnografice din arealul Moldovei de Sud. De asemenea, creația lui picturală ne bucură de fiecare dată și ne înalță sufletește când o întâlnim pe simezele galeriilor de artă. Îi urăm în continuare multă sănătate, putere de muncă, inspirație și rod bogat pe tărâmul atât de fertil al artei!

Urme draco-dacice

Lui Procust i-au crescut picioarele

Nicolae BACALBAȘA,

Este foarte greu să scrii despre un om pe care, chiar dacă nu ai dreptul să-l numești prieten, îl receptezi sufletește ca atare.

În tema scrierilor sale se împletește armonica receptării tale extratext.

De fapt scrii nu despre omul pe care îl cunoști, ci despre un altul.

Prietenul meu, Dr. Vasile Popa, ginecolog la Galați, examinând o pacientă cu o cicatrice mediană abdominală, a întrebat-o cine a operat-o:

- Doctorul Popa!

- Păi, eu sunt doctorul Popa. Eu te-am operat.

- Nu, pe mine m-a operat doctorul Popa cel tânăr.

Trecuseră vreo treizeci de ani.

Cartea „Pornind de la zero” a poetului Cassian Maria Spiridon s-a născut în 1980.

Cehov, medic, susținea că la om, la un ciclu de șapte ani, se schimbă sângele. La câți ani se schimbă sângele de poet?

De ce scrie un om?

Este scrisul exhibiționism sau introspecție dureroasă, coborâre bâjbăită în Purgatoriu sau Iad (căci în Paradis nu cresc cei ce îndrăznesc să înfrunte deșertul arid al foii albe) în căutarea Sinelui și a Sensului?

Cassian Maria Spiridon se revendică de la durerosul și lucidul epileptic de geniu Feodor Dostoievski: „Taina existenței este de a ști pentru ce trăiești”.

Cassian Maria Spiridon este ca biblicul căutător de certitudini care cade sub blestemul căutării: „Vreau să te pipăi și să urlu: este”.

Necredinciosul Cassian Maria Spiridon își palpează șovăielnic și emotiv propria rană existențială, urmele piroanelor de destin. Periculoasă îndeletnicire.

Nu degeaba eleganța aeriană a Parthenonului a fost ridicată pe un labirint.

Căutarea artistică este iluminarea beznei

existențiale cu lanterna weltanshaungului.

Fiecare cu lumea lui. Suntem un amestec de cunoaștere rece și simțire, de rațiune și emoție. Emoția este o formă particulară de cogniție și de identificare.

Medical, suntem și neocortex și nucleu amigdalian.

Poezia este privilegierea emoției ca mod de

cunoaștere, templul metaforei, această matrice a uzului social mereu schimbător, a minunii de consens numită cuvânt.

Trecerea de la o paradigmă lingvistică la alta se face de către aventurierii care văd în limbă o aventură, o provocare, un receptacol prea sărac pentru preaplînul simțirii, presimțirii și a intuiției.

Cassian Maria Spiridon este de profesie inginer. Omul realității concrete, a înlănțuirii logice, a verificării practice imediate.

Mintea sa a fost ștanțată prin școlire în disciplina soldățească a concretului standardizat.

I. C. Brătianu atacat în Parlamentul României și întrebat ce poate aduce un inginer în politică a declarat: „Măsura”.

Este măsura o virtute în poezie?

Da, dacă se îngemănează cu demăsura angoasată a talentului, realizând plinătatea estetică a unui Yin și Yang rațional – emoțional.

A analiza un creator, mai ales din domeniul în care încriptarea emoționalului domină, înseamnă a analiza în primul rând stilul.

Stilul este omul însuși, ne lămurea un franțuz de geniu.

Iar inegalabilul Caragiale preciza: *stilul este ritm*.

Ritmul? Măsura bine temperată de ego.

Scriitorul și cercul său de cititori sunt complicii euritmici.

Acum câțiva ani, știința lumii a fost bulversată de un italian de la Parma, Giacomo Rizzolatti, care a descoperit „neuronii oglindă”.

Ne oglindim nu numai pentru matric, ci și empatic.

Și empatia se încheagă în dansul atât de personal al ritmului, o hieroglifă a unicului personalității.

Ce este ritmul?

„Glonțul turnat pentru inima mea
umblă rătăcind prin lume
mă caută fără odihnă
închis în dosare
cu trei sau patru parafe
prin care legea a căzut la-nvoială
să fie ștanțate câteva grame de plumb.”

Eu am intrat în rezonanță. Sunt din tribul lui
Cassian Maria Spiridon.

În rest, analiza riscă să fie disecție. Omeri.
Lucrurile sunt mai simple. Simți sau nu simți.
De ce Ion o iubește pe Maria? Degeaba analizăm.
Este euritmia compatibilității și complementarității
care se varsă în atracție.

Corola de minuni a lumii nu se analizează.

Nu degeaba Biserica operează cu tipul de
categorie a „tainelor”.

Nu desființez critica sub aspectul speciei literare,
țin doar să precizez că obiectivarea subiectivului prin
excelență este ușor mariajul litrei cu kilul.

Ce m-a făcut să iau stiloul în mână este
un eveniment.

Apare în „Pornind de la zero” radiografia unei epoci.

O epocă sub greutatea căreia, fără îndoială, s-a
modelat Cassian Maria Spiridon.

Diamantele se produc în adâncul Pământului, la
presiuni și temperaturi la parametri infernali.

Și eu, și Cassian Maria Spiridon venim dintr-o epocă
unde Eul era periodic amputat, precum boscheții din
grădină, să corespundă.

Toți eram corespondenți.

Este epoca pe care un distih popular al moldovenilor
din Basarabia (în rusește) pe care l-am tradus, avertiza:

„Dacă n-ai certificat
Nu ești decât rahat”

Era epoca continuei certificări, epoca lui „Legea e
în carte, cartea e în geantă, geanta e la mine.” *La
mine* însemna *la Ei*, nu *la tine*.

Pentru un poet, confruntarea cu angoasa Eului și a
existenței (cum și de ce) era parazitată de „frica, greața,
fofilarea”, drumul existențial al unei societăți confiscate.

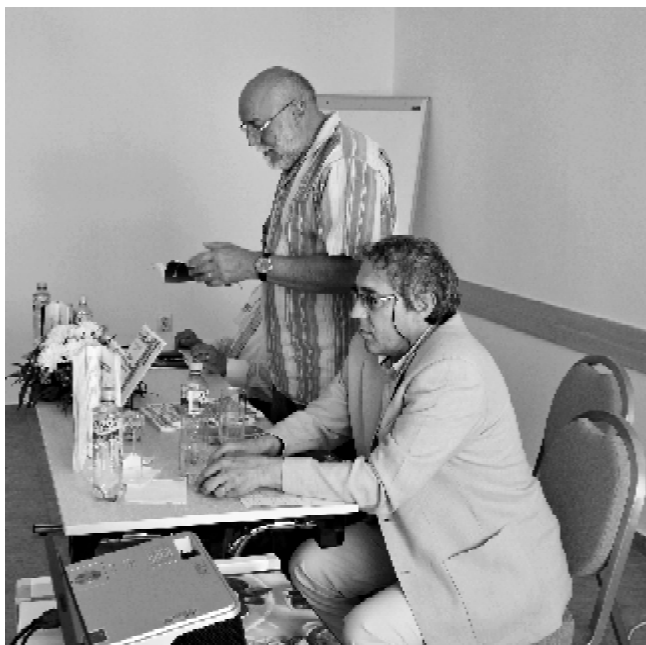
Cea mai ieftină plată (în sens de sigură, cu obligația
rînoirii periodice) era prostituția.

Pentru creator era trădarea preceptului ultim al lui
Shakespeare prin Polonius (sfatul către fiul său
Laertes): „Și mai presus de toate, fii credincios
ție însuși”

A fi credincios ție însuși însemna a nu îți trăda esența
individuală și arta ca perlă a scoicii individuale.

Perla este fiica suferinței. Câți acceptă suferința?

Cartea de debut poetic a lui Cassian Maria Spiridon
a fost jertfă pe altarul integrității morale. Șase ani de

tergiversări, de cenzură, trei sferturi de texte amputate.

Cine mânuia, în numele Partidului, uneltele
scopirii artistice?

Virgil Cuțitaru. Virgo intacta! Cuțitaru!

Nomen est omen.

Cassian Maria Spiridon este unul dintre puținii
români (sub 30!) care s-au opus regimului înainte ca
acesta să însemne alăturării de gloata revoltată,
aglutinată pe structurile invizibile, dar devastatoare,
precum taifunul al G.R.U. în civil.

Căci una este reacția conspiratorului solitar și alta
este hora zaverei.

Umflat de autorități, pregătindu-i-se moartea,
Cassian Maria Spiridon a scăpat cu viață prin
mult noroc.

Dar a fost condamnat la ură.

Niciodată lașii care au lins și au trecut prin ritualurile
degradante ale supunoșeniei nu vor ierta martorii vii ai
celeilalte soluții.

Scriitorul Cassian Maria Spiridon va fi totdeauna
ostaticul antipatiei surde a hoților ajunși astfel prin
comparație, prin faptul că unii (puțini!) nu au pus botul
și au demonstrat că se putea și altfel.

„Pornind de la zero”, ediția ouată prin găoaza
strămtă a cenzurii comuniste și textul inițial, publicate
împreună, în oglindă, sunt un document simultan și al
porcăriei pe care am trăit-o, dar și al horei în care de
voie - de nevoie s-au prins atât de mulți, dureros de
mulți, dintre noi.

Prin publicarea în tandem a celor două cărți, lui
Procust i-au crescut picioarele.

Singura problemă că crescutul, din păcate, nu e
restituio in integrum.

Este doar un muzeu demn al tinereților furate.

Modigliani

Modigliani era frumos. Frumos, gânditor și romantic. Lucra în atelierul lui Kisling pe strada Josef Barra, nu departe de casa unde Salmont, pufăind din pipa sa gambie se plimba printre cărțile care acopereau toți pereții.

Închid ochii și ce văd?

Piața Place d'Armes. În mijlocul pieței, Modigliani bate pașii pe loc într-un fel de dans al ursului. Kisling, cu o voce monotonă, repetă întruna: ajunge, hai acasă!

Modigliani refuză.

Dă monoton din capul acoperit de cărlionți negri. Nu, nu!

Începem cu toți să-l convingem.

Kisling încearcă să folosească forța. Îl apucă de brâul roșu și îl trage spre sine. Și atunci Modigliani schimbă poziția. Ridică mâinile în stil spaniol și, pocnind din degete, începe să se învârtă. Brâul roșu se desfășoară, el pare fără de sfârșit. Kisling pleacă.

Modigliani începe să râdă, un râs terifiant și iarăși începe să bată pașii pe loc de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Deschid ochii. Vechea noastră piață este plină de o mulțime ce se agită – mașini, autobuze, toți se grăbesc să viziteze ruinele și vechile umbre.

Ce am văzut timp de o clipă închizând ochii nu mai există de mult. Numai Balzac al lui Rodin stă nemișcat și încăpățânat în aceeași poziție și în același loc unde, asemeni unei statui de bronz, stătea cândva Modigliani și nu se dădea dus cu toate încercările noastre. Nu am să mă adâncesc în amintiri. Oricum, nu aș fi putut scrie niciodată biografia lui Modigliani așa cum se cuvine, cu date și arbore genealogic. Niciodată nu mi-am pus problema de unde e de fel. Era carne din carnea Montparnassului. Era rege acolo. El plutea peste această încrucișare a tuturor căilor spiritului. Era sufletul său ebrios.

În perioada când picta în ulei portretul meu, ne-am apropiat extrem de tare. Veneam ca să pozez în atelierul lui Kisling pe la orele trei. Eram model pentru ei amândoi. Pe tabloul lui Kisling, pe ultimul plan, se

poate vedea la masă, în timp ce desenează, pe Picasso într-o cămașă neagră în carouri, iar portretul pe care l-a pictat atunci Modigliani, pentru fiecare portret lua între 5 și 15 franci, a înconjurat întreaga lume. A devenit celebru. Puțin ne păsa ce semnificație va avea tot ceea ce făcea. Nimeni din noi nu privea în viitor, nu se gândea la urmași. Voiam numai să trăim și să trăim împreună. Eram indiferenți față de o legendă viitoare și, ca urmare, aceasta s-a constituit de la sine, fără a avea niciun fel de confirmare documentară, în afara câtorva fotografii pe care le-am făcut în rotundă și a tablourilor pictorului. Acestea s-au dovedit a fi suficiente.

Desenul lui Modigliani se remarcă prin cea mai înaltă finețe. Între noi, el este un aristocrat. Linia sa,

Modigliani - Autoportret

uneori abia sesizabilă, aproape transparentă, nu se rupe niciodată. Ea evită toate obstacolele cu elasticitatea unei pisici siameze. Modigliani nu lungea fețele, nu sublinia asimetria acestora, nu scotea câte un ochi, nu lungea gâtul. Așa vedea el, așa simțea el, așa desena.

În acest fel, ne desena fără răgaz, stând la mesele rotunde, pentru că există o mare cantitate de portrete necunoscute ale noastre, așa ne percepea, judeca, iubea sau nega. Desenul lui este un dialog mut. Dialogul liniilor lui cu liniile modelului.

Modigliani, înfipt puternic în picioare, este un arbore ce nu poate fi smuls din pământ, cât timp și-a împlântat rădăcinile, un arbore care dăruia generos Montparnassul cu frunzele sale. Portretele sale seamănau unele cu altele, așa cum seamănă toate tinerele fete la Renoir. Ne aducea pe toți la numitorul comun al unui stil, la arhetipul care trăia în el însuși. El căuta modele, corespunzând ideii de față feminină și masculină, idee care zăcea în ființa sa. Tot atât de înșelătoare este asemănarea care face ca o privire neatentă să confunde un chinez cu alt chinez, un japonez cu alt japonez și un negru cu alt negru. Sau asemănare figurilor de pe pereții templelor egiptene. La Luxor, unde am fost împreună cu tânărul egiptolog Vary, am reușit să disting, pe una dintre fresce, familia faraonului Sety întâiul.

La Modigliani, asemănarea este atât de pregnant vie (aproape caricatural precum în desenele lui Sem) încât ea, ca și la Toulouse Lautrec, devine asemănare în sine uimind chiar și pe acei care niciodată nu au văzut modelul.

Asemănarea în aceste condiții este numai un pretext pentru pictor care își recrează propriul chip. Nu chipul fizic, ci figura tainică a propriului geniu. Portretele lui Modigliani, chiar și autoportretele sale, surprind nu aspectul, ci linia sufletului său aristocratic meșterită, ascuțită, elastică și periculoasă asemenea cornului inorogului.

Modigliani, stând pe terasa cafenelei Rotonde, n-avea absolut nimic comun cu meseriașii care, cu mapa sub braț, vânau clienții făcând portrete instantanee. Îmi aducea aminte mai degrabă de țigănci pline de dispreț și mândrie care se așază lângă tine și pe linia mâinii îți citesc soarta. Cei pe care îi reprezenta Modigliani știau totul despre sine: liniile mâinii nici ele nu puteau povesti mai mult despre model și pictor,

contopiți în semnificativ, precum desenul Caligramele a lui Appollinaire. După cum am spus, Modigliani nu făcea portrete la comandă. Agitația sa etilică, înjurăturile, râsul nebun și sunetele agresive greu de descris, toate erau exagerări dorite care îl apărau de admiratori, admiratori jigăniți chiar și de chipul său distant. Spre sfârșitul vieții sale scurte a început să se grăbească, s-a încuiat la Sborovski și tablourile au început să curgă râu: portrete feminine, nuduri, acest suvoi inundă azi țări și continente vărsându-se în muzee. N-au decât alții să povestească despre ciudățeniile sale și drama sa personală. Pe mine mă interesează acum pictorul și opera sa care exprimă straniețea nobilă a unei ființe. Există oare, chiar și cel mai echilibrat pictor, care să corespundă acestui nume ascuns în adâncurile întunecate ale sufletului, un schizofrenic care să-i conducă mâna.

Modigliani, în loc să-și vândă desenele, pur și simplu le făcea cadou și probabil din această cauză, în 1958, înțeleptul a căpătat faima ambiguă de nebun.

Traducere din Jean Cocteau realizată de Nicolae Bacalbașa.

Pasărea de gheață*

Dumitru ANGHEL

Volumul de versuri „Pasărea de gheață” Editura ATEC, Focșani, 2015, 90 de pagini, este a șaptea carte de literatură a scriitoarei Ștefania Oproescu, de la debutul său editorial

cu versuri, „Nașterea perpetuă”, la Editura ZEDAX, Focșani, 1996, urmat de „Potcoave de catifea”, în 2001, „Singurătatea nisipului”, în 2004, tot la aceeași editură. După o alternativă cu proză scurtă, „Zăpadă Neagră”, Editura VALMAN, Rm. Sărat, 2007, se întoarce la poezie cu volumele „Delir în curcubeu și alte poezii”, tot la Editura Valman, în 2007, și „Nopti în clepsidră”, Editura Tipomoldova, 2011, în paralel cu exerciții de eseu și critică literară sau cu *editoriale de atitudine* în paginile revistei „Oglinda Literară”, al cărei secretar de redacție este. În această calitate, doctorul și scriitorul Ștefania Oproescu este *lider de opinie*, semnatară unei rubrici dintr-o revistă literară de prestigiu, în care... „operează” cu „bisturiul” medicului curant și al analistului serios, fără menajamente și în afara riscului unui posibil... „malpraxis” de *diagnostic critic!*

Volumul „Pasărea de gheață” adună 62 de poeme și opt ilustrații florale, o poezie născută din vis și închipuiri... visate sau din realități închipuite, pe laitmotivul metaforei esențiale, care a dat și titlul cărții, pe o constantă sentimentală izvorâtă din descumpăniri de tot felul, în care poeta își răvășește gândurile, și sentimentele, și iubirile: „Pasărea de gheață

învelită-n culori,/ răătăcită din roiul visului/ m-a ales să-i alin plecarea din clipă/ cu basmul focului sacru” („Moartea păsării de gheață”, pag. 7).

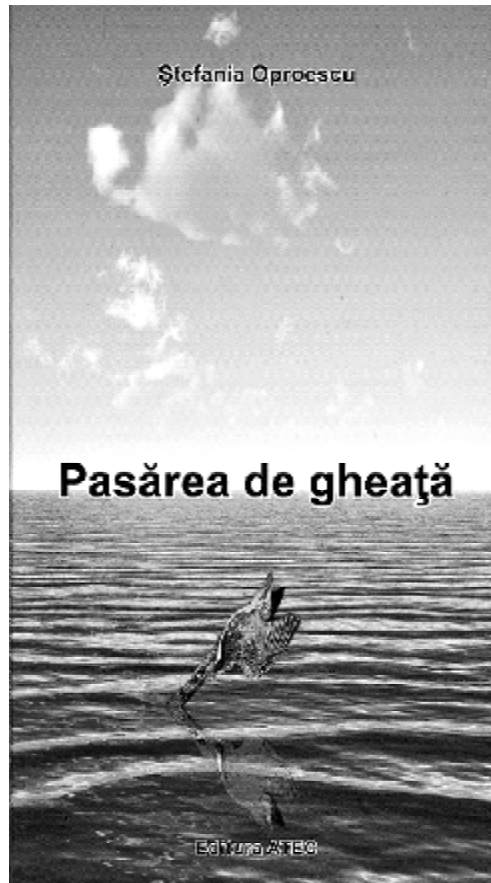
Deoarece cartea doamnei dr. Ștefania Oproescu nu este structurată pe capitole tematice, demersul meu critic și de analiză ar putea fi... ușor dezordonat(!), asumându-mi riscul să semnaliez idei și sentimente, rezultate dintr-o imaginație febrilă a poetei, din perspectiva parcurgerii poemelor după cum au fost puse în pagină și nu după un profil ideatic anume.

Și voi începe cu motivul liric al *visului*, de care aminteam mai sus, *visul*, ca o obsesie, dar și ca o condiție a adevărului, a unei certitudini, chiar una precară: „La trezire, niciunul nu și-a mai adus aminte visul/ destrămat în metastaza adevărului” („Vis”, pag. 8); în ciuda faptului că poeta - altfel o personalitate vie, optimistă și „cu picioarele pe pământ” - trăiește într-un univers halucinant, chiar când îl percepe printr-un halou de

lumină, și de vis, și de... „voluptate a simțurilor”, chiar și... „după care, nu va mai fi/ niciun cuvânt” („Nuntă”, pag. 11).

Sau o poezie, erotică în plan spiritual, ca un pretext ideatic: „cu sângele meu sălbătic/ ... / am otrăvit vârful săgeții, apoi/ te-am așteptat în leagănul munților/ unde veneai tu la vânătoarea/ cu morile de apă...” („Mori de apă”, pag. 13), din care parcă doar gustul amar al... non-dialogului este resimțit: „acolo am gustat împreună otrava/ împărțită în jumătăți egale;/ și de atunci răătăcim/ într-o risipă a chemărilor” (Ibidem), între nostalgie și patetic.

Un semnal-apel erotic, cu pudoarea emoției sincere, adolescentine, care, deși anxioasă și

crispată, rămâne la nivelul unui strigăt disperat de iubire neîmplinită: „Cu gândul îți ademeneam vorbele,/ cu ochii îți ardeam zâmbetul,/ cu mersul îți chemam drumul,/ cu plânsul îți inundam calea” („Rătăcirii”, pag. 14), ca să alunece spre speranță: „Locuiam ca un mac în lanul de grâu/ până au venit secerătorii/ și din verbul meu au făcut drog/ iar din inima ta, pâine” (Ibidem); ca-ntr-un carusel al iubirilor iluzorii: „doar timpul se-ndoaie/ de dorul tău” („De când ai plecat”, pag. 17).

Ca să încheie motivul erotic cu o patetică chemare, asemeni unui *jurământ* matrimonial, într-un catren melodic, cu accente de slujbă ritualică la actul căsătoriei, în care doar emoționantul *DA* rămâne pecetea convențională: „De n-aș fi cascadă/ aș putea fi cuib/ în care ți-aș adăposti/ toate visele” („Cuib”, pag. 19).

Și-apoi, fără niciun semnal, o poezie a neastâmpărului căutărilor existențiale dintr-un fantastic angoasant și-un noian de întrebări fără răspunsuri, cu rătăcirii prin tot felul de labirinturi spațiale, temporale și de conștiință, pe o simbolistică greu de descifrat: „La facerea lumii/ rana din care s-a desprins viața/ a rămas deschisă pentru întoarcere” („Adevăr”, pag. 23), pe fondul neputinței omului de a înțelege misterele „facerii lumii”: „împreună cu tristeți acceptate/ și cu bucurii amestecate/ în toxinele spaimei”, totul eșuat într-o „filosofie” a neputinței și a neantului: „Adevărul fiecăruia, spart din întreg,/ sporește deșertul care ne acoperă lent/ amintirile) (Ibidem).

Pe ritualica unui sindrom al spaimei venită din necunoaștere, din imposibila explicație a inexplicabilului: „Cred că până în ultima clipă/ voi respira la subțioara fricii/ ca puiul sub cloșcă/ sau ca animalul care se retrage din fața pericolului” („Ultima clipă”, pag. 27), deși poeta, introvertită și cu o melancolie învăluitoare și sacră, încearcă să se liniștească în spațiul unui refugiu biblic („*crede și nu cerceta!*”): „Măcar ultima clipă de-ar fi/ anafura în stare să ospăteze/ halucinația eliberării” (Ibidem).

O poezie eterică, fluidă și încărcată de semnificații de-o ingenuitate aparent controlată de o... experiență, din care dilematic incertitudinea „face legea”: „La început, n-a fost cuvântul/ ci o durere oarbă/ rostogolindu-se de jur împrejur/ până s-a făcut sferă de întuneric/ pulsând sub învelișul tăcerii” („Facerea”, pag. 32).

Pentru ca echilibrul, pacea și liniștea să vină tot dinspre copilărie, liman de început, „*casa de*

acasă”, din universul mirific cu „Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul...”: „Pe locul unde au călcat,/ tălpile tale de copil/ s-a năpustit iarba/ să-ți înece urmele,/ brâuri de cătină/ îngrămădesc resturile casei/ în locul porților” („Satul părăsit”, pag. 33); în aceeași notă melancolică, ușor iluzorie, cu impresii dintr-un început de lume, caldă și patriarhală, ca în „Tablouri dintr-o expoziție” de Modest Musorgski, un spațiu al verosimilului dintr-un „anotimp” vivaldian: „Aș vrea să dorm un somn până-n odihnă/ cum mi-a dormit primul plâns/ pe sânul mamei,/ când cuvântul era mireasmă lumească/ iar lumea era doar murmur și semne,/ fără hotare de legi” („Cuibul”, pag. 37).

Ori o patetică lepădare de sine și de tot „începutul și sfârșitul” unui existențialism, revenind în conștiința poetei Ștefania Oproescu ca o magie a unor viziuni ritualice și a unor forme de demitizare, peste care nu mai există decât necuprinsul unui reproș: „Mie cine-mi va mânca trupul,/ mie cine-mi va bea sângele/ să mă înalț în tiparul asemănării tale?/ Doamne,/ mie cine să-mi mângâie neființa? NIMENI?” („Nimeni”, pag. 48).

Într-o ipostază firească până la banal, *spaima* venită dinspre atâtea întrebări fără răspunsuri, ca un sindrom al condiției umane: „Cu spaima ta de necunoscut și de suferință,/ te-ai încolăcit ca o pisică,/ într-un tablou ce mi l-ai vândut/ pe o promisiune halucinantă” („Ca o pisică, până...”, pag. 61); *spaima*, rezultată din nesiguranța, incertitudinea ori „necuprinsul” existenței ființei fragile, OMUL: „Să mă nască și pe mine cineva,/ strig./ dar asistenta de gardă/ are cazuri mai grave...? („Camera sterilă”, pag. 62), din universul concret al doctoriței-poetă, pierdut într-o perpetuă derivă, eșuată în înfrângeri: „în tâmpla lumii, mereu/ se va lipi gândul/ de sângele cuibărit/ în atâtea naufragii efemere” („Naufragii”, pag. 63).

Soluția finală pentru toate dilematicile frământări sufletești vine tot dinspre un optimism nativ și robust, deoarece totul se rezolvă prin *iubire*, sentiment uman regenerativ, prezent ca un adagio sentimental în câteva *obsesii-metafore*: *nașterea*, ca început biologic; *timpul*, ca reper cosmic; *pasărea* („pasărea de gheață”), ca simbol al ființării, într-o carte reprezentativă pentru portofoliul literar, preponderent liric, al scriitoarei Ștefania Oproescu.

* Ștefania Oproescu, *Pasărea de gheață*, Editura ATEC, Focșani, 2015

(urmare din numărul 161)

Stau ca prostită în coate pe masa de la bucătărie. Ce simplă a fost viața mea până acum. Acum am un „Mihai al meu” pe care nu știu să-l gestionez. Am de învățat termeni de care n-am auzit în viața mea. Ce ți-ar fi, dar la noua sarcină de serviciu e vorba de bani, de foarte mulți bani, pentru care eu trebuie să semnez!

Am dus promisiunea pentru Lizica până la capăt. Gina a fost încântată să mai *profeseze* puțin și în concediu post-natal. În liniștea cu care sunt atât de obișnuită, telefonul mă trezește la realitate.

- Dragă, am tras de el cât am putut... (cu gândul în altă parte, nu înțeleg din prima). Este ceva de speriat, așa ceva n-am văzut. M-am consultat cu o colegă experimentată în domeniu și i-am îmbibat tot părul în lut galben. Acum aștept să se usuce!

- Gina, mai bine renunță.

- Nu pot, dragă. Stă cu ochii fixați pe tavan și se roagă. Vasile a mâncat ceva din picioare și a dispărut la o ședința închipuită.

- Bine, hai că vin la tine.

Mă introduce în camera experimentală. Ochii verzi fixați în lustră îmi produc o senzație de teamă.

- Lizico! zâmbesc cât casa, am venit să te văd. A clipit o singură dată, semn că m-a recunoscut. Strig după Gina:

- Hai să-i scoatem chirpicii ăștia din cap și s-o duc la mine!

Încântată, soră-mea îmi dă tot concursul.

Fără vorbe multe urcăm muțește cu geanta plină de prosoape pe drumul scurt până acasă. Vântul rece anunță o iarnă timpurie. Cu ultimele sfaturi de la Gina, încerc să închei această aventură neprogramată.

- Hai, dezbracă-te! Îi zic, în seara asta rămâi la mine.

- Ica, adevărat? și o să vorbim mult, mult, mult...

- Până amețim.

Îi întrerup zborul către mine. Am uitat de oțet și toate magazinele s-au închis. Cu o față care acceptă cu resemnare sfârșitul lumii, se lasă ușor pe scaunul cel mai apropiat. Cu un deget ridicat în dreptul nasului, în semn de cătare, mă îndrept spre debara. Deschid cu elan ambele uși deodată. Așa cum mă așteptam marele... nimic era acolo. Totuși, într-un colț întunecat, zăresc un borcan verzui uitat de la săraca mama. Îl mișc greu cu vârful degetelor și-l aduc la lumină. Victorie! Gogoșari în oțet. Pun bolul de trei kilograme în mijlocul mesei și ne uităm amândouă la el cu evlavie ca la sfintele moaște. Fără niciun îndemn ne facem comode și începem operațiunea. Aduc dintr-un sertar al comodei drotul

mamei. *Bijuteria!* După jumătate de oră printre boluri, lighenașe, prosoape și clame de păr mă așez să-mi trag sufletul. Mă uit la Lizica care-și ține drotul după instrucțiunile pe care le-am dat. Râsul meu greu de reținut o intrigă. Fără să mă opresc, o calmez cu mâna:

- Treaba merge strună: jumătate Mireille Mathieu și cealaltă încă... Jimi Hendrix!

Deschid fereastra deși e foarte frig, dar mirosul de oțet a devenit insuportabil. La zece seara, după trei șamponări repetate, strânsă pe cap cu o pungă de plastic, Lizica ciupește cu vârful degetelor resturile de grisine de pe farfurie. După festinul... cu o cană de lapte bătut, rămâne cu ochii la gogoșarii secătuiți din borcan. Fără pâine, parcă nu merg.

Ne ghemuim în pat amândouă. O oră țin ritmul conversației: ce e dragostea și câtă suferință produce ea... a început-o de la... marea schismă până la jocurile olimpice de la Moscova. George a fost nelipsit. O asigur că țin ochii închiși doar să-i odihnesc. Aprob cu „îh!” orice observație făcută bărbaților: bețivi, egoiști, afemeiați, lipsiți de caracter și, pentru că a făcut o pauză mai mare, mă produc: și *bagabonți!* Cu o palmă peste abdomenul nepregătit mă aprobă cu entuziasm. Îmi propun să nu mai intervin. Cadența vorbelor ei sapă ca o ciocănitoare la temelie eforturilor mele de a rămâne trează. Mai rețin că George-al ei, a înduioșat-o până la lacrimi când vara, la o terasă, a explicat ce înseamnă pentru el să fie așteptat de cineva drag. Ce drăguț, zic, și... și gata.

Neobișnuită cu zgomote străine în casa mea, mă scol buimacă. Din baie străbat silabe ce par cântate. Lizica muncește cu peria de păr parcă să depășească norma. După tril pare oarecum mulțumită. Roza vânturilor din capul ei s-a redus la o treime.

- Mai mult de atât nu se poate, o consolez: doar să te lingă o vacă!

Încerc să prind și eu un colț de oglindă, dar renunț! N-am nimic de rectificat.

*

Are, n-are treabă, Lizica vine în biroul meu agitată ca un fluture prins în acul insectarului. Îmi lasă câteva hârtii pe care tot ea le luase de dimineață... pentru verificări.

- Vine diseară, șoptește conspirativ. Arăți acceptabil, nu?

Îmi dau seama că-i vorba de George. Mă prefac încântată. O ușoară invidie pe care o simt pentru prima oară îmi lasă un gol în stomac. În ce joc am intrat? Nu pot renunța la ea. E cordonul ombilical între mine și Mihai. Această fată zurlie intră cu dezinvoltură în dispeceratul AFDJ, unde pereți plini cu hârti, peste care

navel în miniatură se mută încontinuu. Ele indică în orice clipă situația de moment a vapoarelor de pe Dunăre. Cu spiritul ei de observație sesizează orice mișcare.

Se mai apleacă odată peste birou:

- Mihai e pe un tanc petrolier mare. A înaintat greu în amonte pe canalul Sulina. L-a oprit căpitania Tulcea la mila 36 pentru înnoptare. Era prea periculos cu încărcătura lui să treacă portul noaptea. Îl ai mâine după prânz!

Nu-și poate înfrâna pipăirea părului în noua formă.

- Îți stătea mai bine creață! Corina nu se poate abține de la ironii. Lizica se îndreaptă spre ușă și cu mâna pe clanță declamă:

- Fătucă dragă, ce știi tu despre interesele superioare ale omenirii!

Când ne îmbrăcăm de plecare, îmi privesc colegele ca niciodată. „Voi așteptați pe cineva?” Nu-s convinsă.

*

Ajung acasă aproape în fugă. Stropi grei de ploaie se amestecă cu ultimele frunze smulse din pomi cu sălbăticie. Urăsc luna noiembrie. Soarele a plecat prea devreme la hibernare. Cu nasul lipit de geamul bucătăriei, cine să-mi observe lacrimile coborând ușor. Zâmbesc amar: „a înghițit biletul și a uitat numărul de telefon, ca într-un film prost”.

Telefonul sună și-mi alungă liniștea cu care m-am obișnuit deja. O clipă de derută mă împiedică să-l localizez. Ajung pe pat și-mi șterg palma de cearșaf. Ridic receptorul și tac. Tace și el. Respir din greu. De puțin mă rețin să nu zic 33. În sfârșit:

- Ica, eu sunt Mihai.

- „Mie-mi spui”! Încerc să fiu spirituală cu propria mea nerăbdare.

- Ce surpriză!

- Dacă n-ai foarte multă treabă, te-aș fi invitat să ieșim undeva. Mașina n-a pornit, dar am o umbrelă mare.

Tac, pentru că nu găsesc cuvântul potrivit pentru... *fericire*.

- Bine, continuă el, rămâne pe altădată!

Nici potopul nu mă mai poate opri și zic hotărât:

- Toată lumea are o umbrelă!

- În câteva minute sunt la „P”-uri.

Mă îndrept cu pași repezi spre el. Cu umbrele cu tot suntem deja fleșcă. Râdem ca proștii. Mă cuprinde de umărul drept apăsător, să mă protejeze. Urcăm printre turnuri aproape în fugă. Ne ferim de câte o rafală de vânt după un perete. Mă simt trântită ca un sac de box. Da, și? După mama, este prima oară când cineva îmi indică pe unde să merg. Trecem și de hotelul Dunărea și continuăm escapada până în parcul Eminescu. Nimic nu indică o ameliorare a furtunii. Lumini difuze garnisesc intrarea de la Cinematograful Popular.

- Trebuie să intrăm undeva, zice Mihai.

N-am nici o reacție. Mă conduce de mână până la casa de bilete. Îl aștept în holul vechi.

- N-am găsit decât bilete la balcon, se scuză el.

Urcăm pe scările de piatră la balconul din dreapta și căutăm o lojă liberă. O găsim aproape de ecran. Două scaune din placaj maro de-abia se mai țin să nu se dezmembreze. Resturi de spătare aruncate într-un colț nu mai folosesc la nimic. E dezolant. Ne dezbrăcăm de gecile murate și cu grijă le lăsăm la scurs peste resturile de mobilier. Acompaniați de un scârțâit îngrozitor, ne așezăm în sfârșit. Din sala plină se ridică un aer cald cu iz de cală al unui transatlantic. Zumzetul sălii ne permite să vorbim nestingheriți.

- Mihai, ce film vedem?

După fața lui, întrebarea pare grea. Râdem cu poftă.

- Se pare *Casablanca*, dar nu garantez.

Cu toată umezeala din cizmulite noi, o stare ciudată de bine mă cuprinde. Pentru că nu a început încă filmul, ne apropiem amândoi să mai putem vorbi. Din părul lui inelat încă mai curg stropi de ploaie cristalini. Abia îmi opresc mâna să nu-l ating. Îmi trece însă prin gând pomelnicul de aprecieri despre marinari a Lizicăi, din noaptea petrecută la mine.

- Mihai, că tot n-a-nceput filmul, tu știi câte *binte* sunt în Sulina?

Mirarea, părea până azi că avea o limită.

- Nu știi exact, dar ce-ți veni?

- În procesul meu de învățare a termenilor am aflat că de *binte*... se leagă numai vapoarele.

Câțiva stropi din părul lui îmi ating fața. Îmi scot batista, dar nu-i șterg, tocmai s-a stins lumina și-i las ca o penitență pentru ce-am gândit. Privim filmul dintr-un unghi dificil. L-am văzut amândoi de mai multe ori. Scopul principal al „vizitei” noastre aici e... deshidratarea. Cea mai mică mișcare e taxată de scaunele vechi. După câteva minute încerc să mă dezmoțesc. Întind milimetric picioarele ude și las mâinile să se așeze comod. Simt că și el face același lucru. Pe mâner palma mea se oprește într-o capcană! Degetele lui prind pe ale mele ca într-un clește. Îl privesc mirată. Filmul pentru el pare singura preocupare, ca și cum nimic nu s-a întâmplat. Nu mă doare, dar nu-mi pot mișca palma niciun milimetru. Pare un joc. După câteva minute, strânsoarea slăbește ușor și încerc o tentativă de eliberare. Mâna lui reacționează ca un arc. Totu-i ca la început. Da, e un joc! Pierd definitiv firul filmului. Aparițiile superbei Ingrid Bergman aduc o relaxare și în momentul culminant al acțiunii mă pot elibera fără probleme. Pentru frumoasa actriță renunță atât de ușor la mine? Mă prefac împăcată cu prizonieratul.

Un zgomot scurt și lumina se aprinde. Îmi trag mâna speriată, ca din poșeta mamei. Din sală fluierături și invective se îndreaptă către camera de proiecție. S-a rupt filmul! Ne întrebăm din priviri dacă mai stăm, dar

albul ecranului ne orbește din nou. După puțin timp își întinde mâna din nou și așteaptă. Par interesată de film, dar zâmbetul lui complice mă face, hipnotizată cred, să-mi așez palma peste a lui. Un geamăt interior mă avertiză: „Ica, predare necondiționată?” Se apropie de mine ușor ca o umbră.

- Vreau să-ți spun un secret... la ureche, de aia-i secret, cotinuă el.

Zulufii lui încă umezi îmi ating tâmpla stângă. Îi simt respirația caldă aproape: „Îmi ești dragă!”

Nu mai am aer. Simt un fulger fiebinte pe gât. A fost un sărut nepermis. Aș vrea să mă revolt, dar sunt pe moment ca paralizată. Ard din creștet până la vârful picioarelor. Ciorapii mi s-au uscat instantaneu.

Nu mai știu cum m-am îmbrăcat. Pe stradă pășesc printre frunze și crengi rupte direct spre casă. La doi pași în spate, umbra lui mă însoțește întrerupând reflexele firave din vitrinele magazinului Romarta. Pașii mei rezezi caută disperați capătul drumului. La geamul vechii cofetării ceilalți pași se opresc. Fără să fac cel mai mic gest, îmi continui drumul acompaniată de privirea lui pe care o simt că mă mai urmărește.

Cheia apartamentului e fîrbinte de când o frămînt în buzunar. Abia mai am putere să mă dezbrac. Renunț la sticla de lapte bătut și mă bag sub așternut. Am o senzație ciudată că mâna stângă e mai caldă decât cea dreaptă. Le trec pentru cercetare prin fața ochilor. Locul de la gât unde m-a sărutat a rămas nefiresc de fiebinte. Sar din pat până la oglinda din baie. Nu. N-a rămas nici un semn.

*

Iarna a pus stăpânire pe tot. De câteva săptămâni merg la serviciu într-o stare vecină cu lehamitea. Despărțirea de Mihai m-a afectat mai mult decât am crezut. Tăcerea lui indică că e de acord cu asta. Lizica îmi lasă documentele pe birou fără niciun comentariu. Eu, ca eu, dar eforturile disperate ale amicei mele să fi rămas fără răspuns?

- Lizica, întreb, pari mai tristă decât în toamnă!

Mă privește direct în față.

- Eu cu George suntem bine. Mihai, care e prietenul lui cel mai bun, e de zece zile internat la spitalul din Tulcea cu pneumonie! A fost luat de la o navă prinsă în gheață, cu un remoecher. L-au salvat în ultimul moment.

- Cum, și acum îmi spui? șoptesc. Poate ar fi trebuit să țip!

- Ești o găscă cu pretenții de lebădă!

Pleacă fără să mai spună nicio altă vorbă. Cristina se prefacă că are de scris. În birou a venit... noaptea.

Nu-mi amintesc când am ajuns acasă. Vreau cu disperare explicații de la Lizica. M-a pus într-o situație delicată și aștept un răspuns.

Sun fără sfârșit. Un mormăit, ca înaintea execuției prin ghilotinare, acceptă să ridice telefonul și așteaptă.

- Lizica, sunt Ica, credeam că îmi ești prietenă! Ce

s-a întâmplat cu Mihai?

- Mai ai loc în patul tău?

- Ești nebună!

- Tu ești nebună, e două noaptea.

Mă uit năucă la ceasul chinezesc și mă apucă un plâns fără sfârșit. Las lacrimile să curgă în pernă. Care-i limita dintre realitate și nebunie? Acum realizez că am umblat la nesfârșit prin toată casa fără să las timpului o noimă. Mă calmez. Deschid frigiderul pentru un mic inventar. Un tub de brânză topită și patru sticle de lapte bătut. Mă gândesc cu groază: nebuna asta chiar vine! Prin bucătărie, pe rafturi mai găsesc două pungi cu grisine, iată și un măr și o gutuie. Gutuia-i de ceară și o arunc grabnic în găleata de gunoi. Foamea poate produce accidente. Deși e două și jumătate noaptea, soneria nu mi-a produs nicio emoție. Nebuna a venit!

Intră plină de zăpadă pe haine și cizme. Îi iau din mâini două sacoșe grele pe care le-a trântit de ușă și de pereții holului. Vine după mine în bucătărie roșie la față de frig și efort. Ridic mai sus cele două plase ca semn de întrebare. Aruncă ultimul pulovăr pe scaun și ordonă:

- Tot ce-i acolo, la frigider. Fă și o cafea adevărată, avem de discutat!

- Lizica, ești dusă rău, dar ce-ai aici?

- Madmoizelle, părinții mei n-au suferit de foame în '46, cum am pățit-o eu la ultimul pelerinaj pe H. Ștefan. Să nu-mi faci vreo figură și în noaptea asta. Mâine e duminică, timp de odihnă berechet.

Înghesui sarsanalele în frigider și cu fața spre geam slobod un căscat de nestăpănit. Liberă la aragaz Lizica își pregătește o cafea temeinic. Eu mă așez cu grija ca o cloșcă pe ouă imaginare. Duminica, trebuie să aibă și ea o dimineață!

După ce-și pune ceașca pe masă, pare pregătită pentru debateri esențiale. Ușoare sincope ale pleoapelor le camuflez cu mâna la tâmplă, academic, cum s-ar zice. Aștept împăcată, ascultând:

- Ica, dacă George mi-ar spune că-i sunt puțin dragă, aș întoarce pământul pe dos.

Mă strâng până încap, cred acum, într-un ou de pinguin. Noroc că se ridică brusc și deschide frigiderul. După mișcări contondente scoate o sticlă de „Spumos”. Ridic ambele mâini în semn de refuz. Fără altă formalitate trânteste două pahare pe masă. Le-a găsit dintr-o privire și toarnă. Spuma se revarsă fără sfârșit. Aș opri „inundația”, dar solemnitatea momentului mă reține.

- Până la fund! strigă Lizica, indicînd cu mâna stângă o direcție... inversă.

Mă conformez și gust puțin. E dulce și bun. Ducă-se! Mă uit în ochii ei insistent să înceapă esențialul. Își pune ambele mâini pe masă parcă ar pregăti o ședința de spiritism.

(va urma)

O dimineață de vară

Gheorghe BACALBAȘA,

Trântit cum era în iarba înaltă și deasă, doctorul simți o furnicătură în sensul etimologic pur al cuvântului, simți cum o furnică i se preumbla pe picior și realiză că, pentru prima dată în existența sa, experimenta o senzație tactilă.

Era un lucru nou și ciudat care îl copleși cu neliniște și bucurie. În devenirea sa afectele apăruseră primele, erau bine consolidate și, conform convingerii interne a doctorului, născătoare de viață.

Prin afecte i se trezise conștiința de sine pe când stătea încă nemișcat în răscruciul mare al străzii care pe atunci îi mai purta numele, când și-a dat seama că în stradă, drept în fața lui, era locul unde îl căsăpiseră pe Armand.

Otreapă carlistă, îi trecu prin minte, meson orgolios și obraznic, și se opri uluit, nu erau gândurile lui, el nu putea gândi, nu era decât chip cioplit.

Nu, ura și zavistia erau ale celui alt, ale celui viu sau, mai bine zis, al celui care fusese viu și acum era mort, dar care oricum fusese o plăsmuire organică.

Pe atunci lucrurile nu îi erau clare, nu-și amintea cu precizie cine fusese Armand și nici cine era el sau pe cine îl reprezintă.

Dar acestea se întâmplaseră mai demult.

Acum era o dimineață banală de vară și doctorul percepea difuz o mulțime de realități cu care se obișnuise și care îi erau familiare: cerul stropșit cu norișori albi și pufoși, pământul mustitor și înierbat pe care zăcea și alături de el pe Vladimir Ilici în aceeași poziție din totdeauna, o poziție absolut teatrală.

Vladimir Ilici zăcea cu picioarele rășchirate care, în condiții normale, când mai stătea încă în plan vertical, ar fi trebuit să sugereze un soi de avânt, o dinamică demnă a mersului înainte, numai că acum răsărănat și rostogolit pe spate arăta jalnic, ca o babă în poziție ginecologică, contrastând cu sobrietatea și cuminenția poziției doctorului.

Calmuc, își spuse doctorul, gândind la tăietura mongoloidă a ochilor cu un vag complex de

superioritate în fața vecinului de zăcătoare, calmuc corcit cu ovrei și la ideea de ovrei se chirci tot, nu că ar fi fost antisemit, dar cuvântul îi aminti de Teohari și de tovarășa Ana și se posomorî simțindu-se cuprins de antipatie și frică.

O dimineață care începuse atât de promițător era pe cale să fie definitiv compromisă.

Furnicătura aceea cu care a început ziua, lucrul minunat și deosebit nu se mai repetă, dar doctorul nu intră în panică și se hotărî să aștepte... După o vreme, realiză că e zadarnic, că nu se va întâmpla nimic pentru că timpul îi era potrivit, timpul se petrecea prea egal.

Doctorul știa că există o zodie a timpului frânt după cum există o zodie a timpului lin.

În zodia timpului frânt dobândise el viață, atâta câtă o avea, când se trezise cu juvățul la gât ca un câine, pe când îl trăgeau în sus, iar tălpile refuzau să se desprindă, până ce a cedat postamentul surpându-se și au început să sară care încotro plăcile de marmură.

Mulțimea adunată în răscruciul mare al străzii care îi mai purta încă numele urla întărită și ahotnică de sânge.

Și în timp ce el se balansa sus, atârnat cum era la brațul macaralei, iar pegra se învârtoșa dedesubt și se dădea în bărci acum că crăpase istoria, doctorul se gândi cu amărăciune la poporul din care făcea parte, la faptul că românii și-au urât dintotdeauna elitele și dintr-odată o lumină se pogorî asupra-i și-și aminti tot și cine era el și de ceilalți cu care se petrecuse de mult, de tovarășa Ana, de Andrei Januarevici și cum venise acesta la București și de Nicolski și de Ghiță Dej.

Acum se afla într-o zodie a timpului lin în care nu se mai putea întâmpla nimic.

Era o dimineață frumoasă de vară și doctorul se simțea îngrozitor de singur.

Calmucule, calmucule... îl tachina nu fără oarecere duioșie pe cel de lângă el, care oricum nu avea cum să-l audă.

În singurătatea în care se aflau, era unicul lui prieten.

Doctorul Petru Groza și Vladimir Ilici Lenin zăceau umăr la umăr în cimitirul statuilor spânzurate din parcul Mogoșoaiei.

Trandafir de la Moldova

Te-aș iubi, dar nu-ți știu vorba

Nicolae BACALBAȘA,

A vorbi despre poezia Basarabiei echivalează cu evocarea ființei odată vie prinsă în lacrima solidificată a chihlimbarului.

Basarabia, pământ românesc, a fost smulsă de istorie (istoria, o glumă proastă a lui Dumnezeu...) devenind insula lui Robinson Crusoe a Limbii Române.

Astfel încât limba română a Basarabiei a devenit franceza Quebecului, o limbă înghețată în arhaism, o insulă a ceasului

oprit cu minutarele blocate, o ființă degenerată prin amputarea hinterlandului minimal necesar, cu sângele spurcat prin endogamie.

Dacă timp de 50 de ani insula limbii române a fost păzită de sârma ghimpată a comunismului, anterior, fără a exista restricții față de limba băștinașilor, a apărut fenomenul ecremării elitelor prin momire.

Toate orașele erau „cuie înfipte în trupul românismului”, populate de alogeni, iar nobilimea românească în virtutea gradientului de prestigiu s-a rusificat.

Țăranul moldovean la est de Prut era autarhic, iarna lipea ferestrele cu lut, intra în

etanșizare precum submarinul în imersie și mergea la butoi.

Coloniștii moldoveni în Extremul Orient, foarte bine dotați cu pământ acolo, la sfârșitul secolului al XIX-lea, s-au întors între Prut și Nistru: acolo unde plecaseră nu creștea poama.

Limba, în acel spațiu izolat, rupt de elite, a devenit un bonsai, fruct al setei.

Frumos, chinuit și pitic.

Sigur, virginitatea culturală a unei comunități mici este o amputare, dar și o oportunitate.

Instrumentul lingvistic patinează, dar condensatul de trăire capătă consistență.

Asupra Basarabiei s-a produs o năpastă.

Limba, instrument identitar cu o lume relativ liberă a semenilor de grai supuși și ei idolului „serpastâi și molotastâi”, secerii și ciocanului, dar în afara Uniunii, România, a fost declarată dușman și s-a trecut la schilodirea ei sub formă de „limbă moldovenească”.

Și totuși...

Poezia a țâșnit din tărâmul setei împrejmuit cu sârmă înghimpată precum firul ierbii din pătura crăpată a asfaltului.

Această revistă se apleacă asupra minunii supraviețuirii.

Vitalie Raileanu

ce tânăr e visul ce taie
însemne pe brațele mele
ce înoată spre alte Fiorduri
mai nordice
mai nordice...

așteptare pe cheiul nocturn

am datoria față de mine
să te aștept iarăși
sâmbătă sau duminică
mai mult ca oricând
pe cheiul nocturn

te voi aștepta știutor că nu vei veni
ca urmare a unor erori

te voi aștepta
vei reveni amintindu-ți de tine
de mine

am datoria să te aștept până la sfârșit
pe cheiul bătrân...

mă caută

simt cum mă caută
unduite valuri de mare
ornate cu crengi de corali
unde mă voi regăsi
privesc cum stelele reflectate în marea mărilor
formează alte căi și constelații
și dacă nimeni nu mă caută aici
mă duc în *Marea cea de stele*
unde liniștea te chinuie-n extaz

privind în largul mării

de pe acest mal abrupt
privesc safirul apelor nemărginite
soarele îmi orbește cu aurul lui ochii
și încep să plutesc
să cresc din vis
în tristă amintire
mai fac curbură delfinii săritori
orizontul leagănă iar caravela cu catarge
și eu privesc în larg
căutându-te pe Tine

nord

știu că nu mă așteaptă nimeni în portul de ataș
și voi rămâne aici
în larg
lup de mare care trece prin Fiordurile Norvegiei
încorsetat de cristale reci de gheață nordică
nu adun diluvii pentru tine
iubito...
ce vis încordat

corabia mea

în noaptea largă și umedă
a golfului Guineea
la paralela de 9° de la Ecuator
îmi rătăcesc gândurile prin monotonia valurilor
apoi îmi caut numele și mă întreb:
unde-s norii grei oceanici
plini de fulgere?
și orașele *portuare* „cucerite” vreodată cu poemele
mele
încă nescrise
unde-s?
corabia mea nu mai parcurge mile maritime
este aici
în adâncul golfului Guineea
împrăștiată
dar mai viguroasă

furtună pe mare

începe furtuna
să plutim spre furtună!
doar ochii ți mijim să nu ne taie
privirea nisipul din Deșertul Arabic
hei!
strigă și înfruntă furtuna!
vorbește cu acești pescăruși speriați
vorbește cu marinarii întârziați
surprinși în bărcile mici
mânate
spre străinele stânci
începe furtuna pe mare!
porturile își închid porțile inelare
și noi
nebunii acestui barc
mușcăm din marea furtună de mare

saga cântă

unele *saga* cântă femeia
frumos
scăldată în nisipurile calde
altele îl proslăvesc pe Haarfager
oprit să coboare în Infern
iar Zâna mărilor
îndrăgostindu-se de pletele lui
l-a ademenit în adâncuri
pieptănându-i
în fiecare seară părul auriu
ea se oglindea în amurguri pe orizontul mării
Liuleita!
cea mai frumoasă *Saga* a fost zeitate:
saga cântă.

Silvia Caloianu

prada altuia

când ai tăcut ascuns în telefonul meu negru
ai tăcut atât de frumos
încât m-am gândit că nu e nicio deosebire
între giulgiu și tăcere
și am zis ah
am tras în mine tot aerul vagonului șapte
și am zis
ce e românia fără tine ce e limba română
mi-am lins buzele de lacrimi și am zis tu ești românia
mea
tu ești cineva care din timp în timp reface harta lumii
trenul prietenia scotea fum pe nas și pe urechi
părea un balaur fericit la culme
că mă duce
în dinți
peste prut
înapoi
pasăre
împușcată

poziționare către centrul pământului

după două nopți de nesomn absurditatea vieții devine
mai puțin incitantă
dormi cât trebuie visezi cât nu trebuie
ieri dimineață m-am întors de peste prut
ieri sau greșesc
îmi place cum sună a greși este omenește
vama ungheni cea mai sigură vamă
ne întrebă de două ori
pregătim pașapoartele suntem serioși un câine în
lesă caută droguri
nu clipim
ne schimbăm roțile înainte și înapoi murim de sete
ne ținem ochii deschiși cât putem nu știm nimic
despre ochii noștri
ne spunem că nu suntem niște sperați

în gând ne zicem o
tot sângele merge odată și odată înspre mecca
dacă se repetă înseamnă că e altceva
nu dăm doi bani pe rațiunea scepticilor sau
dăm totul

să nu faci asta

își duceau morții în spate până când nu mai puteau
erau ca niște morminte
le desprindeau carnea de pe oase și îi duceau mai
departe
albi albi albi
azi a murit ernesto sabato a mai trecut un secol
plonjăm în demență totul e fals
dragul meu îmi e dor să te chem pe nume tu nu ești
gill
tarzan genghis khan shostakovich napoleon
etcaetera virus amerigo vespucci
știi
altădată aș fi tăcut
alejandra spune că azi înțelegi asta m-a tulburat
acolo e încă azi
un azi prăpăstios interminabil cu eroi
misionari și martiri
și e la modă să ai în casă un nebun bine tănuit
un atribut muzeistic oarecare
nu mă lăsa te rog să îmi continui gândul
în geamul meu cireșii au fructele verzi în curte la
altă scară e un tractor
autentic
ai zice că e căzut din cer sau dintr-o pagină de
șolohov
așa proaspăt zugrăvit în albastru până peste roți
imaginează-ți
cum ai zugrăvi un cer până peste propria ta mână
secundă cu secundă până peste orele din ceasul tău
de pe mână
dar să nu faci asta

dans nr 10 (tribal)

nimic după geam nu părea important și eu tăceam
pe genunchii săi
și eu tăceam în ochii săi
chiar și în ochii săi închiși-semideschiși
chiar și în strălucirea aceea a lor tulburătoare și
peste ani
îi tăceam pe degete
în semne
în desene
în săgeți și în arcuri
și în brațele sale de amarula tăceam și în gândurile
sale
continuând să îi tac și pe buze
și în sângele său gonind atât de frumos înspre inimă
și în toate clipele acelea amănunțite care dansau în jurul
nostru
precum în jurul focului sacru
și în locul meu / al meu
dans știutor
tribal
tăceam
tăceam
cu toate cele 1001 întrebări

cântec pentru vânătorul meu

pe genunchii mei doarme vânătorul meu din departe
e o tradiție
mai întâi povestim de selecția naturală după care îi
cânt
nu îmi vorbi de zăpezi în gri dragostea mea nu îmi
vorbi de
păsări țipând împușcate în pagini
au fost și primăveri așa ceva nu se uită
au fost și dureroase
noi le-am dus fracturate în pieptul nostru
bandajate optimiste în pieptul nostru acele primăveri
au fost exaltante
le-am dat ce a fost mai frumos
am fost cei mai buni am fost în culori ecologice
am zburat în confetti
ne-am regăsit de mai multe ori și le-am plăcut
noi am văzut fericirea
închide cartea și taci mai departe cu mine dragostea
mea
ce să ne
mai
spunem

nimic nu moare
ce voce ai ce tristă
ce ochi ai vânătorule ce blânzi ce tandri

concluzie cu viori

nicio artă nu ne salvează de moarte nicio dovadă
că am fi buni frumoși îndrăgostiți
pe undeva se contabilizează niște suflete și atât
experimente
și vine o liniște specială care ne sparge timpanele
în concluzie dragul meu
nu întreb zi ce vrei zi să fie duminică
sau nu zi nimic
desenează-mi un soare o apă un ochi curios
ai zâmbetul cel mai frumos din lume și asta contează
strânge-mi ușor în mâna ta mâna asta e semnul
suntem în viață
mai mult mai puțin dureroși
într-o stare așa indescriptibilă și atât de adevărată
exact ca în film
o stare despre care noi spunem că ne ține
podul ăsta dintre inimi plin de criptograme
confuzia asta blestemată
știi cum e
când nu pari să fii treaz
dar nici nu poți adormi
cu toată străduința viorilor cu tot nigel kennedy
în cântecul său de leagăn pentru kamila

***

noaptea asta pare un truc o scamatorie
știam că mă vei găsi
că vor trece ani
că încurcate sunt căile pământului și ale cerului
și ale apelor
dar cât crezi că mai putem rătăci pe un fluviu plin de
morți
sărbătorindu-ne dragostea și frica
spune-le să aducă ghirlandele de hârtie și becurile
colorate
somonul rachiul de anason și vioara
să tacă orchestra
cântă-mi
cântă-mi
valsul zeiței încoronate
noi nu îmbătrânim
noi închidem cartea și ne iubim cu lumina aprinsă
în carantină
iar când auzim bătaia din palme ne trezim

Maria Sleaktitchi

JOI SCRISORI CĂTRE VIRGINIA WOOLF

I

dragă virginia

noaptea trecută
m-au vizitat
cele mai bune poeme
s-au așezat curajoase
pe balansoarul unei gene
s-au dat huța
s-au hârjoniț
apoi au lunecat curioase
în grotle labirintului
jubilând acolo o altă lumină

și doar inerția lutului
m-a reținut să le prind în
pioneze de tâmplă unui poet

II

dragă virginia

dimineața aceasta
a venit
cu spălatul rufelor
cu pregătirea unei prăjituri
delicioase presărată cu
miez de nucă pisat
cu nesul sorbit
dintr-o înghițitură

III

dragă virginia

nu sunt o femeie de la
sfârșitul secolului 20
ca și tine
sunt
de când lumea
am vârsta
evei

IV

dragă virginia

crucea
care
tot
mai
greu
îmi sprijină umerii lasă o dără
întunecată
pe această
coală
de
hârtie

V

dragă virginia

pe palierele sufletului meu
plantez
doar cioburi de sentimente
simțind permanent în spate
laserul rece
al unui mare ochi
filator maestru în tehnica
modernă a labirintului

VI

dragă virginia

plecarea lui spre
alte spații mi-a însemnat
umbra cu altă privire

în acea zi
la masa zeilor
am servit doar sare
dată prin răzătoare
fiind că drobul
nu mai putea fi lins

VII

dragă virginia

pata de cafea
pe românia literară
într-un eseu despre
stănescu
ar putea fi citită
ca un strop de cafea
pentru pata de sânge
cuvântătoare?

IX

dragă virginia

în acest spațiu
mult mai îngust
decât ți-ai putea imagina
tăceri babilonice
umplu buzele orizontului
și obiceiuri albe
desfrunzesc leneșe soarele
peste haina de scai
a iubitelui

X

dragă virginia

în fiecare dimineață
o veveriță brună
îmi taie calea
anulând ideea
pisicilor de peste zi

XI

dragă virginia

romanul se opri
se îndreptă din spate
se așeză pe ionica
unui paragraf
privind disperat spre
procedee tehnici
fragmente de capitole
personaje doborâte
de oboseală și
se îngrozi la ideea că
acest morman urmează să fie
pus... în iluzie

XII

dragă virginia

chiar și phoenix
dă semne de infidelitate
levitând deasupra
propriei cenuși

sulul de fum
îi dezbracă agale conturul
vaporii aprinși
îi retușează
chipul cu pene

XIII

dragă virginia

plecarea ta era inevitabilă
nici chiar argheziana întrebare
nu-și mai confirma iminența

îndemnul psihologilor
de a-ți găsi propriul echilibru
pare să capete sens

fîindcă

fîindcă plecarea ta și astăzi
îmi pare inevitabilă

Livia Nemțeanu

LACRIMI

(**Invocare**)

Țară bogată
Țară săracă
Țară sădită și
Smulsă din mine,
Țară iubită
Țară urâtă
Țară ce-o caut
Și-o lepăd de sine,
Țară de glorii
De legende și zei
De mucenici
Și de farisei,
Țară râvnită
Țară vândută
Țară călcată
Țară temută,
Țară furată
Dar neinjosită,
Țară de hoți
De tâlhari
Și de iude,
Țară de sfinți
De eroi
Și martiri,
Țară pârjolită de lifte străine
Pământ din nucleul de radiații divine
Dacia felix
De strajă în munții
Ce poartă sămânța renașterii tale,
Țară ajunsă la incultură
La treapta de jos a naturii umane,
Țară de pajiști cu fluturi
Cu îngeri
Și de pârnaie cu oase zdrobite,
Țară pierdută
Țară păstrată
Cu râvnă
Cu patimă
Cu ghiarele minții,
Țară iubită
Țară urâtă
Țară bogată
Țară săracă,
Te vei trezi cândva odată
Pe malul timpului care-o să vie
Noi n-om mai fi,
Dar priveghia-vom
Renașterea ta din veșnicie.

Maria Pilchin

ivan gogh

ei strigau cu pancartele
noi ne iubeam
nebun și paradisiac
jos sus
strigau ei
toate culorile
curcubeului politic
se revărsau în urbe
și noi citeam
cu ivan gogh
viile roșii
albastre verzi
ce cromatic
ivan gogh
preafericitul
ivan gogh

catren frământat

măinile tale mă plămădesc
mă frământă ca pe o pâine
și din drojdia iubirii noastre
mă fac rumenă caldă și aburindă
în unele zile
mi-e rușine să dau ochii
cu vecinii de bloc
mereu mă întreb
dacă ei aud
cum tu plămădești
și apoi frământăți aluatul

email pentru sașa pușkin

dorogoi sașa pușkin
să înțeleg că nu prea
ți-au plăcut unii basarabeni
deși la odessa l-ai cunoscut
pe sașa strourzda
și pe sora lui erudită
știi la noi se bârfește că
ai fi fost un fel de
kgb-ist țarist dar e o modă
și bârfitul acesta
pe mine altceva mă preocupă

de multe ori mă gândesc
dar să nu uit
mărturisesc îmi place
oneghin al tău și dama de pică
ești tare revin
de multe ori mă gândesc
că mi-aș dori să fi împărțit
cu tine același timp
să te fi putut privi
în ochii de harap alb
că spânul desigur
ar fi fost prin preajmă
și să-ți fi zis vreo două vorbe
mai deștepte
aș fi depus tot efortul
ca să îți schimb părerea
în ceea ce privește
oamenii din gubernia noastră
chiar dacă uneori
ajung să-ți dau dreptate
eram și noi o gubernie ca toate
(rima se trage să am pardon
dintr-o deprindere mai veche
de când scriam poeme
mai leșinate
de demoazelă romantică)

oraș fără zăpezi

în orașul acesta mâncat de cari
în târgul acesta de la margine de lumi
timpul are frumoasa proprietate
de a se domoli în lucruri
oamenii fiindcă heidegger
s-a născut în altă parte
își trăiesc istoria în lucruri
toate evenimentele se consumă în mici
bagatele care pot fi ținute în mâini
indivizii în acest oraș
au mâinile foarte frumoase
așa cum tot ce fac ei se reflectă
în aceste membre superioare
ale existenței lor
au fost câțiva care au încurcat
susul cu josul și au umblat în cap
în fața orașenilor mirați
în orașul acesta arlechinii

POEZIE BASARABEANĂ

își au reședința ciroul e închis
iar showul a ieșit în stradă
arta toată a fugit afară
și acum face trotuarul
în orașul acesta zăpezile
au proprietatea de a nu veni uneori
păcat căci savanții au descoperit că
timpul are o legătură ascunsă
una ce ține de cantitatea troienelor
pe cap de locuitor

încearcă să-l iubești pe iuda

x spune că y a fost turnător
y spune că x mai este
așa cum ar striga tata
că mama-i o curvă
iar mama ar șopti
că tata-i bețiv
toți sunt iuda să-nțeleg
dar cât de ușor este
să îl iubești pe isus
încearcă să-l iubești pe iuda
poate aceasta
e dragostea adevărată
căci fără iuda
nu ne mântuiam

pupa russa

ivan gogh mă leagănă noapte de noapte
îmi spune povești la ureche mă alină mă alintă
mă culcă alături de el ca pe copilă lui
așa de parcă la oficiul stării civile
i-au eliberat un certificat de adopție
uneori scâncesc în somn ca un prunc flămând
ivan gogh ca un tată bun mă leagănă până când
mă satur de scâncit ziua când sunt supărată
din cauza că mi-am pierdut păpușile
ivan gogh mă sărută mult și ele vin înapoi
doar matrioșka nu pleacă nicăieri
ea stă ca un lar la colțul patului

galben de (i)van gogh

nufărul galben
plutitor
soare nocturn

senin și acut
ademenesc rapița
o adorm în snopi

gheișa adună
nufării galbeni
îi soarbe

neobișnuita bucurie
de nuferi și galben
și rapiță

TEODOR AL. MUNTEANU

(Smulți, 13 octombrie 1911 – 12 decembrie 1988, București)

Doină basarabeană...

„Spune-mi, vântule, de ea:
Despre Basarabia.
Spune-mi, vântule, deschis,
Plugurile unde mi's?
Cine s'a fost pus stăpân
Clăilor mele de fân?
Cine'njugă boii mei,
Boi floreni și tinerei?

Cui zâmbesc – în zori și seara –
Orzurile și secara?
Cui se spovedește, oare,
Alba turmă de mioare?
Cui împarte luna mere
De nădejdi și priveghere?
Cui adună somn în pernă
Valurile de lucernă?

Cântă, frunză, lung și grav,
Cântă plânsul Basarab;
Clatină-te, creangă grea,
Peste ploi și jelea mea;
Zi-i, pădure, zi-i, întins,
Viersul dorului nestins;
Gâlgâiți, isvoare, voi,
Lângă pieptul fără foi.

Și tu, piatră, frânge-te,
Sfarmă-te, răsfânge-te;
Svârcolește-te, Carpate,
De-atâta nedreptate.
Vulturi, fâlfâiți pe creste,
Buciumați și dați de veste
Că'n grădini basarabene
Inima-i un jghiab sub gene.

Strigă, vântule, spre văi,
Să se afle'ntră flăcăi,
Strigă, frate, frate vânt,
Să pornească din mormânt
Oasele din Domni cu scut
Către Nistru, peste Prut, –
Blidul să mi-l umple, iar,
Soarele de cireșar... ”

Nicolae Spătaru

citirea zidului

rămas intact ca prin minune
de-a lungul istoriei
zidul din adâncul curții
îmi scrie biografia

are o experiență de viață grozavă
stăpânește un orizont de cunoștințe
la o bere într-un moment de sinceritate
mi-a mărturisit
că unele din cărămizile lui
au făcut sorbona
că la începutul carierei sale
a ocupat posturi destul de importante
că a avut și mai are rude sus-puse
iar de la o vreme
fiind o persoană fără ambiții mari
a renunțat și la body-quarzi

neamul ziditorilor (zicea el!)
pe lângă faptul că e foarte religios
mai are și cultul strămoșilor
fiecare zid se simte obligat și onorat
să țină la locul cel mai de cinste
efigia zidului chinezesc

emoționat până la lacrimi
mi-a vorbit despre valul lui traian
(sunt veri drepti)
despre ierihon hebron vatican
și despre alte ziduri
care au modelat spre bine fața lumii
(chipu-i radia a mândrie de stâncă)

discuția devenea tot mai fascinantă
dar la un moment dat- cerându-și iertare-
zidul mi-a zis că e ora
când de obicei
se retrage la masa de scris

în intimitatea ploii

plouă în noapte
ai face orice să poți pătrunde
în intimitatea ploii

părul ei despletit și incolor
aruncat peste noroaie
ar putea provoca șobolanii
să iasă în stradă
să ia cu asalt ambasada felinei

întinericul ud se prinde de geamuri
această ploaie de mult
n-a mai făcut dragoste
cu nimeni

visul unui pragmatic

ca și cum ai sta de-o veșnicie
într-un ascensor blocat între etaje
având asupra ta doar ziarul
cumpărat de la chioșcul din colț

de zeci de ori ai apăsat butonul de alarmă
și tot de atâtea ori nu ți-a răspuns nimeni
nici nu mai știi
ce se întâmplă în stradă în lume
mai este viață
moartea mai face ravagii

unde-ți sunt prietenii
unde-ți sunt dușmanii
(ăștia din urmă cu ce drept te-au uitat?!)

plictisul e mai dureros ca moartea
ai recitat de nenumărate ori ziarul
cumpărat cândva
fiecare articol fiecare frază
apoi depuneai eforturi enorme
ca să uiți totul totul
ca peste o vreme cu aceeași pasiune
să poți relua lectura
în felul acesta mai atenuai plictisul
singurătatea tristețea

evenimente pe care cu ani în urmă
le credeai banale lipsite de importanță
(recunoști : ai fost un mare pragmatic)
azi îți par vitale fascinante
chiar prețul ziarului îți aduce aminte
de tumultul vieții de cândva.....

ești salvat! Funcționează ascensorul
apeși butonul ieși în stradă

ce rahat! Zici
aruncând ziarul la primul coș

telegramă trimisă nicăieri

frig/tăceri terifiante/lucruri ieftine/fețe bă-
trâne/case de nebuni cu porțile vraiste/gesturi
fluctuante/erori/trădare/ ruine/zei prăfuiți/
cuvinte devorate lipsite de vocale/întrebări fără
răspuns/cărți citite până pe la jumătate/
crime/șomaj tehnic/revoluții portocalii/

și printre toate astea apari tu
fascinată de toamna de afară
și eu care nici nu încerc măcar
să te contrazic

repetiție generală

azi poemul meu despre troleibuz
a călătorit pentru prima oară
cu troleibuzul
o nimerisem cam prost

era o oră de vârf
și mașina care sosise în stație
fusesse asaltată
cu disperare
de oameni și de lucruri
aveai impresia că acest troleibuz
este ultimul din această viață
că pe urmele lui
se rostogolește
apocalipsa
iar acești oameni și aceste lucruri
(foarte riguros selectate)
erau ultimele bunuri de pe pământ
care trebuiau neapărat salvate
și evacuate
pe o altă planetă

din întâmplare printre ele
luați de mulțime
nimerisem și eu poemul despre troleibuz
ușile s-au închis și troleibuzul
luase înfățișarea unei conserve
poemul meu fu cuprins de emoții puternice
cunoștințele sale despre troleibuze și lume
nu coincideau mai deloc cu realitatea
ce i se impunea în acel moment
transpirase chiar puțin pe la subsuoară
am simțit acest lucru
la o curbă abruptă când-
pentru a nu lăsa peste sâni în poziție de drepti
ai unei blonde
care ne respira voluptuos
oxigenul de sub nas-
poemul a trebuit să ridice brațul
spre baza de susținere

călătoria ținuse o veșnicie
ne-am decis să coborâm și noi
când troleibuzul puțin câte puțin
se golise de tot

înaintam cu greu prin noianul
de tichete compostate
ce-și rânjeau la noi
constelația lor de găuri
dezgustător de simetrice
aducându-ne aminte
de un trecut luminos luminos

Rătăcit prin câmpiile Elizee (IV)

(Documentar)

Constantin TĂNASE

Prin art. 5 al Tratatului de pace de la Paris, din 10 februarie 1947, dintre România și Puterile Aliate și Asociate (U.R.S.S., R.U. al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, S.U.A., Australia, R.S.S. a Bielorusiei, Canada, Cehoslovacia, India, Noua Zeelandă, R.S.S. a Ucrainei și Uniunea Sud-Africană), se stabileau următoarele: „România, care, în conformitate cu Convențiunea de Armistițiu¹, a luat măsuri pentru dizolvarea tuturor organizațiilor de tip fascist de pe teritoriul român, fie ele politice, militare sau paramilitare, precum și a altor organizații făcând o propagandă ostilă Uniunii Sovietice sau oricăreia dintre celelalte Națiuni Unite, nu va îngădui în viitor existența și activitatea unor organizațiuni de această natură care au drept scop lipsirea poporului de drepturile sale democratice.” (s.n.) Tratatul a fost ratificat prin Legea nr. 304/1947 adoptată de Adunarea Deputaților în ședința din 23 august 1947 (semnată de vicepreședintele Emanoil Tătăărăscu) și sancționată (promulgată) de regele Mihai I.

Prin urmare, din punct de vedere juridic, lucrurile erau clare: România trebuia să nu îngăduie existența și activitatea niciunei organizații de tip fascist sau a altora făcând o propagandă ostilă învingătorilor. În concret, era obligată printr-un act de drept internațional ratificat să lichideze „bandele din munți”, adică rezistența față de noua ordine politică, socială și economică instaurată în ziua de 23 august 1944 și consfințită prin Convenția de Armistițiu, ulterior prin tratatul de pace. În aceste circumstanțe, autoritățile române, sub atenta supraveghere a observatorilor puterilor aliata și asociate, a trecut la îndeplinirea obligației asumate.

Potrivit formulării textului din tratat (art. 5),

operațiunile de „dizolvare” a așa-numitelor „bande” a început încă din 1944 („România... a luat măsuri pentru dizolvarea tuturor organizațiilor de tip fascist...”) și chiar dacă inițial acestea au fost sporadice și poate „timide”, se știe că din 1947 au sporit în intensitate. Până la 30 august 1948 de „chestiune” s-a ocupat Direcția Generală a Siguranței Statului sau Poliția de Siguranță, cum mai era denumită în virtutea dispozițiilor Legii de organizare a Poliției Generale a statului din 1929. Abia după această dată problema a trecut în gestiunea Securității, iar Miliția nu a putut fi atrasă la anihilarea bandelor decât după ce a fost înființată, respectiv după 23 ianuarie 1949.

După lovitura de stat de la 23 august 1944, dar mai cu seamă după instaurarea regimului comunist, s-au format diverse grupuri și organizații având ca obiectiv rezistența față de acesta până la înlăturarea lui, prin toate mijloacele, mizând pe ajutorul Occidentului, mai exact pe sprijinul anglo-american. Cei care le-au constituit erau foști militari (ofițeri, subofițeri, mai rar soldați), studenți, elevi de liceu, intelectuali, țărani înstăriți.

Alimănescu a fost „cooptat” de mai multe ori la acțiunile de lichidare a acestor formațiuni de partizani, „bande” – în vocabularul celor având misiunea să le combată, rolul său fiind unul „tehnic”. Problema partizanilor din munți era, după cum se știe, de competența securității. Aceasta se folosea, însă, mai ales în acțiunile de capturare a partizanilor, de efective ale miliției și chiar ale armatei, în raport cu pericolozitatea grupului sau a persoanelor respective. Dar până la capturare, grupurile sau persoanele în cauză trebuiau mai întâi localizate, evaluate cantitativ (numărul membrilor, armamentul, proviziile etc.) și calitativ (pregătire, nivel moral, curaj, mod de acțiune ș.a.), trebuiau identificate bazele de acțiune, locurile de depozitare, legăturile din zonă, sprijinul din partea populației, relațiile cu populația și multe altele. Pentru toate acestea, Alimănescu era persoana cea mai indicată. Succesele lui în combaterea bandelor de tâlhari și spărgători, la baza cărora au stat fundamentarea

informativă și organizarea fără reproș erau atuuri care îl recomandau cel mai bine.

Misiunea lui în „dizolvarea” bandelor era să recruteze informatori prin intermediul cărora să afle tot ce se putea despre acestea și membrii lor și să organizeze acțiunile de urmărire și capturare. O primă grupare la destructurarea căreia a participat a fost aceea condusă de Nicolae Trocan. Fost căpitan de aviație, Trocan și-a constituit un grup de partizani acționând în zona județelor Mehedinți și Gorj.

„Folclorul” consemnează faptul că securitatea, nereușind să-l prindă nici pe el și nici vreun tovarăș de-al său, „l-a scos din pușcărie pe tâlharul Alimănescu punându-i la dispoziție toate mijloacele, inclusiv 400 vânători de munte și tot nu l-au prins”. La vremea aceea (toamna anului 1949), Alimănescu era deja maior de miliție și nu se punea problema scoaterii lui din pușcărie. Apoi, nu i s-au pus la dispoziție unități sau subunități militare, ci pur și simplu i s-a prezentat situație operativă. Alimănescu a studiat-o cu atenție și a constatat că se lucra în mod grosolan, necalificat și fără nicio direcție clară. Printre altele, a observat că fuseseră aduse la un post de miliție trei femei despre care se bănuia că ar fi avut legături cu partizanii, o rudă a unui anume Nicu Vulcănescu, tovarăș al lui Trocan, amanta acestuia și o învățătoare. Interogarea femeilor se derula într-un mod brutal, ceea ce în opinia lui Alimănescu era neproductiv, așa că a cerut să se înceteze imediat activitatea și din acel moment doar el să discute cu femeile. Peste doar doi ani acest lucru i se va reține în sarcină ca un fapt imoral și ca o trădare. Până atunci însă, a reușit să câștige încrederea acelor femei și a câtorva săteni față de care Trocan și ai lui avuseseră un comportament incorect. A fost primul pas pe calea procurării surselor de informare de care avea atâtă nevoie. Dacă până atunci următorii partizanilor „pescuiau în ape tulburi,” treptat, treptat au aflat lucruri interesante despre aceștia, despre mișcările lor, legăturile pe care le aveau prin sate, armament, provizii, obiceiuri etc. Când a considerat că informațiile strânse îi permiteau să proiecteze un plan, a trecut la organizarea activităților de capturare eșalonate pe etape cu scopul de a asigura succesul acțiunii cu pierderi minime.

Alimănescu nu a participat personal la prinderea lui Trocan și a grupului său, fiind solicitat în alte zone. Poate de aceea „folclorul” a reținut că el n-a reușit să-l prindă pe Trocan. Lucrul acesta s-a petrecut după plecarea lui, dar ca urmare a organizării și recomandărilor lăsate de el.

Astăzi, toate acestea sunt considerate fapte mișești: calitatea lui Alimănescu de milițian, culegerea informațiilor prin intermediul informatorilor (delatorilor),

prinderea partizanilor (eroi). Toți cei care comentează acele evenimente au uitat, nu știu ori nu vor să amintească de cadrul juridic internațional. România, țară învinsă („a recunoscut faptul înfrângerii”) a semnat o convenție de armistițiu și un tratat de pace prin care și-a asumat (i s-au impus, așa cum întotdeauna învingătorii au procedat cu învinșii) mai multe obligații, printre care și aceea de a lichida organizațiile de partizani. În acest context de drept internațional, în România, la un moment dat, s-au găsit față în față două categorii de oameni: partizanii care aveau un crez sau un interes de apărut și cei din organele de ordine care se aflau în slujba statului executând dispozițiile acestuia. Unele din aceste dispoziții vizau îndeplinirea obligațiilor decurgând din convenții și tratate.

Toți partizanii sperau într-un sprijin anglo-american („așteptau americanii”) care nu a venit niciodată. Nimeni n-a explicat corect până acum de ce n-au venit americanii. Cei mai mulți au invocat motive de conjunctură politică, de strategie militară, diplomatică etc. Răspunsul e mult mai simplu: americanii, alături de ruși și de alții, au impus României atât Convenția de Armistițiu cât și Tratatul de pace prin care au obligat autoritățile române să „dizolve” toate organizațiile politice, militare și paramilitare, precum și alte organizații făcând o propagandă ostilă Uniunii Sovietice sau oricăreia dintre celelalte Națiuni Unite.

Cu siguranță că niciun partizan nu a cunoscut aceste aspecte, altfel nu și-ar mai fi riscat viața știind că totul fusese stabilit și nu mai era cale de întoarcere. În orice caz, la acea vreme, și unii și ceilalți erau convinși că adevărul era de partea lor. Alimănescu nu avea cum să facă excepție. Din documentele care s-au păstrat nu rezultă decât că a căutat să-și făurească o carieră în poliție și ulterior în miliție. Se pare că era pe calea cea bună, de vreme ce șefii săi, răspunzând solicitărilor securității, l-au desemnat în calitate de „specialist”.

De la gruparea lui Trocan, a fost trimis pe urmele lui Gheorghe Arsenescu, fost colonel în armată. Acesta constituise o formațiune mult mai bine structurată, compusă în principal din foști militari, dar și din alte categorii cum ar fi clerici, țărani, meseriași, negustori, intelectuali.

¹ Convenția de Armistițiu, încheiată la Moscova, la 12 septembrie 1944, între guvernul român, pe de o parte și guvernele Uniunii Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite ale Americii, pe de altă parte, prin care s-a recunoscut „faptul înfrângerii României.”

(va urma)

Pantalonii lui Dorel (III)

La vapor îi plăcea mult să stea la cârmă. Se așeza pe scaunul timonierului și-și trăgea în apropiere scumiera și pachetul de țigări. Îi plăcea să vorbească și-l ascultam cu plăcere. Eu mă lăudam cu fiică-mea care intrase la Facultatea de Arte Plastice din Timișoara, iar el îmi vorbea de una din cele două fete pe care le avea, care intrase ca studentă la Iași. Mai târziu, după ce s-a prăpădit, aveam să aflu că mă mințise. În perioada aceea soția se despărțise de el și plecase într-o comună din nordul Moldovei. Acolo își deschisese un magazin sătesc, unde avea să-și aducă și fetele.

Nu pot să mai scriu despre el fără să amintesc de o întâmplare mai comică. Fiind supraponderal, avea o poftă de mâncare direct proporțională cu gabaritul lui depășit. Se știa că nu puteai să deschizi un pachet cu mâncare fără ca Dorel să nu se autoinvite. Nu se supăra nimeni, chiar dacă rămânea flămând, pentru că avea darul de a-și învălui dumița în palavre măgulitoare la adresa celor păgubiți ori turuia bancuri cu finaluri neașteptate, care îi făceau să se prăpădească de râs.

Într-o primăvară, din penultimul an al mileniului al II-lea, coborând cu o navă la Sulina, am fost contactat la telefonul mobil, primul pe care mi-l cumpărasem, un Ericson greu și mare, pe care-l purtam mândru la brâu, într-o husă, de Stoienică Coman, aflat în Sulina. Coborâse cu alt cargou și m-a întrebat dacă nu vreau să mănânc un rasol de scrumbii proaspete. Tocmai cumpărase vreo două kile, le curățase și se pregătea să le bage în oală, după ce avea să le dea puțină sare. Ajuns în port, după ce am lăsat actele la agenție, m-am repezit la dormitor, unde mi-am lăsat geanta, și am întins-o să mă întâlnesc cu ceilalți piloți, ajunși în aceeași zi în Sulina. Mai înainte de a ieși pe ușă am ridicat capacul oalei din bucătărie, care frigea încă, și am inspirat, salivând, aburul îmbietor degajat de scrumbiile fierte.

N-am să uit, cât trăiesc, de serile petrecute la Sulina, în compania colegilor mei, în baruri sau la vreo terasă. Invariabil, la aceste întâlniri, discuțiile alunecau tot spre meseria noastră de piloți, găsindu-se întotdeauna un deștept care să ne descrie o întâlnire extrem de dificilă pe canal, cu o altă navă care nu s-a abătut din drum cât trebuia, sau cine știe ce manevră, socotită extrem de grea, echivalând cu o cascatorie în opinia lăudărosului, de parcă noi am fi fost vânzători la aprozar și nu

piloți. Evident că altul se enerva și intervenea, spunându-i:

- Mai schimbă placa, ce peștele meu! Tot despre vapoare ți-ai găsit să bați câmpii? Nu abia ne-am dat jos de pe ele? Ce faci, ne vinzi castraveți? Zi-ne mai bine ceva despre femei, dacă ai mai fost pe la vreuna din Sulina în ultimul timp.

- Ce ne mai trebuie curve, dacă te avem aici pe tine? riposta jignit cel vizat.

Discuțiile în contradictoriu puteau să devină chiar mai acide decât atât, dar niciodată nu degenerau în violențe. Se găsea un al treilea care să îndrepte discuțiile în altă direcție, convenabilă pentru toți.

În seara aceea i-am găsit pe băieți, Marcel Judeanu și cu Stoienică, la o bodegă de lângă cinematograful de pe strada întâi, tot mai puțin funcțional, ca și celelalte din țară. Am băut repede câte o votcă rusească, pentru poftă de mâncare, și apoi ne-am cumpărat de la un magazin alimentar trei baterii de Cotnari la sticle lungi de trei sferturi, la „țărș” cum li se spunea, apă minerală, pâine și usturoi. Am obiectat că vinul era prea mult pentru trei persoane.

- Patru cu Dorel. Nu l-ai găsit la dormitor? L-am lăsat întins în pat, făcând rebus. A venit cu pasagerul de la Tulcea, trimis dimineață de la Galați, pentru acoperire. Măine se așteaptă mai multe vapoare la Bară și majoritatea sulinenilor sunt plecați cu altele amonte. Au mai rămas aici doar trei piloți băștinași pentru Bară (n.a. - manevrele navelor de trecere a Barei Sulina și de intrare în port pentru controlul de la frontieră)

- Nu era nici un Dorel în dormitor, i-am răspuns.

- O fi plecat până la agenție, își dădu cu presupusul Marcel.

- Hai mai repejor, până nu dă atacul la rasol. Dacă se așază Dorel singur la masă rade tot, știți bine. L-ați văzut doar de atâtea ori când bate trocul. Zici că se bat turcii la gura lui, mai zise Coman.

- Să bage-n el atâtea scrumbii? Nu prea cred, mi-am exprimat eu îndoiala.

O să răstălmăcesc acum o zicere. Ai grijă ce *nu-ți* dorești că s-ar putea să se întâmple! Poate că dacă nu am fi cobit, nici Dorel nu ar mai fi dat atacul din bucătărie. L-am găsit aplecat deasupra oalei, înfulecând de zor. Cu mânele de la cămașă suflecate până la cot, avea de lucru cu amândouă mâinile. Alături de oală se zăreau două sticle de jumătate din plastic. Cea plată nu mai avea nici un strop de votcă Scandic, licoarea lui preferată.

Cealaltă, cu pepsi, era plină pe sfert. Când și-a ridicat capul din oală avea buzele unsuroase, pline de oase subțiri pe care le scuipa pe mușamaua de pe masă. Avea ochii blânzi ca ai vitelor care rumegă și încerca, cu gura plină, să ne zâmbească. Nu apucase să mănânce chiar toate scrumbiile, dar atât le forfotise cu degetele lui grăsuțe, de pe unghiile cărora se scurgea zeama albă a fierturii, încât mă îndoiesc că și mâțelor nu le-ar fi fost scârbă să le mănânce.

- Doruleț tată, parcă ziceai că n-ai bani să mergi cu noi în oraș. Cu ce ți-ai cumpărat votca? îl întrebă liniștit Stoienică.

- Ei, mă... mai aveam eu ceva mărunței prin buzunare și m-am... hâc... m-am dus să-mi iau o sticlă de la magazin. În oraș, la bar, votca e prea scumpă pentru buzunarul meu, răspunse Dorel, înghițind pe nemestecate ce mai avea în gură și căutând cu ochii o cârpă ca să se șteargă pe mâinile pline de grăsime.

- Îhâm! Mai știi ce te-am rugat, înainte de a pleca?

- Să nu m-ating de pește până nu veniți voi cu pâinea și usturoiul.

- Și tu ce-ai făcut? îl întrebă Coman ca pe un copil mic.

- Mi-a fost atât de foame încât n-am mai putut răbda.

- Și ai înghițit scrumbia asta grasă așa, fără pâine sau mămligă, fără usturoi, oțet sau lămâie? Nu ți-e teamă că o să ți se aplece?

- Hâc! Stoienică, stai liniștit și nu-mi duce grija. Hâc! N-am nici pe dracu'. Iertați-mă, băieți, dacă v-am supărat, dar votca mă cam părjolea pe dinăuntru. Dacă vreți să mâncați, a mai rămas ceva, zise, împingând generos oala spre mijlocul mesei.

- Mulțumim, dar nu mai e nevoie! Pap-o tu pe toată, dacă tot te-ai apucat de treabă. Să-ți fie de bine! Și de cap! Te duci tu, Ioane, să cumperi niște salam? Nu putem bea vinul ăsta pe stomacul gol, se întoarse Stoienică spre mine, roșu la față ca sfecla, strângând din dinți ca să nu explodeze.

În anul următor, când al doilea mileniu și-a schimbat prefixul și omenirea a răsuflat ușurată că a scăpat de Apocalipsa prevestită, în familia lui Dorel au intervenit ceva schimbări care la început păreau benefice, dar care au luat apoi o turnură nedorită. Dorel Buricea reușise să contacteze o mare companie producătoare de dulciuri, situată în Ardeal, devenind unic distribuitor al ei în Galați. Golise vreo două camere din locuința proprietate personală, destul de spațioasă, pe care o avea în oraș, pe strada Lozoveni, și le transformase în depozit. Soția vindea angro dulciurile diversilor agenți economici din oraș, iar Dorel se ocupa de aprovizionarea depozitului din casa proprie, atunci când era în tura liberă, cu un camion frigorific pe care

producătorul i-l pusese la dispoziție. Mergea după marfă împreună cu șoferul firmei. Nu știu exact ce s-a întâmplat, ce anume n-a mers până la urmă între familia Buricea și firma din Ardeal sau între Dorel și soția sa. Cert este că afacerea a căzut până la urmă, societatea producătoare acuzându-i pe amândoi soții de neplata unor facturi. În urma scandalului, nevasta l-a părăsit pe Dorel, lăsându-l cu fetele pe cap. În acea perioadă, țin minte, o ducea foarte prost cu banii și bea mai mult ca oricând. S-a și internat pentru o perioadă în spital, în organism recidivându-i boli mai vechi, specifice oamenilor grași, printre care și un diabet. Ieșise din spital ceva mai tras la față, dar la fel de rubicond și oarecum optimist, pentru că, mi se confesa, deși îi crescuse mult glicemia, nu trebuia să-și facă injecții ca alții, ci doar s-o țină sub control cu pastile

Într-o zi, pe la sfârșitul verii, aflat la tura de port, m-a tras deoparte și, senin la față, mi-a zis că a găsit o femeie care să-i facă menajul și să aibă grijă de fete. O cunoscuse în gară, la Galați, când s-a întors de la Brăila, până unde pilotase un vapor. Era vânzătoare la un chioșc de ziare din gară și o remarcase mai demult. Din vorbă în vorbă s-au confesat unul altuia și a aflat că femeia stă cu gazdă în oraș și e despărțită de soț. De loc era dintr-o comună mare din nordul județului, cu pretenție de oraș. Dorel i-a zis că a intrat și el de curând în posesia certificatului de divorț și este un om liber. Nu ar vrea doamna să renunțe la gazdă și să vină să stea la el fără să mai plătească chirie? Să stea liniștită, i-a mai spus, cu glas duios, nu se gândește la o relație cu doamna, deși recunoaște că e atrăgătoare. Ar avea nevoie de cineva care să se îngrijească de casă și de fete în lipsa lui pentru că, na, mai lipsește de-acasă și câte trei patru-zile, c-așa-i meseria de navigator pe care o practică, cu deplasare pe drumuri fără pulbere. Pentru munca prestată i-ar da, nici vorbă, o indemnizație pentru că așa e normal. Și încă ceva. Nu-i va cere să lase baltă serviciul de la gară. Deci, domnul e vaporean și pleacă în țări străine, ar fi constat, interesată dintr-odată, vânzătoarea de ziare. Aici Dorel a simțit că trebuie să pună lucrurile un piculeț la punct și să-i explice că un pilot de Dunăre Maritimă nu pleacă niciodată peste hotare, iar profesiunea, deși una nobilă, nu e la fel de bine plătită ca a marinarilor de cursă lungă, de pe mări și oceane, sau ca a navigatorilor fluviali care bat Dunărea și mai amonte de Baziaș, până tocmai la Regensburg, în Germania. Doamna i-a cerut un termen de gândire și i-a spus să mai revină, ca să-și dea seama dacă stă de vorbă cu un om serios, așa cum pare după înfățișare. Cam după vreo două săptămâni, *sărmana femeie* a acceptat să se mute la Dorel *provizoriu*, dar numai cu condiția să nu fie luată drept altcineva.

M-am uitat lung la el, spunându-i:

- Nu te bate gândul să te culci cu ea până la urmă? Nu că ar fi un capăt de țară, dar ești convins că fetele o vor accepta în casă, acum când mama lor e departe de ele?

- Nici nu mă gândesc să i-o pun. Am pe una, rea de muscă, chiar vizavi de casa mea, peste stradă, pe care-o ard când pleacă bărbat-su la muncă. Ioane, știi cum e femeia asta care a venit să stea la mine? O adevărată comoară! Toată ziua deretică prin casă, când e liberă, bineînțeles. Gătește numai potol grețos, care-mi place mie, uite așa niște sarmale mari cât pumnul, iar cu fetele se împacă de minune. Mi-a pus Dumnezeu mâna-n cap atunci când mi-a scos-o în cale. Unde mai pui că a refuzat să-mi ia vreun ban pentru ceea ce face. E mulțumită că are unde să stea și că poate să mănânce și ea din bucatele pe care le gătește.

- Mă bucur pentru tine. Dar ai grijă! Să n-o deochi. Dacă o bagi în pat, se schimbă situația.

- Nicio grijă. La cât îi de slabă m-aș înțepa în oasele ei. Nu-i genul meu.

După vreo două luni de zile, prin toamnă, Dorel mă abordează iar:

- Știi, Neluțule, m-am gândit bine. Mă însor cu ea.

- Cu cine? I-am întrebat, preocupat de altceva.

- Cu Gina, doar nu cu Ileana Cosânzeana.

- Care Gina? Gina Lollobrigida? Nominalizează-o! am făcut-o eu pe uitucul.

- Vânătoarea din gară, de care ți-am spus că am primit-o în gazdă. Îmi place de mor de ea.

- Te-ai îndrăgostit, Dorele tată! Înseamnă că te-ai culcat cu ea.

- Păi, da. I-am umblat puțin pe dedesubt.

- Măi, ce romantic te exprimi. Ca în Lozoveni. Parcă ziceai că nu-ți plac uscatele.

- Gina e altfel. Are... are... cum să-ți zic eu? E dulce! Mă alintă ca pe un copil mic.

- La cât ești de durduciu chiar semenii cu un bebe din reclamele date pe la televizor. Parcă te și văd cum mergi în patru labe prin casă în timp ce ea te croiește cu varga la cur pentru că nu ai fost cuminte. Ce să-ți spun, Doruleț? Dacă nu ai înnebunit și crezi că e femeia ideală, îți urez, din toată inima, să fie într-un ceas bun!

- Știam eu că-mi ești prieten. Dacă mi-ai împrumuta și niște marafeți ca să-mi iau o rablă de mașină din talcioc te-aș face frate de cruce.

- Mulțumesc că-mi apreciezi sentimentele, dar cam trag targa pe uscat de când a intrat fiică-mea la facultate, în Timișoara. N-are tata, că ți-ar da. Viitoarea doamnă Buricea vrea mașină la scară?

- Eu vreau mai mult. Mi-ar plăcea s-o plimb puțin prin țară. Nu-i prea umblată prin lume și e cam bolnăvioară. Stă cam prost cu ceasul. Face treabă prin casă și deodată se oprește și oftează când o apucă

palpitațiile. I-ar prinde bine să mai schimbe aerul. Din cauza asta i-am și zis să nu se mai ducă la muncă.

- Măi omule, parcă ziceai că n-o să-și lase serviciul. Cum ai să te descurci acum cu patru guri?

- Două, că aia mică a plecat la mă-sa în Bucovina, iar soră-sa la Iași, unde-i studentă. Nasol e că ăștea mari trebuie să-i trimit lunar bani la facultate. Mă fac luntre și punte și am s-o scot eu la capăt, într-un fel sau altul. Mă crezi sau nu, dar femeia asta îmi luminează viața. Nu am să renunț la ea pentru nimic în lume. Știu deja ce am de făcut.

Nu l-am mai întrebat ce-și pusese în gând. Nu peste mult timp am aflat că după ce-i ieșise actele de căsătorie, după cum mi se destăinuise, își vânduse casa mare din strada Lozoveni. Își plătise datoriile toate, o împoțonase pe doamna Gina cu ce-și dorise, apoi își achiziționase un apartament pe Siderurgiștilor, unde l-am și vizitat. Îmi vorbise de o vecină, croitoreasă de meserie, care era divorțată și se împrietenise cu proaspătul cuplu. Fiind singur în perioada aceea, mi-am zis că nu strică să înjgheb o relație, de orice natură ar fi putut fi, dacă doamna îmi va plăcea. Astfel, în afara croitoresei, de care m-am simțit atras imediat, datorită sânilor, ca două pepenoaice, pe care mi i-a tot plimbat prin fața ochilor, am cunoscut-o și pe Gina, femeia visurilor lui Dorel. Era o femeie slabă, cu cel puțin cinci ani mai mare decât colegul meu, cu o figură comună, aproape ștearsă, greu de ținut minte și cam tumefiată la față, ca a oamenilor care dorm prea mult sau consumă alcool în exces. Afișa ostentativ, între sprâncenele aproape invizibile, o cută care își dorea să sublinieze gravitate, seriozitate și suferință. O prefăcută, ar fi citit-o mama din prima. Părul în dezordine, lung până aproape de umeri și neîngrijit, fusese vopsit mai demult în brun-roșcat, rădăcinile albe fiind cât se poate de vizibile. Capotul de pe ea, nou-nouț, îi strângea mijlocul subțire. Atunci, pe loc, mi-am dat seama că silueta de silfidă a femeii îl cucerise pe Dorel. Mi-am amintit că și prima soție, mama fetelor, pe care o văzusem o singură dată, era o femeie la fel de voinică precum Dorel, iar femeile pe care le mai cunoscuse, din care eu știam două, una fiind casierică la o Alimentară din Mazepa și alta vânzătoare la Galacta, erau cam după același calapod. Datorită fizicului său, Dorel nu mai cunoscuse până atunci o femeie așa delicată, serioasă și fragilă, cum o considera el. Ar fi fost în regulă dacă și doamna Gina l-ar fi iubit cu adevărat, așa cum se amăgea Dorel, socotit până atunci, de către piloți, om descurcăreț în orice situație. Poate că era descurcăreț în profesiunea pe care și-o alesese, dar în privința femeilor s-a dovedit a fi un mare naiv. Era, cum spune o vorbă populară, prost la femei.

(va urma)

Ion Pena, scriitorul interzis

n. 25 august 1911, comuna Belitori, azi Troianul, Teleorman - d. 29 iulie 1944, Alba Iulia.
Perceptorul-scriitor, alături de fiul lui Sadoveanu, îngropat în Cimitirul Eroilor.

Marin SCARLAT

Ion Pena a scris și s-a impus într-o perioadă tulbură a istoriei noastre, urmată de epoca devastatoare a regimului comunist, care a dus la scoaterea sa în afara circuitului public prin includerea de către cenzorii în „fondul special interziși - (S)”, între 1945 și 1989. Viața lui s-a desfășurat sub zodia tragicului, ca să nu spun a blestemului. Ca prim născut, a avut parte de un destin frânt la doar 33 de ani, fiind al cincilea copil, din cei șapte, pe care părinții l-au pierdut în timpul vieții.

Trebuind să-și onoreze funcția de perceptor, nu tocmai populară, Ion Pena a fost scriitor cu normă redusă, scria printre picături. Mai mult, fiind iubitor de oameni, s-a implicat și în activitatea de culturalizare a sătenilor în Banat, la Sichevița și în Domnești, județul Mușcel, actualmente Argeș. În puținul timp rămas, Ion Pena a scris, totuși, câteva sute de poezii și epigrame. Oricum, „Non multa sed multum” spunea domnul Peter Sragher. Ca și cum parcă părinții nu ar fi suferit destul, prietenia sa cu Gheorghe Șuța, liderul Partidului Național țărănesc din Domnești, unchiul Elisabetei Rizea din Nucșoara, participantă activă la „Rezistența anticomunistă din Munții Făgăraș - Haiducii Muscelului”, și apartenența sa țărănistă aveau să-i condamne familia la supravegherea miliției și securității după război, până prin anii '70. Ion Pena n-a fost căsătorit, hotărâse s-o facă după război, dar n-a mai apucat și n-a avut copii. Totul se pierdea, așa că am decis să mă implic în scoaterea sa la lumină. În demersul meu, am bătut la multe uși literare și publicistice care nu s-au deschis. Este un arc în timp, el poate exista din nou prin dumneavoastră, citindu-l.

În studiul său despre Ion Pena, cunoscutul publicist și istoric literar Stan V. Cristea, membru al Uniunii Scriitorilor, consemnează că „surprinzător, prin 1943 - 1944, acesta pare că evolua spre un nou fel de poezie, îi întrezărim - incredibil, cumva - pe Nichita Stănescu și Marin Sorescu. Este important de spus că Pena a scris și proză. Astfel, astăzi, noi putem să judecăm firul epic din proza utopică „Moneda fantazienilor”, scrisă în Banat între 1937 - 1938, în care merge cu anticipația până în 1 ianuarie 2000. În povestire, previziunile autorului au mari analogii cu colectivizarea și cooperativizarea, Ion Pena dovedindu-se un bun analist social de anticipație. Prozatorul și publicistul Constantin Stan (1951 - 2011) scrie despre

faptul că „Pena, prin povestirea sa, îl devansează pe George Orwell”, autorul faimosului roman „Ferma animalelor”, scris în 1945. Iar profesorul, ziaristul și prozatorul Victor Marin Basarab afirma tot în 2001 în cartea pe care începuse s-o scrie despre Pena: „Moneda fantazienilor” ar trebui pusă în circulație și așezată într-o exactă comparație cu proza urmuziană, într-o corectă înțelegere a vizionarismului sud-est european și, de ce nu, la baza teatrului absurdului ionescian.” Acum, în 2015, citind și cumpănind, putem afirma că scriitorul teleormănean a fost un vizionar.

În prezent, după documentările făcute, este o certitudine că Ion Pena a publicat și era apreciat în marile publicații bucureștene „Universul literar”, „Păcală”, „Prepoem”, „Vremea”, „Epigrama”, în revista buzoiană „Zarathustra”, redactată de Ion Caraion și Alexandru Lungu, cât și în cele teleormăneane „Oltul”, „Drum”, „SO4H2”, „Graiul tineretului țărănist” ...

În „Universul literar”, suplimentul celui mai popular și influent ziar din perioada interbelică, „Universul”, Ion Pena era catalogat „Un poet plin, de un talent robust, original și format, care face o figură cu totul aparte în corul celorlalți.” „Astăzi, Ion Pena vine între noi cu o liră cu totul înnoită, așezându-se dintr-odată pe primul plan al poeziei tinere”, „Versurile lui trebuiesc citite cu toată atenția, în miezul lor se sbate un poet de rasă, care semnează simplu și deslușit: Ion Pena”.

În 2011 a apărut cartea „Scrieri” de Ion Pena, care include poezii, epigrame, precum și proză, dovedind talentul multilateral al autorului. Consider că scrierile sale pot vorbi cel mai bine despre perceptorul - scriitor. Iată una din poeziile care-i definește creația: *Oprîți-vă! În drumul meu oprîți-vă fierbinți./ În carnea mea cu tărnaçoape./ Am să vă dau mistere și arginți./ Ca fumul, bogăția să vă'ngroape./ Mi-e inima de fulgere ocean./ Mi-e palma năzdrăvană și haiducă./ Oprîți-vă cu sufletul ochean/ Să beți înfiorarea hăbăucă./ Pe steiul ars de foc și'nchipuiri/ Să vă înalță o clipă, să vă doară./ Crepuscul de altare și zefiri/ Și vorba peste moarte să vă moară./ Nu închinați cu mine rugăciuni/ Ci treceți, ca barbarii, mai departe./ Mă jefuiți de grâne și tăciuni./ Deschis îmi e pătulul ca o carte./ Eu voi rămâne singur, vagabond./ Un cerșetor de soare și de vise./ Voi ocoli destinul rubicond/ Cu porțile de marmură, închise.*

Povestirile magice*

Anul trecut, la inițiativa Editurii *Tipo Moldova* din Iași, a apărut o ediție revăzută și adăugită a cărții lui Viorel Mortu, alias Coman, nume de scriitor, editată în anul 2011 de Editura *Istros* a Muzeului Brăilei, *Fănuș Neagu – Povestirile magice*, lansată de curând la Biblioteca Județeană „Panait Istrati” din Brăila.

Viorel Mortu, apreciat cărturar brăilean - profesor, publicist, scriitor, critic literar și om politic - se recomandă drept un adevărat exeget al operei marelui Fănuș Neagu. Scrierile sale se disting prin erudiție, rigurozitate, conținut bogat, dens, documentat, stil academic, elitist, prețios.

Cartea este compusă din 12 studii critice având ca subiect povestirile inegalabilului Fănuș Neagu (90 de povestiri scrise în 40 de ani, „eterogene atât tematic, cât și valoric”), care „reprezintă un capitol distinct al operei sale”. În primul dintre acestea, *Rădăcini și sămburi*, autorul avertizează cititorul asupra întregului conținut al volumului: „povestirile lui Fănuș Neagu formează matricea unui spațiu literar de mare originalitate în literatura română contemporană – un spațiu literar unic, inconfundabil, amestec de realitate și confesiune”. Este vorba de zona Bărăganului, Dunării, Bălțile Brăilei și Brăilei.

Viorel Coman are cel puțin o dublă motivație pentru demersul său: o mare sinteză a operei lui Fănuș Neagu se lasă așteptată („Nu există o viziune de ansamblu asupra operei, o cuprindere și o armonizare a domeniilor”) și faptul că „opera lui Fănuș Neagu este într-un evident con de umbră”, ca și a întregii sale generații.

Investigația povestirilor lui Fănuș Neagu, „vocația fundamentală a firii sale”, este structurată tematic, sugerată de titlurile studiilor critice elaborate de autor. Povestirile care ilustrează

studiul *Fănuș Neagu par lui-même* aduc în prim plan orașul Brăila, un „oraș fabulos, împins în legendă și mit”, orașul care reprezintă „centrul lumii scriitorului, amestec de realitate și ficțiune” (p. 17). O altă temă abordată de povestitor și analizată de criticul Viorel Coman în studiul *Timpul Bărăganului* este „spațiu virgin din punct de vedere literar al Bărăganului”, deși tema Bărăganului se regăsește și în scrierile lui Alecsandri, Odobescu, Zaharia

Stancu, Marin Preda, Ștefan Bănuțescu, Vasile Voiculescu ș.a.

Autorul cărții consacră șase studii *magicului* din povestirile lui Fănuș Neagu, abordat din perspective și cu semnificații diferite (*Criza magicului*, *Despre fericirea nepermisă*, *Mrejele magicului*, *Dincolo de magic*, *Revelația magicului și Voluptatea magicului*). Viorel Coman face, de fapt, o istorie a magicului în întreaga operă a lui Fănuș Neagu, având ca fundament povestirea Lișca, unde magia nu mai înseamnă doar „ghicirea norocului, iubirii, fericirii, ci este un joc mult mai grav: despre viață sau moarte” (p. 37). Fănuș Neagu este un maestru în evocarea lumii arhaice din Bălțile Brăilei, vede dincolo de magic în iernile trăite de personajul principal Ene Lelea din povestirile *Strigățul*, *Păpușa* și

În văpaia lumii. Criticul Viorel Coman găsește în magicul lui Fănuș Neagu tema iluziei/himericului, a miraculosului/sacralului. Sintagme precum *mesaj magic*, *pândă magică*, *vânătoarea magică*, *spațiu magic*, *templu magic*, *scenă magică* etc. (vezi studiul *Revelația magicului*) dovedesc din plin acest fapt. Temeinicia analizei îi poate conferi autorului calitatea de specialist în filosofia și arta magicului.

Studiul *Omul în istorie* face investigații critice ale povestirilor cu tematică istorică. Sunt puse sub lupa analizei momente dramatice din istoria neamului românesc de după cel de Al Doilea Război Mondial (deportarea și întoarcerea din deportare, închisorile comuniste, viața la Canal, victimele stalinismului, sacrificiile pentru pământ, „valorile” omului nou, prăbușirea comunismului, evenimentele din decembrie 1989 și din perioada posdecembristă etc.), ceea ce-l face

pe autorul cărții să constate că tema aceasta oferă cititorului de azi „cea mai mare panoplie de personaje false” din epoca respectivă. (p. 84)

Un merit incontestabil al autorului criticii operei lui Fănuș Neagu, alături de sistematizarea tematică la care ne-am referit succint, îl reprezintă identificarea etapelor creației marelui povestitor, evidențierea a ceea ce este specific și ceea ce este continuitate în creația sa. Viorel Coman analizează distinct povestirile lui Fănuș Neagu, dar o face și în contextul general al genului, alăturându-le celor aparținând lui Mihail Sadoveanu, Marin Preda, Vasile Voiculescu, Ștefan Bănuțescu ș.a.

Cele *Două portrete* evocă două momente semnificative, emoționale, două întâlniri ale autorului cărții cu marele povestitor: prima vedere, „când i-am călcat prima dată pragul redacției” și atunci când „se îndrepta falnic spre 75 de ani”. Din cel de-al doilea portret descoperim un Viorel Coman măhnit și intrigat, folosind cuvinte-bisturiu la adresa concetățenilor săi brăileni care nu receptează peste timp valorile Cetății. Supărarea criticului este exemplificată prin reacția brăilenilor față de concitadinul lor, Panait Istrati: „În Europa era profet”, în vreme ce brăilenii „îl priveau tot ca pe fiul spălătoresei, care povestea și el ce pășise prin lume”, consemnează Viorel Coman. (p. 208) Cu totul altfel se pune problema când vine vorba de Fănuș Neagu. Cuvintele nu sunt la fel de tăioase, dar nici maiestuoase, poate mai degrabă de circumstanță, fără o încărcătură valorică, inflaționiste: „O droaie de prozatori, poeți, dramaturgi, esești, toți îndopați cu speranță ca gânsacii... răsar ca din pământ când aud vestea venirii maestrului, îi țin calea, îl însoțesc, îi cer sfat, îi umplu buzunarele cu manuscrise, ascultă, ciulind urechile, farmecul vorbelor de duh”. (p. 208)

În elaborarea cărții, Viorel Coman își fundamentează „critica” pe o bibliografie impresionantă (185 de titluri), referințe critice privitoare la povestirile marelui scriitor (povestiri, cărți pentru copii, monografii, istorii literare, dicționare, sinteze, volume de critică literară și publicații periodice). 25 de pagini din cele 252 ale cărții conțin semnificative „reper critic” ale unor reputați scriitori/condeieri referitoare la prima ediție a cărții lui Viorel Coman, cea apărută în 2011 la Editura *Istros* a Muzeului Brăilei, precum Eugen Negrici, Paul Cernat, C. Stănescu, Emilian Marcu, Dumitru Anghel, Nicolae Grigore Mărășanu, Valentin Popa, Maria Cogălniceanu și Dan Lupescu.

Cartea lui Viorel Coman, *Fănuș Neagu – Povestirile magice*, al cărei motto valorizează și mai mult creația marelui povestitor („Cu două secole în urmă, Fănuș Neagu ar fi fost un mare creator anonim, iar basmele sale ar fi fost culese mai târziu de Petre Ispirescu” - Mircea Ghițulescu), se integrează valoric istoriei literaturii române contemporane. Este o carte indispensabilă fiecărui om de cultură, scriitor, profesor-filolog, fiecărui intelectual.

*Viorel Coman, *Fănuș Neagu – Povestirile magice*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2014

NOVA LATINITAS 2015

În perioada 29-30 august, la Chișinău se va desfășura Festivalul-Concurs Internațional de Muzică și Dans „Nova Latinitas”. Ediția de anul acesta, cea de-a șaptea, își propune evidențierea și promovarea tinerei elite muzicale, revigorarea interesului, formarea și menținerea acestuia pentru cântecul în limbile neolatine. Deschis tuturor naționalităților, acest festival admite repertoriul participanților doar în limbile române.

La categoria „Muzică Ușoară”, concurenții (soliști, duete, trupe), divizați în 3 categorii: prichindei, juniori și seniori, sunt încurajați să interpreteze în limba maternă și vor evolua în etapa finală cu una dintre cele două piese prezentate pentru concurs – din repertoriul propriu sau cel consacrat al țărilor române – piese ce pot face parte din orice categorie de muzică ușoară (dance, baladă, pop, pop-rock etc.). Categoriile de vârstă sunt: Prichindei: 4-9 ani, Juniori: 10-15 ani și Seniori: 16-30 ani.

Juriul, format din compozitori, muzicologi, stilști, coregrafi, interpreți consacrați, asistenți lingvistici, realizatori și producători radio/tv., personalități ale culturii (atât autohtoni, cât și de peste hotare) va premia cei mai buni concurenți, cu cele mai interesante, fascinante, emoționante evoluții.

La categoria „Dans-Show”, pot participa dansatori cu vârsta cuprinsă între 4 și 30 de ani, amatori sau profesioniști. Se pot înscrie soliști, duete și grupuri. Categoriile de vârstă sunt: Prichindei: 4-8 ani, Copii: 9-12 ani, Juniori: 13-16 ani și Tineret: 17-30 de ani.

Juriul, alcătuit din coregrafi consacrați, dansatori remarcați, renumiți, stilști, jurnaliști, realizatori și producători radio/tv., personalități ale culturii (autohtoni și de peste hotare) va urmări, la acordarea premiilor, calitățile coregrafice, muzicalitatea, ritmul, tehnica, dificultatea, lucrul în pereche (unde e cazul), originalitatea, expresia artistică, forța de comunicare afectivă și costumele concurenților.

Trofeul festivalului, „Lupa Capitolina – Lupoanca de Aur”, realizat din bronz, se va acorda pentru talentele de excepție al festivalului, la fiecare dintre cele două categorii în parte. Vor mai exista și alte trofee, premiile I, II, III, premii speciale precum și diplome de participant/de finalist.

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GĂLĂȚENI 100

Corneliu STOICA

PURCARU, George Sorin - sculptor. S-a născut la 21 iunie 1971, în Galați. A absolvit Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași, secția sculptură, clasa profesorului Simion Cristea, promoția 2001. Master în arte plastice (2003), doctorat în arte plastice și decorative (2012). Asistent universitar la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași. Este membru al U.A.P. din 2002 și al Fundației AX-art. Expoziții personale: Galeria ziarului „Viața liberă”, Galați (1993); Galeria „Rotonda”, Iași (2001); Galeria „Cupola”, Iași, expoziția „Magazinu’ instalatorilor” (2004); Galeria „Triconc”, Iași, expoziția „4 Clopotari” (2006); Muzeul de Artă Bacău (2007); Muzeul de Artă Vizuală Galați (2009); Galeria de Artă Grand Hotel Traian, Iași (2011, 2013); Centrul de arhitectură urbană, cultură și peisaj „Uzina de Apă”, Suceava (2014); Tiny Griffon Gallery, Nurnberg, Germania (2014); Muzeul de Artă Piatra-Neamț (2015). Participări la expoziții de grup și colective: 1997, 1998, 2000, Student Art, Muzeul de Artă Vizuală, Galați; 1998, Muzica Formelor, Muzeul de Istorie, Galați; 2000, Student Fest, Palatul Baroc, Timișoara; International Danubian Art, Galați; 140 de ani de învățământ artistic la Iași, Galeria Cupola, Iași; 2001 Salonul anual al filialei U.A.P. Iași, ediția IV, „Artis 2000”, Palatul Culturii, Iași; Salonul anual al Filialei Galați a U.A.P., Muzeul de Artă Vizuală, Galați; Atelier 35, Galeria Rotonda, Iași; 480 de Minute, expoziția Asociației „Vector”, Baia Publică, Iași; Expoziția Filialei Iași a U. A. P., Galeria Alfa, Bacău; Galeria „Ștefan Dimitrescu”, Iași; Saloanele Moldovei, Bacău-Chișinău; Salonul anual al Filialei Iași a U.A.P., ediția V, Palatul Culturii Iași; 2002, Atelier 35, Cupola, Iași; Salonul oficial al profesorilor de arte vizuale, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi”, Iași; Expoziția de artă plastică a cadrelor didactice din Universitatea de Arte „George Enescu”, Cupola, Iași; Sculptura românească contemporană - Compoziția, Muzeul de Artă Vizuală, Galați; Saloanele Moldovei, Bacău-Chișinău; Salonul Anual al Filialei Iași a U.A.P., ediția VI, Iași; 2003, Concursul pentru bursele U.A.P., Galeria Galla, București; „Pictură, sculptură, grafică, fotografie”, Galeria Alfa, Bacău; Atelier 35, Galeria „Ștefan Dimitrescu”, Iași; „Imagine și

simbol”, Cupola, Iași; „Metamorfozele realului”, Muzeul de Artă Constanța; Saloanele Moldovei, Bacău-Chișinău; Expoziția premianților U.A.P., Sala Floreasca, București; Expoziția profesorilor Universității de Arte „G. Enescu” Iași, Muzeul de Artă Chișinău; Salonul anual al Filialei Iași a U.A.P., ediția VII, World Trade Center, Iași; „Opțiuni paralele”, Galeria Apollo, București; 2004, „Metamorfoze”, World Trade Center, Iași; Atelier 35, Cupola, Iași; Grupul fără nume, Muzeul Județean Vaslui; „Sculptură și pictură”, Ateneul Tătărași, Iași; Salonul anual al Filialei Iași a U.A.P., Ediția VIII; 2005, Atelier 35, Iași; „Deal”, Cupola, Iași; „Opțiuni paralele”, Muzeul de Artă Vizuală, Galați; „Amprente”, Cupola, Iași; Sculptori români contemporani, Apollo, București; „Desene de sculptori”, Artis, București; „Protest”, Galateca, București; „Eklectic”, Cupola, Iași; „Caractere”, Galeria Anixis Baden, Elveția; Bienala „Lascăr Vorel”, Piatra Neamț; Saloanele Moldovei, Bacău-Chișinău; Salonul Filialei Iași a U.A.P., ediția a

IX-a ; „Verpurdica”, Cupola, Iași; 2006, „Alt eu”, Galeria „Ștefan Luchian”, Botoșani; „Canalization - Civilization”, Cupola, Iași; „Noua dezordine amoroasă”, „Estivala III”, „Verpurdica”, Galeria „Lăpușneanu”, Iași; „La Orizont”, Cupola, Iași; „Comunicare”, Chișinău; Salonul anual al Filialei Iași a U.A.P., ediția X; 2007, „Valențe spirituale”, Cupola, Iași; Atelier 35, Galeria „Lăpușneanu”, Iași; „Zoomorfe”, Muzeul de Artă Bacău; „Orașul”, Ateneul Tătărași, Iași; „Eros”, Galeria Anaxis Baden Elveția; „Interart”, Universitatea Națională de Muzică, București; „Noi identități în pictura și sculptura românească după 1990, Galeria „Dana” Iași. Participări la tabere de creație și simpozioane: „Artă și sacralitate”, Cucuteni (2002); Festivalul „Hațegana”, Hațeg (2003); Casa Albă, Gura Humorului (2005); Simpozionul internațional de creație de la Iskenderun, Hatay, Turcia (2014). Performance: „Omul și încălțările”, Student-Fest Timișoara (2000); „Robinet pentru deschiderea închiderii”, în cadrul expoziției „480 de minute”, Baia Publică, Iași (2001). Instalație: „Nu mai încap nicăieri”, Atelier 35, Galeria „Cupola”, Iași (2001). Distincții: Premiul I pentru tineret, Salonul Artis 2000, Iași; Bursa U.A.P.R. pentru sculptură (2003); Premiul pentru sculptură „Iftimie Bârleanu”, Salonul Artis 2004, Iași; Medalia „Teiul de argint”, Ipotești, 2005; Diploma de excelență a Salonului anual al Filialei Iași a U.A.P., Artis 2006, pentru expoziția „Verpurdica”; Premiul Ministerului Culturii și Turismului din Republica Moldova, Saloanele Moldovei (2007; Premiul pentru sculptură, Salonul anual al Filialei Iași a U.A.P.R. (2008)M; Medalia de aur

Centaureasa

Povara

Clopotareasa

Euro Invent în cadrul Expoziției internaționale a creativității și inovării (2009). Are lucrări în colecții de stat și particulare din România, Republica Moldova, Elveția, Franța, Germania, Turcia.

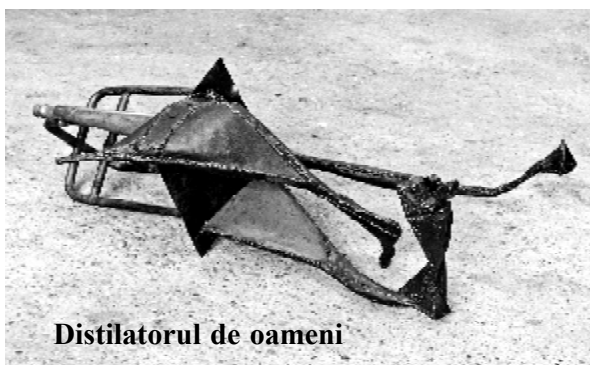
George Sorin Purcaru a adus un aer primenitor în peisajul sculpturii create de tânăra generație. Lucrările lui, subsumate unei vechi teme ce ține de condiția omului, șochează prin insolitul și ciudătenia imaginilor. Pornind de la figura umană, materializată sculptural din tablă neagră sudată, fier, tablă de oțel inoxidabil sau bronz, el înscrie în spațiu forme și volume neașteptate, stranii, care atrag, dar și intrigă. Ciudătenia este cu atât mai mare, cu cât în aceste sculpto-construcții sunt folosite și piese vechi, provenite de la instalații sanitare, obiecte de uz casnic sau de la automobile. Sorin Purcaru are un deosebit simț al volumului, este inventiv, ironic, uneori chiar grotesc („Zeița apa – Canal I”, „Zeița apa – Canal II”, „Marele instalator”). Unele elemente de instalații sanitare îl ajută să facă trimiteri în zona muzicii („Instalator cantator”, „Mița trompetista”), la sexualitate, după cum altele îl ajută să dea viață artistică și altor idei („Distilator de oameni”, „Zburător căzut”, „Fata zburătorului”, „Integrare prin absorbție”, „Clopotăreasa roșie”, „Mașină de forfecat vise”). Preponderent la el este figurativul, însă în compozițiile lui introduce și elemente abstracte, așa cum sunt semisferele din ciclul

„Clopotărese”. Dincolo de problematica abordată în fiecare sculptură, de conținutul ideatic, Sorin Purcaru uimește prin arta sa, prin insolitul imaginilor și soluțiilor plastice găsite. În spatele acestora se ascunde o muncă enormă, răbdare și capacitate asociativă. Există în sculpturile sale un joc de linii, planuri, forme și volume bine stăpânit, echilibru compozițional, mișcare, dinamism, ritm, o preocupare permanentă pentru a obține structuri de mare efect estetic. Lucrările sale au muzicalitate, expresivitate. Personajele sunt alungite, uneori descărnate. Ele conțin tensiuni care sunt ale omului contemporan, trăind într-o lume crispată, măcinată de fel de fel de rele și nedreptăți. De multe ori artistul apelează total sau numai pe unele porțiuni ale sculpturilor la culoarea emailurilor, la lacuri, obținând contraste puternice, șocante. Sorin Purcaru duce departe sculptura

de tip ready-made, obiectele vechi, ieșite din uz, fiind integrate în ansambluri bine gândite și studiate, investite cu sensuri profunde sau cu un umor ce soliciță din plin scripeta gândirii.

Bibl.: Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase la Iași*, Editura Art XXI, Iași, 2005; Valentin Ciucă, *Exerciții de fidelitate*, Editura Art XXI, Iași, 2007; Octav Jiga (coord), *Noi identități în pictura și sculptura românească după 1990*, Ed. Performantica, Iași, 2007; Corneliu Stoica, *Acorduri cromatice la Dubăre*, Editura „Sinteze”, Galați, 2011; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, Editura Axis Libri, Galați, 2013.

pentru că mama era suferindă. Pe măsură ce creștea, îi reveneau tot mai multe îndatoriri în gospodăria lor. Tata era pescar și pescuind pe mare nu reușea să scoată banii necesari pentru întreținerea familiei. Ba avusese și un accident și își pierduse palma de la mâna stângă.

Și, într-o zi, un domn bogat, în trecere prin insulă cu treburile lui, a zărit-o punând rufele la uscat și i-a plăcut atât de mult încât s-a întors peste câteva zile și a cerut-o de soție.

Familia s-a bucurat când Irina a fost aleasă de domnul acela pentru că el le-a pus pe masă o sumă foarte mare de bani.

Și a luat-o cu el într-un oraș mare, într-o casă mare.

A fost o mireasă cum nu mai văzuse Odesa...

Numai că ea avea 19 ani iar el 40.

Și ca să n-o „rătăcească” pe frumoasa lui prin lumea distinsă a saloanelor, o ținea numai acasă. Pentru plimbările ei prin oraș și prin împrejurimi comandase o trăsură specială, închisă, cu perdele la ferestre, ca să nu fie văzute persoanele dinăuntru.

Dacă la început Irina privea cu ochii larg deschiși la tot ce o înconjură și încerca să învețe atâtea lucruri noi și nemaivăzute, cu timpul bogăția în care trăia nu-i mai dădea satisfacție. Unii, înțelegând ce deosebire era între soți, își permiteau să-i sugereze că soțul ei, fiind în vârstă, va ieși din scenă și atunci ea va rămâne și liberă și bogată.

(Anticipând faptele, trebuie să spunem că el a părăsit lumea la 81 de ani, când viața ei trecuse demult de zburdălnicie și proiecte de viitor...)

Ea simțea acut nevoia să aibă o responsabilitate, să fie necesară cuiva; își dorea să aibă grijă de cineva. Desigur că ceea ce ar fi făcut-o fericită ar fi fost copiii, dar n-a avut parte de ei.

Și când o doboră tristețea, stătea vara, mută, zile întregi, la fereastra spre grădină.

Grădina aceasta avea o poveste a ei. Aici nu fusese decât o curte mare, cu pietroaie, iar de jur împrejur construiseră grajduri, magazii, șoproane în care țineau trăsuri și sănii. Ceva mai de o parte erau și locuințele pentru servitori. Domnul Casso nu se interesa de aspectul acestora. Îi era indiferent dacă trăsura sălta prin pietre când ieșea la stradă, ori dacă fântâna era construită și așezată într-un loc nepotrivit. El urmărea utilul și numai practicul în toate. Nu același lucru a fost însă după ce s-a căsătorit. Tânăra lui soție i-a sugerat cu timiditate, dar ferm, că o casă pretențioasă ca a lor trebuia să aibă și o curte care să-i corespundă. Și, deși Irina nu putea duce ideea mai departe, ea neavând cunoștințele necesare, el, soțul care o iubea și vroia s-o vadă fericită, a adus grădinar și echipă și în locul unui spațiu bolovănos și primitiv, a crescut o grădină superbă, cu flori și arbori. În timp, locul a devenit un adevărat parc.

Căile de acces erau delimitate strict și totul a fost conceput artistic, dar și util.

Din când în când venea grădinarul și fasona tufele, tundeia iarba, îndepărta uscăturile. Și era frumos.

Și vara și iarna.

Dar ca să nu-și adâncească tristețea, Irina nu se

uita iarna la grădina sub zăpadă. În schimb stătea ore întregi în fața șemineului, urmărind jocul limbilor de foc.

În astfel de momente, soțul ei înțelegea că trebuie să intervină o schimbare în viață. Dar având treburi și afaceri importante, ca orice om ce-și dorea avere și o viață lipsită de griji, el lipsea de acasă mereu. De aceea angajase tot felul de slugi care să n-o lase să se obosească lucrând. Cu atât mai mult însă o îndepărta de natura ei tânără și plină de energie.

O năpădeau gândurile și amintirile. Crescută modest într-una din casele acelea de piatră, care se înșirau albe și strălucitoare în lumina soarelui, ca niște cutii de argint, ea nu știa să trăiască pasiv, să nu aibă nimic de făcut. Îi ardeau mâinile să lucreze ceva, dar la fiecare încercare, i se lua lucrul din mână ca să nu i se strice gingășia mâinilor.

În suflet păstra tot ce o impresionase acasă, de la peisajul drag al insulei, până la fapte legate de trecutul neguros al oamenilor. Își amintea cu dor și duioșie de casa părintească în jurul căreia se ridica un gard solid, construit din pietre suprapuse prinse cu pământ. În curte creștea un pui de smochin - probabil acum era pe rod. Vecinii aveau portocali și mandarinii, care creșteau printre bolovani.

Primăvara te îmbăta mirosul de iasomie; nu era curte fără o tufă parfumată. Și era frumos pentru că era acasă. Oare de câtă vreme nu mai fusese acolo?...

Apoi își amintea de drumurile la vechea mănăstire Nea Moni, unde pelerinii făceau rugăciuni pentru cei din neamurile lor care fuseseră masacrați de turci în 1822. Erau fapte pe care le povesteau bătrânii plângând, căci le păstrau vii. Poporul insulei nu putea uita nenorocirile abătute asupra lui și istoriile crimelor sângeroase, când otomanii au ucis copiii din brațele mamelor.

Dar cutremurul, acel cutremur devastator care a distrus mănăstirea - mândria insulei! Toate aceste amintiri desprinse din viața ei de acasă, rămăseseră în suflet și reveneau insistent pe fundalul timpului, ce se scurgea monoton și neinteresant.

Da, trebuia schimbat ceva în viața ei. Când a primit vestea că fratele ei mai mare a rămas văduv cu trei fetițe, inima i-a tresărit a speranță: i-a venit ideea să le crească ea, și l-a rugat pe soțul ei să accepte să se ocupe ea de micuțele nepoate. Și l-a rugat cu atâta ardoare, privindu-l cu încredere pentru că știa că o iubește și era un om blând și evlavios.

Domnul Casso, om de afaceri, a analizat cu atenție rugămintea pe toate fețele și a ajuns la concluzia că prezența copilelor nu-l va incomoda, ba din contra, ar putea soluționa problema Irinei. Deci a acceptat ca fetele să vină în casa lor. A fost o bucurie de neimaginat!

Acum plinul inimii sale Irina urma să și-l reverse asupra copilelor, căroro voia să le dăruiască tot ce știa.

*Din amintirile unei octogenare, Natalia Rusu, Editura Pim, Iași, 2014.

Inefabilul umanioarelor

Octavian MIHALCEA

Alcătuiind volumul *Săluc Horvat și contemporanii săi (Ars Docendi, București, 2015)*, profesorul Nicolae Scurtu pune în valoare afinitățile profund spirituale dintre istoricul literar Săluc Horvat și mulți oameni de litere ce valorizează adecvat autenticitatea actului cultural. Prin intermediul epistolelor este reliefat un deosebit univers al introspectării intelectuale, ceea ce presupune o deosebită axare asupra inefabilului umanioarelor. Astfel se conturează importantul profil cărturăresc propriu lui Săluc Horvat, emblematică personalitate a vieții culturale transilvănene. Studiile eminescologice ale acestuia au valoare remarcabilă, de *piatră angulară*, în contextul activității creatoare. Abordarea impresionantei opere a lui Mihai Eminescu, din inedite puncte de vedere, conduce la întărirea ideii conform căreia plurivalența acestor scrieri frizează absolutul. Iată un fragment scris de Gheorghe Bulgăr, lingvist, filolog, istoric literar și traducător, autorul unei cărți fundamentale, *Momentul Eminescu în evoluția limbii române literare* (1971): „*Dicționarul cronologic Eminescu*, alcătuit de Săluc Horvat, este un act de cultură,

de pietate, de erudiție, indispensabil cercetătorilor și iubitorilor operei lui Eminescu, carte pe care deschizând-o la orice pagină, aflăm detalii uimitoare despre afirmarea impunătoare a celui mai expresiv și reprezentativ geniu al spiritualității noastre”. Într-o caracterizare făcută lui Săluc Horvat, Mircea Regneală, profesor de literatură română și bibliologie, autorul unui *Vocabular de biblioteconomie și știința informării*. Volumul 1-2 (1995-1996), accentuează: „În comparație cu mulți colegi de-ai noștri, directori sau numai bibliotecari ai unor biblioteci universitare, domnul Săluc Horvat și-a luat de la început profesia în serios. A înțeles că nu poți fi un bun bibliotecar dacă nu-ți însușești temeinic tehnicile biblioteconomice de vârf, pe care apoi să le aplici în munca de bibliotecă. Și pentru a se verifica pe sine, fiind deopotrivă și ajutor pentru alții, a scris articole și cărți referitoare la știința cărții și a bibliotecilor, la tehnicile muncii intelectuale, la rolul informațional al bibliotecii și la relația bibliotecă-învățământ.” Inedite epistole care compun volumul, aflate în valoroasa bibliotecă a profesorului Nicolae Scurtu, au o deosebită relevanță, din multe puncte de vedere, pentru contemporaneitatea istoriei literaturii. Așa este evidențiată statura morală și intelectuală a istoricului literar Săluc Horvat, personalitate incontestabilă în peisajul cultural românesc.

Sgraffito

Volumul de debut editorial „SGRAFFITO”, Editura InfoEst, Siliștea – Brăila, 2015, 60 de pagini, semnat de adolescența Codrina Codruța Tudoriu, se remarcă printr-o atipică și orgolioasă încercare de a scrie literatură și altfel (!)..., altfel decât ceea ce a perceput poetesa din zona unor stereotipii lingvistice, ca o lentoare de proces geologic, și au determinat-o să propună un... model de creație novatoare și îndrăzneată, de avangardă rebelă, ușor sfidătoare, ca un experiment liric inedit.

De fapt sau mai degrabă, *un colaj* liric, epico-liric, de poezie, de proză cu impresii, reacții, atitudini, revolte; o tevatură sentimentală cu viziuni insidioase între ludic și parodic, în formule bizar-agresive, infantile sau licențioase, și cu... „refugii” salvatoare în muzică, plastică, computer și rețele de socializare de ultimă generație, cu intenții voalate de a șoca, dar și de a arăta că se poate scrie și altfel decât până la ea, poetă introvertită și nonconformistă, asumându-și nu doar „*riscul*” unui oprobriu din partea... „clasicilor”, a cumiștilor și puritanilor, ci și satisfacția unui tip de „*frondă*” juvenilă.

O infatuată „*risipă*” și ușor *prețioasă* cultură literară și muzicală, română și străină, de la W. Shakespeare și Aldous Huxley la Ion Barbu („Riga Crypto și Iapona Enigel”) și Mircea Cărtărescu; de la I.S. Bach și Edvard Grieg la *jazz*, *heavy metal*, *blues*, cu Boris Vian și rock alternativ, cu Pink Floyd; ori cu docte trimiteri la limba engleză, folosită copios în poemele sale, de la titluri la „*versuri*”, și la nume sonore din cultura română și universală, Nietzsche, von Herder, Sartre, Balzac, Flaubert, Gatsby, Rainy Mood, Daniel Wisenhoff: „*răsfoiesc în grabă Aldous Huxley/ cu capul pe spate, desfăcându-mi mai apoi/ întreg trupul./ dau o căutare rapidă pe google/ Pink Floyd undeva după miezul nopții*” („18 – Deep in my mind there’s confusion and hope”, pag. 39).

Impetuoasă, „*pusă pe fapte mari*”, cu un... „*je m’en fiche*” de toată frumusețea, poeta adolescentă Codrina Codruța Tudoriu nu dă semne c-ar afecta-o succesul sau eșecul „*experimentului*” său literar, și liric, și epic!, dar, doar al ei, și este fericită: „...*aceasta este contribuția mea la dezvoltarea artei literare și, după lectură, veți vedea că se poate scrie poezie... sau – mă rog!? – ceea ce cred eu că este poezie*”, după afirmația sa categorică...

Până la urmă, nici n-ar fi drept să nu-i acordăm domnișoarei Codrina Codruța Tudoriu „*dreptul la opinie în materie de tehnică literară*”, pentru că ceea ce propune autoarea în volumul „*Sgraffito*” poate fi *poezie*, sau *proză-lirică*, sau *eseu* cu reverberații poeticești, sau *Jurnal* intim cu accente elegiace... Tânăra poetesă

dovedește o matură și spectaculoasă atitudine artistică în perceperea faptului de viață banal, deturnat în conștiință, existențialism și spiritualitate, cu pusee, când bigote, când atee; cu revolte sau umiliri de circumstanță de-o sinceritate dezarmantă, pe care le pune în pagină, le scoate în evidență printr-un „*arțag*”, mai mult mimat decât manifest, dar pe care și-l revendică în planul creației literare ca pe un experiment, în ciuda unei aparente impresii de brambureală lirică.

Deși sunt posibile false impresii de dezordine... controlată (!), cosmetizată, volumul de literatură... experiment, semnat de Codrina Codruța Tudoriu, vine și cu

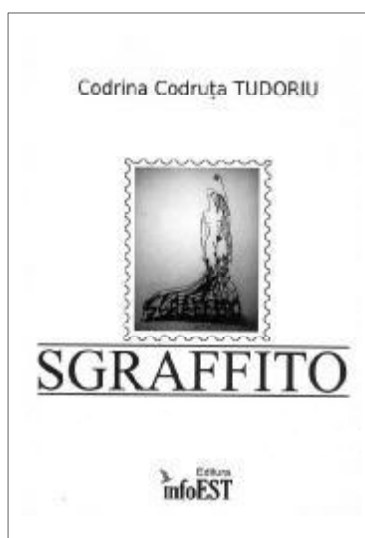
o inedită formulă de echilibru valoric, marcat fantezist de desenul stilizat, frizabil și vaporos, al maestrului Hugo Stelian Mărăcineanu, asimilat cu inspirate, convingătoare și incitante *graffiti* stradale de-o intuiție semantică, semnificativă și definitorie, care completează fericit nonconfor-mismul literar al autoarei.

Este sau poate fi o literatură... cu program, nonconformistă, cum afirmam mai sus, de tipul muzicii dodecafonice, ca o frondă, asemeni unui... *dadaism* de secol XXI, cu ifose și țâfnă de paradă, dar având girul și nevoia unui *semnal de alarmă*, care atrage atenția asupra faptului că, dintotdeauna, cele vechi și consacrate – nu mereu având asigurată valoarea absolută - trebuie să fie curățate de „*zgura*” obișnuinței și a stagnării. Chiar și așa, nu sunt nici eu prea convinși de faptul că

Codrina Codruța Tudoriu ar fi simțit nevoia de schimbare, de înnoire cu orice preț, ci, mai degrabă, o alătur, cu indulgența necesară, celebrului personaj al scriitorului francez Jean Baptiste Poquelin, zis Moliere, care... „nu știa că face proză!”

Proiectul editorial al adolescentei propune, incită, protestează, amalgamează, sfidează, insinuează, acuză, ironizează, râde în hohote, arată cu degetul și se expune cu un „*sac!*” de toată frumusețea și „*nu dă doi bani*” pe toată lumea din jurul său, deși... „*țipă*” după adevăr și certitudini, cu o altă exemplificare: „*nirvana – sau fericirea totală. 2.21 a.m. stau pe genunchi și/ privesc stelele. stau pe genunchii zdreliți pe care în somn/ îmi așez visele. dorian grei în vârful unghiilor. îmi desfac/ împletitura stângace. îmi alunecă/ trupul de-a lungul zidului rece. îmi las capul pe spate. fragil./ kurt cobain. lent. îmi mușc buzele. sau mateescu de la a/ douășpea. nebun de ciudat. adamic.*” („*Conjunctiv – Cause you’re my fella, my guy*”, pag. 12).

„*Sgraffito*”, o carte de literatură modernă, cu un limbaj îmbibat de tehnologia modernă, cultivând o metaforă rară și prețioasă din care se încheagă bizarerii și viziuni stranii și o tematică cu un pronunțat caracter ludic, impresionism și sentimentalism agresiv, nonconformism de paradă, inocență și puritate angelică, inteligență vie, talent și har artistic, induse dintr-o cultură generală peste medie, la vârsta de 18 ani a adolescentei Codrina Codruța Tudoriu.

Louis Pierre Blanc

(1860 -1903)

Gestul de a pune în valoare o personalitate de origine elvețiană, care a lăsat o amprentă importantă în arhitectura de sfârșitul secolului al XIX-lea din România, merită a fi semnalat și apreciat ca o contribuție generoasă și profund științifică.

Autorii acestei monografii, care prefațează o serie intitulată „Arhitecți de neuitat” sunt: **Oana Marinache** și **Cristian Gache**.¹

Lucrarea, apărută la *Editura Istoria Artei* din București în anul 2014, este intitulată: „**Louis Pierre Blanc... o planșetă elvețiană în serviciul României**”.

O fericită colaborare științifică cu personalități din străinătate și din țară a fost posibilă datorită relațiilor umane de bună calitate a celor doi autori, care au găsit aceste surse printr-o activitate susținută de participare la diverse evenimente științifice de specialitate. Trebuie semnalate aceste colaborări, care apar în prefața volumului cu titlul de „Mulțumiri” și care fac cinste autorilor:

- Narcis Ispas, de la Arhivele naționale ale României.

- Gabriel Badea-Păun, cu doctorat la Sorbona în critică de artă, care prin cercetările efectuate la Școala de Belle Arte din Paris a oferit importante informații și imagini de epocă.

- Franca Stahl, de la Arhiva orașului Geneva.

- Monica Bussmann, de la Arhiva Politehnicii din Zürich.

- Emmanuel Schwartz, cercetător-conservator la Școala de Belle Arte din Paris.

- Radu Negrescu-Suțu, autorul unei remarcabile lucrări consacrată familiei Suțu „*Livre d'Or de la Famille Soutzo*” apărută la Paris în 2005.

- Emanuel Bădescu de la Biblioteca Academiei Române.

- Cezar Petre Buiumaci, colecționar de cărți poștale cu vechiul București.

O importantă susținere morală și financiară a fost acordată de Ambasada Elveției, prin Exceleța Sa Jean-Hubert Lebet, ambasadorul Elveției în România.

Acest studiu monografic inaugurează o colecție de albume cu biografii ale unor arhitecți importanți, dar care în cele mai multe cazuri au fost uitați. Autorii acestui studiu oferă o explicație pentru această uitare: „Originea lor străină, dar și a legăturilor cu boierii și

Casa Regală, jucând un rol important în făurirea capitalei noului regat al lui Carol I”².

Născut la Geneva în 31 decembrie 1860, Louis Pierre Blanc urmează studiile politehnice la Zürich (1877-1879), după care studiază la prestigioasa instituție: l'Ecole des Beaux-Arts din Paris (1880-1883). Interesant este faptul că tatăl lui s-a ocupat de montarea cutiilor pentru celebrele ceasornice elvețiene, iar bunicul lui a fost tâmplar. Au locuit pe rue du Marché, la nr. 16, în Geneva³.

Sfătuit de colegul lui român Ion Mincu (1852-1912), vine în București la începutul anului 1884, unde a sperat să se afirmare profesional.

Arhitectul elvețian se remarcase deja în Franța, câștigând premiul *Edmond Labarre* cu un proiect al unui *Palat de Comerț la Paris* și un alt premiu *Jean Leclair*. Diploma de arhitect obținută în 26 dec. 1883 a fost un proiect pentru un orfelinat dintr-un oraș de provincie. În anul 1884, era deja membru al *Societății Arhitecților Diplomați ai Guvernului Francez*. Cu o asemenea performanță de specialitate, Ion Mincu a intuit corect succesul de care se putea bucura arhitectul Blanc la București. Sosit în Capitală este angajat imediat ca arhitect al guvernului în Ministerul Cultelor și Instrucțiunilor Publice.⁴

Arhitectul elvețian se încadrează rapid în societatea bucureșteană, „vorbind românește cu un accent personal”⁵. Se căsătorește cu nepoata Domnitorului Mihai II Suțu, Elena Suțu (1852-1890), în anul 1888. Decesul acesteia surveni la nașterea celei de-a treia fete, numită Madeleine, și a produs o grea suferință arhitectului, care se va recăsători numai după patru ani, în 1894, cu Irina Berindei (1873-1954). Irina era verișoară primară a arh. Ion D. Berindei (1851-1919). Căsătoria a fost oficiată de primarul capitalei, Nicolae Filipescu, iar martori au fost ing. Scarlat Vârnăv și arhitectul francez Andre Lecomte de Nouy.⁶

Printre principalele proiectele realizate de arhitectul Louis Pierre Blanc pot fi enumerate următoarele :

- Institutul Botanic din București
- Reședința Ion Lahovary din București
- Universitatea din Iași
- Vila Mauriciu Blank din București
- Vila Blanc-Brâncoveanu din București
- Facultatea de Medicină din București
- Ministerul Agriculturii și Domeniilor din București
- Stațiunea balneară Lacul Sărat din jud. Brăila
- Extinderea Casei Take Ionescu

- Vila G. D. Mirea de pe șoseaua Kiseleff din București

- Vila Herman Spayer din București⁷

Spiritul profesional care lega pe arhitecți l-a determinat pe Blanc să colaboreze la diferite proiecte alături de arhitecții Paul Gottreau, Albert Galeron, Ion Mincu, Grigore P. Cerkez, sculptorii Ștefan Ionescu-Valbudea și Wladimir Hegel, pictorii Jean-Jules-Antoine Lecomte du Nouy, G. D. Mirea, Juan Alpar.

Merită a fi evidențiată lucrarea complexă a Universității din Iași a cărei pietre fundamentale s-a depus la 23 mai 1893 în prezența Casei Regale. Aula universitară va fi împodobită cu portretele Regelui Carol I și al Reginei Elisabeta, realizate de Jean-Jules-Antoine Lecomte du Nouy, care vor rezista până în anul 1948, când vor fi înlocuite cu personalități universitare din Iași. Inaugurarea Palatului Universitar de la Copou s-a oficiat la 21 oct 1897 în prezența regelui Carol I, a primului ministru Dimitrie A. Sturza și a Ministrului Instrucțiunii Publice și Cultelor Spiru Haret.

Faptul că arhitectul Louis Pierre Blanc nu este pomenit în dicționarul enciclopedic „Le Larousse pour tous” în două volume, editat în anul 1907 la Paris, nu trebuie să ne determine să tragem concluzia că el a fost total ignorat. Faptul că decesul a survenit cu numai patru ani înainte de apariția volumelor enciclopedice poate constitui o explicație.

Dicționarul enciclopedic român, apărut în anul 1962, amintește de personalitatea arhitectului elvețian Louis Pierre Blanc (1860-1903) stabilit în România: „Printre lucrările executate după planurile sale se numără: Facultatea de medicină, Institutul *Victor Babeș*, Ministerul Agriculturii, toate din București și Universitatea din Iași. Lucrările lui s-au inspirat din arhitectura Renașterii franceze”⁸.

Acest studiu remarcabil, bine documentat și bogat ilustrat, constituie un bun exemplu de loialitate față de personalitățile din străinătate, care au pus suflet și multă competență în realizarea unor obiective care au dăinuit peste veacuri. Noi, cititorii acestor monumentale lucrări, trebuie să le descoperim și să identificăm aceste clădiri cu toate detaliile și ornamentele care fac frumusețea lor.

¹. Oana Marinache, Cristian Gache, *Louis Pierre Blanc*, Editura Istoria Artei, București, 2014

². *Ibidem*, pag. 6.

³. *Ibidem*, pag. 17

⁴. *Ibidem*, pag. 23

⁵. *Ibidem*, pag. 40.

⁶. *Ibidem*, pag. 43, 45

⁷. *Ibidem*, pag. 65 -167

⁸. *Dicționarul enciclopedic român*, Editura Politică, București, 1962, vol.I, pag. 373

Ziua lui Azi

Aripile gândului meu se vor înflori în ziua lui Azi, zorire însoțită, unică și irepetabilă. Te privesc și te simt fulg încercuind undele timpului prezent. Și te invit într-o frumoasă călătorie. Până la țărmul Pontului Euxinus. Să ne-amintim de Ovidiu? De ce nu! Să-l chemăm lângă noi, la braț cu „Ponticele” sale, șoptindu-ne: „*Mi-e teamă că-n graiul meu latin/ Am și turnat cuvinte de pe la Euxin...*” Să retrăim clipa. Noi și el, adică versurile lui, la unison, aliată fiindu-ne spuma mării, să celebrăm Ziua lui Azi. La ce gândești? Uite-așa, gândul zorește într-o pioasă îmbrățișare cu simțirile subtile într-o strădanie de a înțelege, de-ar fi posibil, Dumnezeuirea. Dumnezeuirea? O, da, întorcând o filă de înțelepciune încrustată de la Sfântul Grigorie Teologul cetire, acela care, la țărmul marilor arderi întru Hristos, se-ntreba, determinându-ne și pe noi la reflecție. Iată-ne la țărm de Mare. Blandă, măreață, astăzi, azurie, limpede și prietenoasă. Merită a ne întreba, în clipa lui Azi, împreună cu Sfântul Grigorie Teologul:

Cine te-a adunat la un loc, Mare a mărilor lumii acesteia? Cine te-a strâns ca în lanțuri? Cum de te-ai ridicat și rămâi pe loc, ca și când s-ar rușina pământul din preajmă-ți? Cum primești, tu, toate râurile și rămâi pe mai departe aceeași cu tot prisosul mulțimii apelor tale?... Cum de e în stare nisipul să-ți fie țărm unei atât de mari stihii?... („Taina m-a uns”)

Iată, dragilor, întrebările lui Azi, izvorâte din spuma gândului sihastru! Avem puterea/ înțelepciunea de a răspunde deschis și cinstit atât întrebări formulate, inițial, de un sfânt? Să medităm, rogu-vă! Să binecuvântăm Ziua lui Azi, Sfânta Cuminecătură a lui Azi!

Firește, acestor întrebări, Sfântul Grigorie de Nazianz le alătură și altele. Dacă aveți curiozitatea a le cunoaște, cu drag, le rescriem:

„*Și care sunt primele izvoare ale izvoarelor, cercetează, o, omule, dacă poți să le dai de urmă sau să le descoperi...*”

„*Și cine este cel care spintecă câmpi și munți pentru râuri și le dă drumul neîmpiedecat?...*”

„*Și cum se explică minunea din aceste lucruri opuse între ele, când nici marea nu-și iese din matcă și când nici râurile nu se opresc din curs?*” („Taina m-a uns”)

Fiecăruia dintre noi, Bunul, PreaBunul Dumnezeu, Tatăl, și Fiul, și Sfântul Duh, să ne înroureze clipa cea mare a înțelepciunii, răspunzând într-un glas: Tu, Doamne, doar Tu, binecuvântează clipa lui Azi... și pe noi toți!...

Livia Ciupercă

Din sumar:

Agenda Centrului Cultural - p.2-3
Cătălin Apostol... - interviu de Vall Alexandru - p.4
"Ca peștele prin apă" - simpozion - p.7
Gastronomie tradițională - p.8
"La pescuit" - simpozion - p.9
Istorie uitate - Natalia Rusu - p.10
Pictorul Eugen Holban la 80 de ani - C. Stoica - p.12
Lui Procust i-au crescut picioarele - N. Bacalbașa - p.14
Modigliani - traducere din Jean Cocteau - p.16
Pasărea de gheață - Dumitru Anghel - p.18
Ica, proză de Viorel Crăciun - p.20
O dimineață de vară - Gheorghe Bacalbașa - p.23
Trandafir de la Moldova... - Nicolae Bacalbașa - p.24
Poezie: Vitalie Răileanu - p.25
Poezie: Silvia Caloianu - p.26
Poezie: Maria Șlehtișchi - p.28
Poezie: Livia Nemțeanu - p.29
Poezie: Maria Pilchin - p.30
Poezie: Teodor Al. Munteanu - p.31
Poezie: Nicolae Spătaru - p.32
Rătăcit prin câmpiile Elizee, Constantin Tănase - p.34
Proză: Pantalonii lui Dorel, Ioan Gh. Tofan - p.36
Ion Pena, scriitorul interzis - Marin Scarlat - p.39
Povestirile magice - Gh. Nazare - p.40
Nova Latinitas 2015 - p.41
Dicționar Artiști Plastici Gălățeni 100, C. Stoica - p.42
Inefabilul umanoarelor - Octavian Mihalcea - p.46
Sgaffito - Dumitru Anghel - p.47
Louis Pierre Blanc - Radu Moțoc - p.48
Ziua lui Azi - Livia Ciupercă - p.49
Luca Pițu... - Ionel Necula - p.51

Suflet
cătore suflet!

Revista Dunărea de Jos

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”

Str. Domnească, nr. 61, Galați, cod. 80008

tel.: 0236 418400, fax: 415590

e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583 - 0225

Manager:

Sergiu DUMITRESCU

Redactor-șef: **Florina ZAHARIA**

florinazaarina@yahoo.com

DTP: Ina Diana PANAMARCIUC

Eugen UNGUREANU

nashu1962@yahoo.com

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE,

Ina Diana PANAMARCIUC

Tematici:

Numărul 163, Septembrie
Manierismul

Numărul 164, Octombrie
Literatura mării

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) sau pe adresa de facebook *ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista *Dunărea de Jos* este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România)

Luca Pițu sub teroarea unei istorii ticăloșite

Ionei NECULA

Magistrul cajvanez a cunoscut cam toată gama nevralgiilor ce ne-a macerat viața într-o anumită epocă - indigestă și ignobilă, producătoare de nevroze, consternări și disconfort. A fost o epocă de dictatură - improprie unui mod de viață intelectual. Regimurile de dictatură n-au nevoie de cultură, de intelectuali, de cărturari, căci dictatorul le știe pe toate și poate prelua misiunea oricărui specialist.

O vreme ne-am amăgit cu ideea că revoluția din decembrie va însemna o schimbare radicală, de sistem, o substituie a statului de cult (al personalității) cu unul de cultură autentică, propice unui mod de viață spiritual. Am crezut că noul regim, instaurat în condițiile unor violente răbufniri a nemulțumirilor cumulate în lunga perioadă de regim autocrat va îndrepta câte ceva din nesăbuințele fioroasei dictaturi comuniste - imune la problemele de valoare, de cultură, de spirit.

Eroare. Lunga tranziție, din care nici acum nu se știe cu exactitate dacă am ieșit cu adevărat sau cât va mai dura, a scos la iveală și a radicalizat toată gama metehnelor noastre endemice, inventariate deseori de gânditorii români mai vechi și mai noi - de la Dimitrie Drăghinescu și Pompiliu Eliade la C. Rădulescu-Motru și Cioran. Ofuscările magistrului cajvanez din vremea hidoasei dictaturi ceaușiste s-au prelungit, așadar, și după căderea acestuia, ba chiar cu mai multă patimă și consternare. Noul lider, urcat în scaunul lăsat liber de Ceaușescu, baciul Ion Iliescu, nu era decât un continuator ceva mai alfabetizat al împușcatului din decembrie. Era un captiv al vechilor ideologii și structuri comuniste, însușite conștiincios în vremea studiilor moscovite, iar misiunea lui era una exactă, să confere protecție vechilor nomenclaturiști și securiști și, pe cât se poate, să nu părăsească linia ideologică a predecesorului său. Mijloacele erau cele verificate în anii '50. ținea în mare respect lichelismul, fariseismul, troglodismul, impostura și tot ceea ce poate tembeliza o societate, aflată deja în derută și-n căutare de direcție, de sens. Cu intuiția sa de răzeș bucovinean încercat adesea de istorie vedea cum instituțiile și autoritățile țării se ticăloșesc într-o ritmică accelerată și anticorpii nu reușesc să descurajeze sau să neutralizeze procesul.

Revoluția din decembrie și evenimentele care au urmat, cu mineriadele și cu cele câteva lozinci clișeice (*nu ne vindem țara, n-a mâncat salam cu soia*), a supralicitat gregarismul, bătăria, bruta din om și-a activat o ostilitate deschisă intelectualității. Iliescu știa bine lecția marxistă a scindării societății în tabere antitetice, știa tehnica manipulării maselor, a trezirii instinctelor primare și a cultivării iluziei că orice nevolnic poate ocupa un fotoliu în structurile noii puteri. De-ar fi trăit, Blaga putea repeta fraza din anii '50 confirmând încă odată că, într-adevăr, *venise vremea grea pentru domni*.

În această devălmășie întreținută subteran, Luca Pițu își purta luciditatea ca pe o povară prisoselnică și-ncerca să ia atitudine, să denunțe, să demaște și să-și spună opiniile deschis, la lumina zilei și cu voce tare. Locul, adică țara, era serios contaminat, intoxicat și reclama o largă și prioritară acțiune curativă, eliminativă, iar magistrul cajvanez chiar s-a implicat cu curaj în acest demers pregătit. Nu era un demers simplu și nici ferit de consecințe și vrăjmășii.

Hotărât lucru, speranța unei intrări în normalitate și nădejdea adoptării unui trend de evoluție firesc, occidental cu o economie concurențială și cu un standard de viață apropiat de cel european devenea un fel de miraj morganatic și Luca Pițu nu era omul care să se iluzioneze cu amăgiri. Deja, prin înțelegerea de la Vișegrad, România trecea drept o țară încă înfeudată comunismului și fusese exclusă din rândul țărilor dornice cu adevărat de a se integra în structurile euroatlantice.

O vreme a condus lectoratul român din cadrul universității din Strasbourg, a cunoscut bine modul de viață occidental și s-a consternat încă o dată de interesul pentru socialism și comunism arătat de tineretul și de intelectualitatea apuseană. Era indignat să constate că doctrinele politice de stânga - stalinști și troțkiști - au atâta trecere în Occident. A fost încă o dezamăgire care s-a adăugat la recuzita celor căraușite din țară.

Putea L.P. să rămână indiferent la toate aceste anomalii care surpau temelile țării și degradau firea românească în esența ei generică, identitară și genezică? Drama lui L.P. a fost drama intelectualului român - responsabil, cu dorința de a se implica profilactic și generos în problemele nației, dar se vedea neputincios în dorința sa sinceră de a fi folositor neamului său. Cine, într-o lume șulfănită tembelizată, ar fi avut nevoie de opiniile lui? A luat, într-adevăr, atitudine, a demascat, a acuzat, dar lucrurile nu s-au îndreptat, iar el, în loc de recunoaștere, s-a ales cu tot felul de manifestări ostile, de priviri piezișe, oțărâte și îmbufnate.

Era evident că între magistrul din Cajvana și lumea pe care i-a fost dat s-o traverseze, incompatibilitatea era radicală și lipsită de perspective. L.P. nu-și putea găsi locul și menirea în această faună de tipologii tembele, filistine, fariseice și fățarnice. De-ar fi fost un sceptic, ar fi putut, la o adică, să se descarce de turpitudini repetând înjurătura lui Noica: *mama ei de netrebnicie românească!* Nu era un panaceu, dar era o formă de a-și exersa disconfortul de ființare fără a face incriminări speciale și exacte. Cu principiile sale infailibile și săpate în granit, L.P. nu se putea sincroniza nici cu lumea, nici cu veacul pe care îl traversa. În orice altă comunitate ar fi trăit, ar fi fost gratulat cu recunoașteri publice copleșitoare, numai la noi a fost rejectat ca intrus și ca incomod a cărui prezență prin apropiere copleșește. . .

... să-i stie taia în mînă
 ... cu-amezi sub coaja fină
 ... aruncî toînt, mîdasme ce la cet
 ... sulci parfumi cu sufletul ca raze,
 ... se parfumat linzi mari pesti inerti.

... Dor la amurg cotloanelor de umbra
 ... pline-s de spaima feurilor gîndaci!
 ... unde e cheie tîmbă și salutare
 ... Spre-a, reape neputînță-n cas face?

... amurgul vine
 ... detasat feroc
 ... oia e plătută
 ... reșchă au trînt.

Refr. ...
 Planeta mea de rîu,
 Rîu! și-alina-ții în tîm
 -tăi ești, reflecție de pe urme
 Și primul dragoste, a mea!

... după ce Cerul bîne
 ... cum și în trecut,
 ... cambui, cu simnea
 ... tot cît se putut.

Sunt feroc ca domul
 ... dat acest noroc.
 ... zeu și tu pe astrul
 ... Fantasticalui joc.

Refr. ...

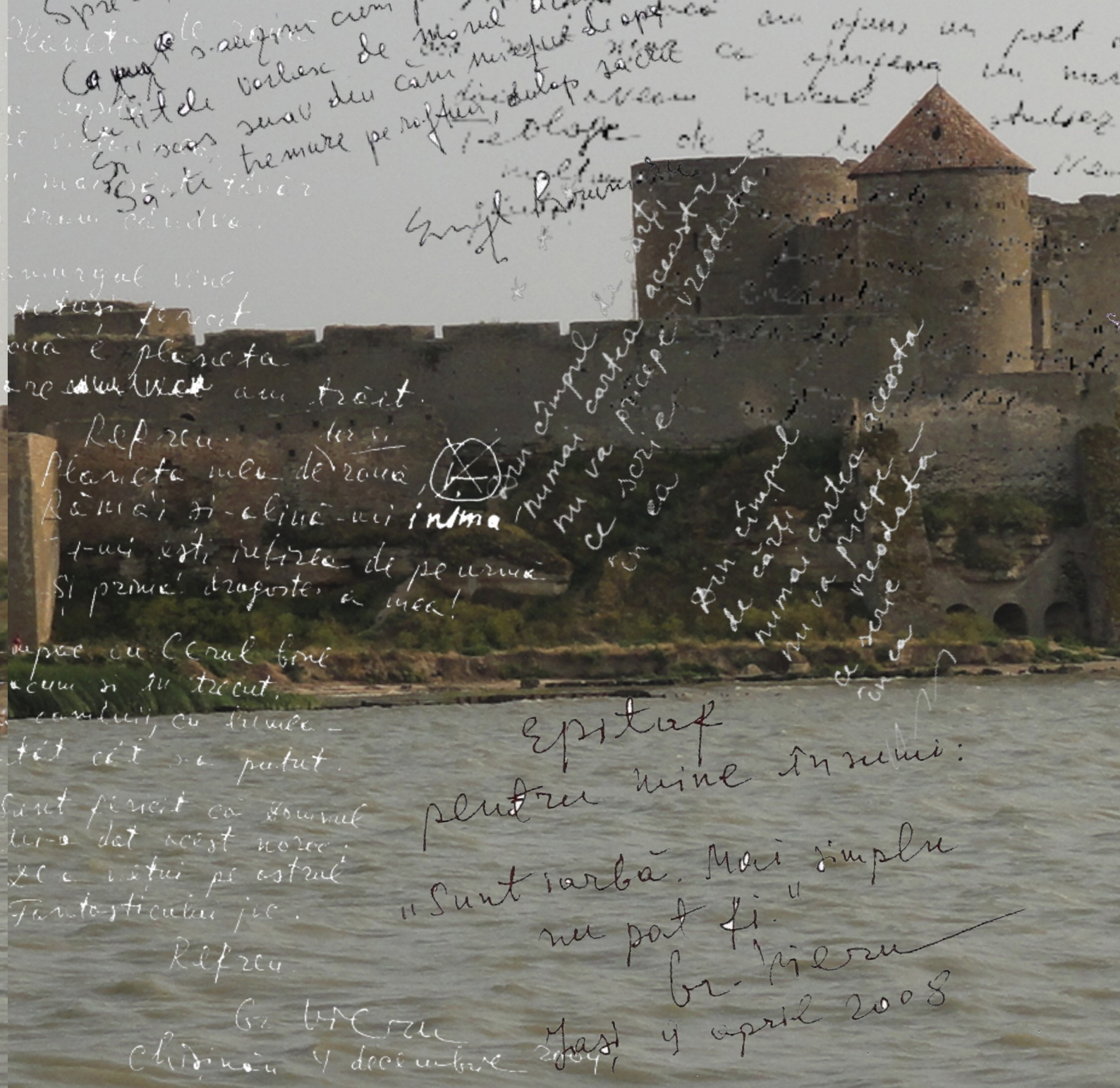
... 6. București
 ... Chidinou 4 decembrie 2007

Epistraf
 Pentru mine în sine:
 "Sunt rară. Mai simplu
 ne pot fi."
 Br. Pătru
 9 april 2008

162 - Poezie basarabeană
 Galați, cod 800008, str. Domnească nr. 61
 Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
 e-mail: office@cedj.ro - www.cedj.ro

E=h
 Existența e-u
 și poate de-
 cu matrice
 în
 sentiment
 cu me
 sentimen
 mele.

Scrisoare din Basarabia
de Grigore Vieru

Cu vorba-mi strâmbă și pripită
Eu știu că te-am rănit spunând
Că mi-ai luat și grai și pită
Și-ai năvălit pe-al meu pământ.
În vremea putredă și goală
Pe mine, frate, cum să-ți spun,
Pe mine m-au mințit la școală
Că-mi ești dușman, nu frate bun.
Din Basarabia vă scriu,
Dulci frați de dincolo de Prut.
Vă scriu cum pot și prea târziu,
Mi-e dor de voi și vă sărut.
Credeam ca un noroc e plaga,
Un bine graiul cel sluțit.
Citesc azi pe Arghezi, Blaga -
Ce tare, Doamne-am fost mințit!
Cu pocăință nesfârșită
Mă rog iubitului Isus
Să-mi ierte vorba rătăcită
Ce despre tine, frate, am spus.
Din Basarabia vă scriu,
Dulci frați de dincolo de Prut.
Vă scriu cum pot și prea târziu,
Mi-e dor de voi și vă sărut.
Aflând că frate-mi ești, odată
Scăpai o lacrimă-n priviri
Ce-a fost pe loc și arestată
Și dusă-n ocnă la Sibiri.
Acolo-n friguroasa zare,
Din drobul mut al lacrimii
Ocnașii scot și astăzi sare
Și nu mai dau de fundul ei.
Din Basarabia vă scriu,
Dulci frați de dincolo de Prut.
Vă scriu cum pot și prea târziu,
Mi-e dor de voi și vă sărut.